

Nemesi Pál kamarai elnök köszöntője	4
Bonifert Gábor kiadóigazgató (Délmagyarország) köszöntője	5
Freid Mónika, a Központi Statisztikai Hivatal Tájékoztatási Igazgatóság elnökhelyettesének köszöntője	6
Nemesi Pál: Az innováció, a digitalizáció és a robotika a jövő kulcsa	8
Porkoláb Imre: Fejben dől el a jövőnk	11
A NAV elemzése a megye gazdaságáról	12
Módszertan	12
Adózói minősítés Csongrád megyében	13
Csongrád megye adóalanyainak összetétele	14
A foglalkoztatottság és a bérköltség alakulása Csongrád megyében	15
A top 100 vállalkozás szerepe Csongrád megyében a társaságiadó-bevallások tükrében	17
A top 100 vállalkozás Csongrád megyében (táblázat)	23
A kkv-k szerepe Csongrád megyében, a társaságiadó-bevallások tükrében	25
Ágazati körkép	28
Csongrád megye gazdasága járasonként	30
Csongrád megye top 30 vállalkozás: export- és importvámeljáráások a statisztikai értékek tekintetében	32
A top 30 exportvámeljáráás statisztikai értéke Csongrád megyében 2018-ban (táblázat)	34
A top 30 importvámeljáráás statisztikai értéke Csongrád megyében 2018-ban (táblázat)	35
Jövedéki termékek előállítás és kereskedelme	36
A KSH elemzése a megye gazdaságáról	40
Gazdasági centrumok, felsőoktatási központok, megyeszékhelyek	40
Csongrád megye gazdasága	42
Új villamosmérnök-képzés és képzésfejlesztés az SZTE-n	54
Fendler Judit, az SZTE kancellárja: Elindult a villamosmérnök-képzés	56
Csongrád megye legnagyobb vállalatai humán erőforrás-igényének felmérése	59
Károlyi László, a Legrand Zrt. vezérigazgatója: A tradíció és az innováció viszi előre a Legrandot	62
Kaszás Anikó, a SolvElectric Technologies Kft. alapítótulajdonosa: Örülök a villamosmérnök-képzésnek	63
A szakképzés jövője	64
Dr. Kócuti Attila, a kamara ipari alelnöke: A cégek jövője a szakképzéstől is függ	66
Gábor Zoltán, a Duocor Ipari Bt. ügyvezetője: A makói Duocor bővíti tanműhelyét	68
Robotika	70
Molnár Szilárd, a DPMK tudásmenedzsment-szakértője: Lexikális tudás helyett digitális kultúrát!	72
Tóth István, a Váll-Ker Kft. ügyvezető igazgatója: Folyamatosan fejlesztünk a Váll-Ker-nél	74
Szűcs Zoltán, a Continental technológiafejlesztési osztályvezetője: Saját fejlesztésű robotcellákkal dolgozunk ...	75
Hét járás, hét sikertörténet	76
Hét járás, hét sikeres vállalkozás	78
Gyimóthi László, a Scolia Technologies Kft. alapító ügyvezetője: Berobbant a darts világába a Scolia	79
Miklós Anita, a Jan-Ker 2001 Kft. ügyvezető igazgatója: Már 11 üzletet működtet a Jan-Ker 2001 Kft.	80
Kozák Erika, a Marosmenti Vállalkozók Szövetsége vezetője: Együttműködünk és modernizálunk	81
Szabó Sándor, a szentesi Global Glasshouse Kft. ügyvezetője: Üvegházak telepítése, globálisan	82
Galli Miklós, az Ecorgan Kft. ügyvezetője: A változó piacot is ki tudja szolgálni az Ecorgan	83
Ludo Pissens, a Pacapime Kft. egyik tulajdonosa: Jól döntöttünk, amikor Mórahalmon fektettünk be	84
Molnár László és Társai Bt.: A kisteleki kábelgyárnak dolgozik be a családi vállalkozás	85

Nemesi Pál

a Csongrád Megyei Kereskedelmi
és Iparkamara elnöke

Ismét figyelmükbe ajánlom a Délmagyarországgal közösen kiadott TOP 100 Csongrád megye gazdasága címet viselő kamarai kiadványunkat. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Csongrád Megyei Adó- és Vámigazgatósága, valamint a Központi Statisztikai Hivatal által készített elemzéseket vállalkozói riportokkal egészítettük ki. A kamarai gazdasági jövőkép alapján az idei év a „Robotika Éve” a kamarában, így az immár üzleti magazinná alakult lap a jövő technológiáival, képzéseivel foglalkozik. Ezen túl megemlékezünk a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara megalakulásának 25. évfordulójáról az akkori gazdaság adatainak felidézésével is.

A megye gazdasági teljesítményének elemzése most is az adóhivatalhoz beérkező társasági adó-bevallások számadatain alapszik, csakúgy, mint az árbevétel szerinti megyei TOP 100. Újdonság a különböző gazdálkodási adatok alapján készített TOP 5 vállalkozói listák, illetve a foglalkoztatottság és a bérköltség alakulásának elemzése.

A megye árbevételének kétharmadát, exportárbevételének 80%-át a TOP 100 vállalkozás teljesítette, jórészt nekik köszönhető a megye gazdasági teljesítményének 8,5%-os növekedése és a munkavállalók harmadának foglalkoztatása.

Az árbevétel nemzetgazdasági ágak közötti megoszlásában változás nem történt. Az előző évhez hasonlóan a vezető szektor a kereskedelem 45 százalékos részaránnyal, ezt követi a feldolgozóipar 25 százalékos részesedéssel. A harmadik a villamosenergia- és gázipar, amelyet megközelített az építőipar miután 7,2 százalékra emelte a nettó árbevételből való részesedését.

A megye gazdasági eredményeiben meghatározó szerepet játszik továbbra is az export. Ennek közel 80%-a egyetlen nemzetgazdasági ág, a feldolgozóipar teljesítménye. Elmondható, hogy megyénkben évről évre erősödik a harmadik országokkal folytatott külkereskedelmi tevékenység.

Az adóhivatal vámosztálya a legnagyobb exportőr- és importőrcégek bemutatásával, a jövődéki főosztály pedig egyes jövődéki termékek főbb jellemzőinek ismertetésével tette teljesebbé a megye gazdasági körképét.

A Központi Statisztikai Hivatal közreműködésével a megyében előállított bruttó hazai termék adatai, alakulásának tendenciája, a vállalkozások számadatai, valamint a megye foglalkoztatási jellemzői is bekerültek a kiadványba. Csongrád megye gazdasága 2017-ben az országban megtermelt GDP 3%-át állította elő, az egy főre jutó értéke az országos adat háromnegyedét sem érte el.

A bruttó hozzáadott érték alapján a mezőgazdaság és a szolgáltatás szektor az országosnál nagyobb, az ipar kisebb és egyre inkább csökkenő részt képvisel. A kutatás-fejlesztési ráfordítások egy lakosra jutó értékét tekintve élen jár Csongrád megye, a kutatóhelyek számát és a K+F létszámot illetően csak a főváros szerepe nagyobb a megyénél. Csongrád megye munkaerőpiaci helyzete folyamatosan javul, de a foglalkoztatási aránya még nem éri el az országost. A keresetek 12%-kal nőttek, de összegük 14%-kal maradt el az országos átlagtól.

Ezen adatok tükrében ajánlom figyelmükbe a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara, a Délmagyarország, a NAV Csongrád Megyei Adó- és Vámigazgatósága, a Központi Statisztikai Hivatal, a Szegedi Tudományegyetem, valamint az Enterprise Europe Network Dél-alföldi Irodája együttműködésében készült szakmai kiadványunkat, melynek számadatai, grafikonjai segítséget nyújtanak a jövő tervezéséhez.

Bonifert Gábor

kiadóigazgató
Délmagyarország

Kedves Olvasó!

Az őszi folyamán, egy üzleti rendezvényünkön tartott prezentáció során, köszöntő helyett rövid időutazásra invitáltam megjelent vendégeinket a Délmagyarország 109 éves történelmében. A napilap számára legfontosabb állomások végén elérkeztünk a 2020-as évhez és jövőbeni terveinkhez. Ekkor villant fel bennem, hogy 2020 júniusától a Délmagyarország már nem Csongrád megye napilapja, hanem Csongrád-Csanád megye napilapja lesz. Hiszen 2017 júniusában a Csongrád Megyei Közgyűlés megszavazta a névváltoztatást, majd ezt követően az Országgyűlés ellenszavazat nélkül fogadta el, hogy Csongrád megye neve Csongrád-Csanád megyére változzon 2020. június 4-től, azaz a trianoni diktátum aláírásának 100. évfordulójától kezdődően. Jelentős és történelmi változás ez, melyben az 1000 éves vármegyerendszerünk szellemisége épp úgy visszaköszön, mint a Trianonban szétszakított Magyarország tragédiájának emléke.

Csongrád és Csanád vármegyék egyaránt ősi gyökerűek, hiszen Szent István korában jöttek létre, és ezt követően egymás mellett virágoztak évszázadokon keresztül, miközben számtalan határmódosuláson estek át. Az 1000 éves vármegyerendszert talán a XX. század történelmi eseményei tépázták meg a leginkább, de azt is túlélte. 1945 után a Csanád, Arad Torontál megyenév egyszerűen Csanád vármegyére rövidült, majd pedig a vármegye megnevezés helyett már csak megye lett. Ha mindez nem lett volna elég, az 1950-es megyerendezés megszüntette Csanád vármegyét, területét pedig felosztották Békés megye és Csongrád megye között. E történelmi, közigazgatási, politikai és társadalmi változásokat végigélte és követte az 1910. évben alapított Délmagyarország is. Digitalizált archívumunkban megtalálhatjuk a korabeli lapszámokat, melyek hű korlenyomatot adnak ezen időszak változásairól és eseményeiről egyaránt.

Múlt, jelen és jövő kéz a kézben jár, tartja a mondás. Igaz ez a 109 éves Délmagyarország és a fennállásának idén 25. évfordulóját ünneplő Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara együttműködésére is. Ez utóbbi jubileumot a kamara formabontó és kreatív rendezvénnyel ünnepelte meg, melynek része volt egy fotókiállítás is. Megtisztelő felkérésüknek eleget téve, napilapunk fotósai – *Frank Yvette, Karnok Csaba, Kuklis István és Török János* – a kamara 20 önkéntes tagvállalkozásának mindennapjait örökölték meg képeik, művészi módon. Erről meggyőződhet a kedves olvasó is, hiszen az alkotások közül néhány fotó a most kézben tartott exkluzív kiadványba is bekerült. A szervezők remek kezdeményezésének köszönhetően pedig a tárlat útra kelt, és egy vándorkiállítás formájában a megye több városának legforgalmasabb közterületein is bemutatkozik. November elején elsőként Szegeden a REÖK-palota előtti Magyar Ede téren volt látható, majd ezt követően Hódmezővásárhelyen, Makón, Mórahalmon, Szentesen, Csongrádon és Kisteleken is megjelenik.

Napilapunk is fontosnak tartja, hogy ott legyünk a megye minden szegletében élő emberek között, hiszen róluk és nekik írunk. Ennek szellemében újítottuk meg idén nyomtatott és online felületeinket, valamint tartalomszolgáltatásunkat is. Ahogyan mi megfogalmaztuk: „Házhoz visszük Csongrád megyét”. Lassan 110 éve...

Bízunk benne, hogy a Délmagyarország és a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara gyümölcsöző és eredményes együttműködése jövőre is folytatódik, amikor már mindkettő a Csongrád-Csanád megye nevet fogja használni.

Freid Mónika

elnökhelyettes
Központi Statisztikai Hivatal
Tájékoztatási Igazgatóság

A KSH kiemelt figyelmet fordít a területi statisztikai adatok publikálására. A honlapunkon (www.ksh.hu) elérhető kész táblák gyűjteménye (STADAT), a tájékoztatási adatbázis és a rendszeresen megjelenő területi kiadványaink (Fókuszban a megyék, TÉR-KÉP, Területi Statisztikai Évkönyv) hasznos ismeretekkel gazdagíthatják a területi statisztikai adatok felhasználóit. Az adatok megértését interaktív grafikonokkal és térképekkel, módszertani megjegyzésekkel is támogatjuk. A Területi Statisztika című, kéthavonta megjelenő tudományos-szakmai folyóiratunkban új módszertani elgondolásokkal, az ország területi egységeit, településhálózati folyamatait elemző tanulmányokkal ismerkedhetnek az olvasók.

A kiadványban Csongrád megye gazdasága mellett Szeged és a megyei jogú városok helyzetét mutatjuk be a KSH legfrissebb éves adatainak felhasználásával. A kamarai rendszer 25 éves fennállása apropóján pedig felvillantunk egy negyedszázaddal ezelőtti pillanatképet is a megyéről. A kiadványt tisztelettel ajánlom a megye legnagyobb vállalkozásainak, és a téma iránt érdeklődők figyelmébe.

Freid Mónika

DÉLMAGYARORSZÁG
ALAPÍTVÁ 1910-BEN

Több mint 100 éve olvassuk

Több mint 1000 megyei hír havonta

Több mint 100 ezer olvasó naponta

Nemesi Pál: Az innováció, a digitalizáció és a robotika a jövő kulcsa

Nemesi Pál: A gazdaságfejlesztés kulcskérdése, hogy a kis- és középvállalkozói kör mennyire lesz képes az innovációra.

A kis- és középvállalkozások versenyképességének a megőrzése lesz a jövő legfontosabb feladata. Ez folyamatos tanulás nélkül nem megy. Az innováció, a digitalizáció és a robotika megjelenése átalakítja a gazdaságot – mondta lapunknak Nemesi Pál, a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnöke.

– A Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara életében 2019 fontos esztendő volt. A gazdasági önkormányzat idén ünnepelte fennállásának 25. évfordulóját. A köztestület elnökeként hogy látja, mik voltak az elmúlt negyedszázad legfontosabb eredményei?

– A köztestület legújabb kori története 1994. november 4-től datálódik, akkor jött létre a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara. Az elődje már az Osztrák–Magyar Monarchia idején működött. Az újjáalakult kamara egy óriási úrt töltött ki. Egyrészt a gazdasági kormányzatnak nyújtott információkat arról, hogy a kilencvenes években hány vállalkozás működik az országban, a cégek milyen ágazatok-

ban, milyen kapacitással működnek. Ugyancsak fontos kérdés volt az új gazdasági környezetben, amikor a privatizáció is zajlott, hogy hogyan tudnak ezek a vállalkozások működni, piachoz jutni. 1990 előtt más logika szerint szerveződött a magyar gazdaság. Meg kellett tanulni, hogy miként tudnak az új vállalkozások kilépni a hazai, vagy akár a nemzetközi piacra. A szakképzésben már akkoriban is szerepet vállalt a köztestület. Nagy vívmánya volt a kamarának, hogy akkoriban az egyéni vállalkozói igazolványokat az egyablakos rendszerben bocsátotta ki. Ha valaki vállalkozást akart indítani, csak be kellett jönnie a kamara székházába, és itt, helyben, az

összes hatósági ügyet el tudta intézni. A kötelező kamarai tagság 2000-ben szűnt meg. Ezután 2012-ig önkéntes tagsággal működött a köztestület, majd bevezették a kötelező kamarai regisztrációt. Ezáltal pontos képet kap a mindenkori kormányzat a megyében működő egyéni és társas vállalkozásokról.

– A gazdaság gerincét Csongrád megyében is a mikro-, kis- és középvállalkozások adják. Nagykorúvá váltak napjainkra ezek a cégek? Sikertörténet-e tartósan megkapaszkodniuk a piacgazdaságban?

– A kamara nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a kilencvenes években indult vállalkozások ma is a piacon vannak. Persze, voltak cégek, amelyek megszűntek, mások egyéni vállalkozásból nőtték ki magukat nagyvállalattá. A kamara újjáalapítása óta 25 év telt el, egy emberöltőnyi idő. Azok az

emberek, akik a harmincas éveikben járva az 1990-es években céget alapítottak, ma már nyugdíj előtt állnak, az aktív korukat hamarosan be fogják fejezni. A generációváltás a közeljövő egyik fontos kérdése és kihívása. Ezzel a kamara is kiemelten foglalkozik, és segítséget szeretnénk nyújtani a zökkenőmentes átmenethez.

BÁCS-KISKUN MEGYE BEELŐZÖTT

– A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2019 első félévében a GDP, a bruttó hazai termék kiugró mértékben, 5,1 százalékkal növekedett. Ez az ütem az Európai Unióban eddig a leggyorsabb, majdnem háromszorosa az átlagnak. Mit éreznek ebből Csongrád megyében? Milyen állapotban van a megye gazdasága?

– Egy budapesti fórumról érkeztem, ahol Varga Mihály pénzügyminiszter tartott előadást. Elmondta, hogy a magyar gazdaság 2019 harmadik negyedévében is a várakozásokat felülmúló módon teljesített. A GDP 5 százalékkal növekedett. A pénzügyminiszter a kiemelkedő teljesítményt elsősorban az iparnak tulajdonította. Eddig ahhoz voltunk szokva, hogy a német ipar alapvetően befolyásolta a magyar gazdaság teljesítményét. Ha Németországban csökkent az ipari

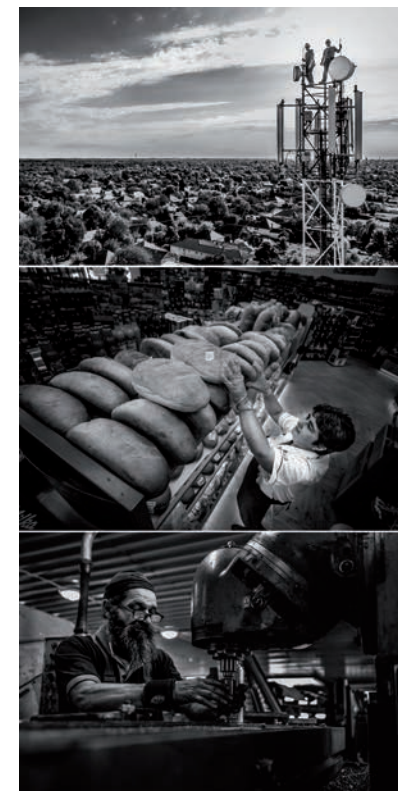
termelés, akkor a magyar gazdaság is lejtmenetbe kapcsolt. 2019-ben a magyar ipar azért tud kiemelkedő módon teljesíteni, mert a gazdasági kapcsolatrendszere és termelési hálózata már nemcsak Németországhoz kötődik, hanem harmadik országokhoz is. A magyar ipar már nincs olyan mértékben kiszolgáltatva a német gazdaságnak, mint korábban. Az építőipar pedig szintén jó negyedévet zárt. Teljesítményével komolyan hozzájárult a GDP-növekedéshez. Más kérdés Csongrád megye. Itt jelentős előrelépés nem történt. Az élelmiszeripar és a gumipar hagyományosan jól teljesít. Az elmúlt években egy új ágazat, a szoftveripar is gyökeret eresztett a térségben, elsősorban Szegeden. A Szegedi Tudományegyetem biztosítja azokat a kitűnően képzett munkavállalókat, akiket ez az iparág foglalkoztatni tud. Csongrád megyében is növekedtek a bérek és nőtt a GDP is, viszont nem értük el az országos átlagot. Szembe kell néznünk azzal a szomorú ténnyel, hogy ma már Bács-Kiskun megye a fizetések tekintetében is előttünk jár. Az a Bács-Kiskun megye, ami mindig mögöttünk volt. Csongrád megye, benne Szeged nem tudta az országos átlagot hozni, inkább lemaradt. Az

adóerő-képességet vizsgálva is azt láthatjuk, hogy Győr, Székesfehérvár, Debrecen jócskán megelőzi Szegedet.

A FOLYAMATOS TANULÁS A LEGJOBB BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

– A Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Kara ősszel két új szakot: szoftverorientált villamosmérnök és üzemmérnök informatikus szakot indít. Ezek a szakok és a hasonló képzések hogyan szolgálják majd a helyi gazdaság érdekeit?

– A Szegedi Tudományegyetemnek a képzési palettája nemzetközi szinten is jegyzett. Az intézményből kikérülő szakemberek gyorsan el tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon. Az egyetem és a gazdaság kapcsolata a nagyvállalkozások tekintetében rendben van. Mindkét oldalon megvan az a kapcsolati háló, megvannak azok a szakemberek, akik közvetítik az igényeket. A nagy kihívás a kis- és középvállalkozások köre. A gazdasági fejlődés kulcskérdése, hogy ez a szektor képes lesz-e az innovációra. Arra, hogy a Szegedi Tudományegyetemen meglévő tudásbázist, tudományos kapacitást, kapcsolati hálót beépítsék a cégek fejlődésébe, fejlesztésébe. Azt gondolom, hogy ha ebben a szektorban

A Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara mentorálásával felkészült szegedi diákok vettek részt a World Robot Olympiad nemzeti döntőjén. A nemzetközi robotépítési és –programozási versenyt is szegedi csapat nyerte meg Dániában. Az SZTE Gyakorló Gimnázium és Általános Iskola csapata a „Vakvezető Robokutya” című pályamunkájával halmozott sikert sikerre.

is fontos lesz az innováció, ha a cégek elsajátítják az új üzleti modelleket, akkor jelentős tartalékok szabadulnak fel, és ezáltal a munkaerőhiány is kezelhetővé válik. A magyar gazdaságban a munkavállalók többségét foglalkoztató kis- és középvállalkozásokban van a legnagyobb tartalék, a legnagyobb fejlődési potenciál. A Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara szakmai konferenciákkal, üzleti kapcsolatrendszerével, valamint a Szegedi Tudományegyetem közreműködésével közvetítő szerepet vállal a KKV-szektor fejlődésében. Ha előre tudunk lépni az innovációban, akkor bizakodva tekinthetnénk a jövőbe. Ha nem tudunk jó teljesítményt nyújtani ezen a területen, akkor marad az a nagyon kritikusan versenyképes KKV-szektor, ami most jellemzi a gazdaságot. Csak a nyitottsággal, a folyamatos innovációval lehetünk sikeresek. Most a magyar gazdaság 5 százalékos ütemben növekedik. Ha ez megtorpan, ha lassul a gazdasági növekedés, akkor nekünk jobban fognak fájni a következményei. Csongrád megye továbbra is az országos átlag alatt marad. Nem fogunk jobban élni. Ezt nemcsak én vagy a kamara mondja, a független gazdasági kutatóintézetek prognózisai is hasonló következtetésre jutottak, csak utána kell olvasni.

– **2020-ban a szakképzés rendszere is megújul. Hogyan tudják a szakképzést legalább annyira vonzóvá tenni, mint a gimnáziumokat? Marad továbbra is a duális képzés modellje?**
– A duális képzés modellje jó gondolat volt. Ez lesz az alapja a jövőben is az oktatási fejlesztéseknek. A duális képzés arra épül, hogy az elméleti alapokat és alapkészségeket az iskolában tanulják meg a diákok; egy-egy szakma gyakorlati oldalát, szakmai fortélyait pedig a gazdaságban működő cégeknél. Azok a vállalkozások, amelyek hosszú távon gondolkodnak, egyre inkább részt vesznek ebben a programban. Ma már a magyar gazdaságban munkaerőhiány van. A munkaerőpiacról csak jelentős többletköltségekkel lehet új munkaerőt szerezni. A duális képzésben részt vevő cégek a munkaerőhiányra is megoldást találhatnak. Az a fiatal, aki egy vállalkozásnál tanulja ki egy szakma mesterfogásait, nagy valószínűséggel munkavállalóként is ott marad. A tanulmányi időszakban egy olyan kötődés alakulhat ki közte és a munkaadó között, hogy ha kölcsönösen elégedettek egymással, akkor a végzős diák nem fog munkahelyet váltani. A duális képzés a szakem-

ber-utánpótlás egyik lehetséges útja. Ez a rendszer a jövőben is fennmarad, legfeljebb a szabályozási és adminisztrációs környezetben lesznek kisebb-nagyobb hangsúlyváltások. A cégeket további eszközökkel ösztönzi majd a kormány, hogy még nagyobb arányban vegyenek részt a szakképzésben, a duális képzésben.

MINDENKINEK LÉPÉST KELL TARTANIA A TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉSSSEL

– **A sajtóban évek óta vissza-visszatérő téma, hogy a jövő a digitalizációra, robotikára, algoritmusokra épül. Átlagemberként egyelőre nehéz ezt elképzelni, viszont a jövő első hírmondóival már Szegeden is találkozhatunk, ha például az egyik hipermarket önkiszolgáló pénztárában fizetünk. A Csongrád megyei cégeknek, vállalkozásoknak is meg kell barátkozniuk azzal a gondolattal, hogy egyre több munkakörben algoritmusok és robotok jelennek meg?**

– Elemi érdeke mindenkinek, minden hazai vállalatnak, vállalkozásnak. A digitalizáció és a robotika nem kerülhető meg. Aki ezt elutasítja, mindegy, hogy mekkora méretű a cége, hátrányba kerül. Ha nem vagyunk nyitottak, befogadók az új technológiákra, akkor a versenyképességünket veszítjük el. Nincs messze az az idő, amikor digitalizáció nélkül nem lehet a piacon maradni. A mikro- és kisvállalkozásoknak is számolniuk kell ezekkel a technológiákkal.

– **Beszélgetésünket azzal kezdtük, hogy alapításának 25. évfordulóját ünnepelte ősszel a kamara. Elnökként mit kíván az ünnepeltnek?**

– Azt kívánom a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara valamennyi tagjának, tagvállalatának, hogy legyenek nyitottak a jövőre. Készüljenek fel arra, hogy folyamatosan képezni kell a munkavállalókat és új üzleti ismereteket kell szerezniük, együttműködési hálózatokat kell kialakítaniuk. A kamara elnökeként azt kívánom, hogy sokkal több időt fordítsanak a jövőkép megfogalmazására. Legyenek nyitottak az innovációra, a digitalizációra, az új technológiák befogadására. A vállalkozások jövője ezen fog múlni.

Porkoláb Imre: A technológia exponenciálisan, az ember lineárisan fejlődik

Fejben dől el a jövőnk

Porkoláb Imre 2018-ig a Pentagonban szolgált. Jelenleg a Honvédelmi Minisztérium nemzeti fegyverzeti igazgatójának kutatás-fejlesztéért és innovációért felelős helyettese. A dinamikusan változó, úgynevezett VUCA-környezetben sikeres változásmenedzsmentet, illetve a szervezeti átalakítás innovatív módszereit és annak az üzleti életben való alkalmazhatóságát kutatja. A témában két kötete is megjelent. Most a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara alapításának 25. évfordulójára rendezett jubileumi ünnepségen tartott előadást. A magasan képzett katona gyakran idézte Szun-cét, a 2500 évvel ezelőtt élt kínai hadvezért, aki már akkor tanácsokat adott a kiszámíthatatlan és bizonytalan helyzetek kezelésére.

Porkoláb Imre ezredes szerint a felkészülés a siker kulcsa

A különleges műveleti képességekre szert tevő ezredes szó szerint is magaslatról indította előadását, ugyanis az amerikai haditengerészet egyik afganisztáni bevetését elevenítette fel. A 15 évig szupertitkos videofelvételen azt mutatta be, hogyan mozog, viselkedik egy csapat, illetve annak egyes tagjai a bunkerekben megbúvó al-kaidák harcosok ellen a drámai gyorsasággal változó környezetben. Köztük volt egy Chapman nevű katona, aki egymaga képes volt elfoglalni az egyik bunkerállást, majd, hogy bajtársait megmentse, az életét is feláldozta – tizenhat sebből vérezve esett össze végül. Posztumusz megkapta a Becsület érdemérmét (Medal of Honor). Az előadó szerint hasonló csúcsteljesítményt lehet elérni az üzleti életben is – egyénileg és csapatban egyaránt.

VUCA-KÖRNYEZETBEN ÉLÜNK

A menedzsmentirodalom egyik nagy alakja már 1998-ban a tervezésen alapuló módszerek haláláról írt. Egyre inkább a korábban jobbra a katonai hadviselésben használt VUCA kifejezés kerül előtérbe, ami a gyorsan változó, bizonytalan, bonyolult és többértelmű kifejezések angol megfelelőire utal. Napjainkban a vezetőknek olyan dinamikusan változó környezetben kell döntéseket hozniuk, amelyben a felhasználható információk mennyisége folyamatosan nő, a rendelkezésre álló idő viszont drasztikusan csökken. E helyzet fő jellemzője, hogy kiszámíthatatlan és bizonytalan, viszont jó alkalom arra, hogy kihozzuk magunkból és csapatunkból is a maximumot.

A TECHNOLÓGIA GYORSABB AZ EMBERNÉL

Az előadó Teller Ede fiát, Astrót idézte, aki a Google fejlesztési vezetője, hogy az 1900-as évek elején hozzávetőlegesen 25 évre volt szükség egy adott technológia (például a vasút) elterjedéséhez. Ekkor az emberek viszonylag hamar, nagyjából 15 év alatt hozzászoktak az újdonsághoz, így az emberi adaptáció gyorsabb volt a technológiánál. A technológiai forradalom jelenlegi szakaszában a ciklusidők 5-7 évre rövidültek, és bár az emberiség is fejlődött, hozzávetőlegesen 10 év alatt vagyunk képesek adaptálódni. Hát, így jön ki az emberekben állandósulni látszó bizonytalanságerzet.

AZ EGYEDÜLI ÚT A TANULÁSI KÉPESSÉGEINK JAVÍTÁSA

Porkoláb Imre az egyetlen megoldást abban látja, ha a technológiai innováció helyett a szervezeti tanulási folyamatok felgyorsítására, valamint a tanulási képesség fejlesztésére helyezjük a hangsúlyt. Ehhez pedig a hagyományostól eltérő folyamatokra, és olyan képességek fejlesztésére kellene összpontosítanunk, mint a problémamegoldás, a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a hálózatépítés, és a változó körülményekhez való gyors alkalmazkodás.

STARTUPOK LÉPÉSELŐNYBEN

Az alkalmazkodásban figyelemre méltó a startup vállalkozások megjelenése, amelyek – hasonlóan az irreguláris hadviselőkhöz – sokkal agilisan és rugalmasabban közelítik meg a problémákat, a nagyvállalatok hagyományos tervezésen alapuló rendszerei, stratégiái pedig egyszerűen képtelenek követni a tempót. Az ilyen vállalkozások nem a nagy cégek pici változatai, hanem teljesen eltérő szervezeti felépítéssel, kultúrával és értékrenddel rendelkeznek, amelyek a folyamatos kísérletezésen és a felfedezésen alapulnak.

AZ EMBERI TÉNYEZŐVEL KELL FOGLALKOZNUNK

Porkoláb Imre ezredes kiemelte, hogy ha egy igazán nyertes stratégiát akarunk a dinamikusan változó világban sikerre vinni, akkor az emberi tényezővel kell foglalkoznunk. Emellett a kreativitásra is felhívta a figyelmet, ami nem más, mint a megfelelő tempó és regenerálódás eredője. Ha lelassul a tér és idő bennünk, sokkal több információt vagyunk képesek befogadni és feldolgozni, sokkal gyorsabban és kreatívabban tudunk döntéseket hozni. Egy kísérlet alapján 100 százalékos teljesítménynövekedést értek el csúcvezetők ilyen tudatállapotban.

Módszertan

Kiadványunk a Csongrád megyei illetékességű, kettős könyvvitelt vezető társas vállalkozások legutolsó üzleti évről benyújtott társaságiadó-bevallásainak összesített adatain alapul.

A táblázatokban az adatgyűjtés napján (2019. augusztus 21.) nyilván tartott legutolsó hibátlan, elintézett alap-, az alapot helyesbítő vagy javító, továbbá önrevíziós bevallások adatai szerepelnek. Amennyiben egy vállalkozásnak a kigyűjtés napján feldolgozás vagy javítás, esetleg kiértékelés alatt álló bizonylata volt, annak adata a statisztikában nem szerepel.

A naptári évvel azonosan működő vállalkozások esetén a 1829-es, az eltérő üzleti éves vállalkozások esetén a 1729-es bevallás adatait használtuk fel, melyhez a viszonyítási időszak

a 2017. év, illetve eltérő üzleti éves vállalkozásoknál a 1629-es bevallás adatait vettük alapul.

A kiadvány top 100-as, valamint ágazati top 5-ös rangsorát a vállalkozások 1829-es, eltérő üzleti éves vállalkozások esetén a 1729-es bevallásban szereplő nettó árbevétel alapján állítottuk fel. A top 5 rangsort ugyanezen bevallások további hat mutatója, az exportárbevétel, az üzemi eredmény, az adózás előtti eredmény, a foglalkoztatottak száma, a bérköltség és a saját tőke eredményei alapján készítettük.

Vámszakmai részről a vámeljárá sok során bejelentett statisztikai érték alapján 2018-ban a legnagyobb 30 export-, illetve importforgalmat lebonyolító vállalkozások kerültek

kiválasztásra. Vámszempontból exportnak, illetve importnak a harmadik (nem uniós) országba irányuló, illetve onnan belépő áruforgalmat tekintjük. A statisztikai érték nem kizárólag a vámkezelni kívánt áru tényleges árát jelenti, hanem beletartozik egyéb olyan járulékos költség is, mint például az uniós határig felmerülő szállítási költség, licenrdj, jogdíj stb.

A fenti szempontok alapján összesen 130 vállalkozás került be a toplistákba, amelyekben szereplő adatok megjelentetéséhez az érintett adózóktól hozzájárulást kértünk.

A táblázatokban „n.ny.” (nem nyilvános) rövidítéssel helyettesítettük azokat az adatokat, amelyek megjelenéséhez a megkérdezettek nem járultak hozzá.

Adózói minősítés Csongrád megyében

Az adóhivatal a cégjegyzékbe bejegyzett adózót, csoportos adóalanyt vagy áfa-regisztrált adóalanyt 2016 óta negyedévente, a negyedév utolsó napján fennálló adatok alapulvételével a tárgynegyedévet követő harminc napon belül minősíti, amelynek keretében a megbízható adózóra, illetve a kockázatos adózóra vonatkozó feltételek fennállását vizsgálja. A csoportos adóalany abban az esetben is kockázatos adózónak minősül, ha legalább egy tagja kockázatos adózó. A minősítés hatálya a minősítés hónapját követő hónap első napján áll be.

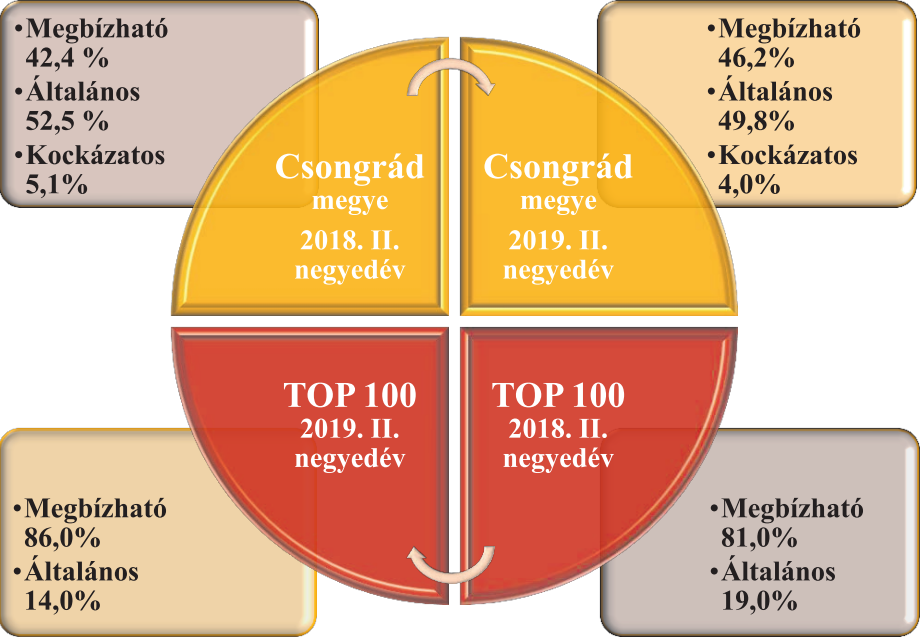
Megbízható az adózó, ha megfelel az alábbi, együttes feltételeknek:

- legalább három éve folyamatosan működik,
- a tárgyévben és az azt megelőző öt évben a terhére megállapított összes adókülönbség nem haladta meg az adózó tárgyévre megállapított adóteljesítményének három százalékát,
- a tárgyévben és az azt megelőző öt évben nem állt és nem áll csőd-, felszámolási, illetve kényszer törlési eljárás alatt, valamint adószámtörles hatálya alatt,
- a tárgyévben és az azt megelőző négy évben nem indult ellene végrehajtási eljárás,
- nem rendelkezik ötszáz ezer forintot meghaladó nettó adó tartozással,
- a terhére kiszabott, a tárgyévet megelőző két évben esedékessé vált mulasztási bírság összege nem haladta meg az adózó tárgyévre megállapított adóteljesítményének egy százalékát,
- nem minősül kockázatos adózónak és
- a tárgyévre vonatkozó adóteljesítménye pozitív.

A megbízható adózók számára biztosított előnyök:

- az ellenőrzés, illetve a visszaigényelt áfa kiutalásának időtartama lerövidül;
- az ellenőrzés során feltárt adókötelezettség teljesítésének elmulasztása esetén, az egyébként ki-

Adózói minősítés Csongrád megyében 2018. és 2019 II. negyedévben

szabható adóbírság és mulasztási bírság felső határának csak az ötven százalékát kell megfizetnie; évente egy alkalommal, az adózó kérelmére 1,5 millió forintot összeghatárig, legfeljebb 12 havi automatikus pótlékmentes fizetési könnyítésre van lehetősége.

Csongrád megyében 2019. II. negyedév végén az előző év azonos

időszakához hasonló számú, több mint 15,5 ezer adózó minősítése történt meg.

Nőtt a megbízható minősítéssel rendelkező adóalanyok aránya, miközben az általános és kockázatos minősítésűeké csökkent. A top 100 adózók jelentős többsége megbízható minősítéssel rendelkezik, arányuk 81,0 százalékról 86,0 százalékra nőtt, míg kockázatos besorolású adózó egyik vizsgált időszakban sem volt.

A minősített adózók nemzetgazdasági ágak szerinti tagozódása

Csongrád megyei minősített adóalanyok			Top 100 adóalanyok		
Ág	db	Megoszlás (%)	Ág	db	Megoszlás (%)
Kereskedelem, gépjárműjavítás	3 685	23,7%	Kereskedelem, gépjárműjavítás	41	41,0%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	2 503	16,1%	Feldolgozóipar	32	32,0%
Építőipar	1 609	10,3%	Építőipar	8	8,0%
Egyéb	7 780	49,9%	Egyéb	19	19,0%
Összesen	15 577	100%	Összesen	100	100%

Csongrád megyében 2019. II. negyedév végén a minősített adózók közel negyede, a top 100 adózók több mint 40 százaléka a kereskedelem, gépjárműjavítás területén folytatta tevékenységét. Őket követően a legtöbb adóalany megyei szinten a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén

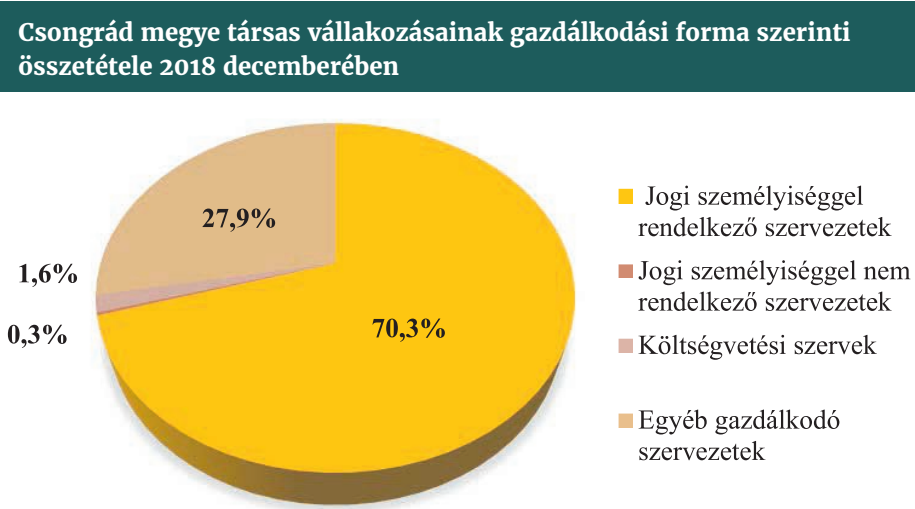
vállalkozott, míg a top 100 adózók esetében ez a feldolgozóiparra koncentrálódott. Mind a megyei, mind a top adózók rangsorában az építőipar a harmadik helyen szerepel. Az egyéb kategória az 5 százalékalatti részesedéssel rendelkező nemzetgazdasági ágak összesített adatait tartalmazza.

Csongrád megye adóalanyainak összetétele

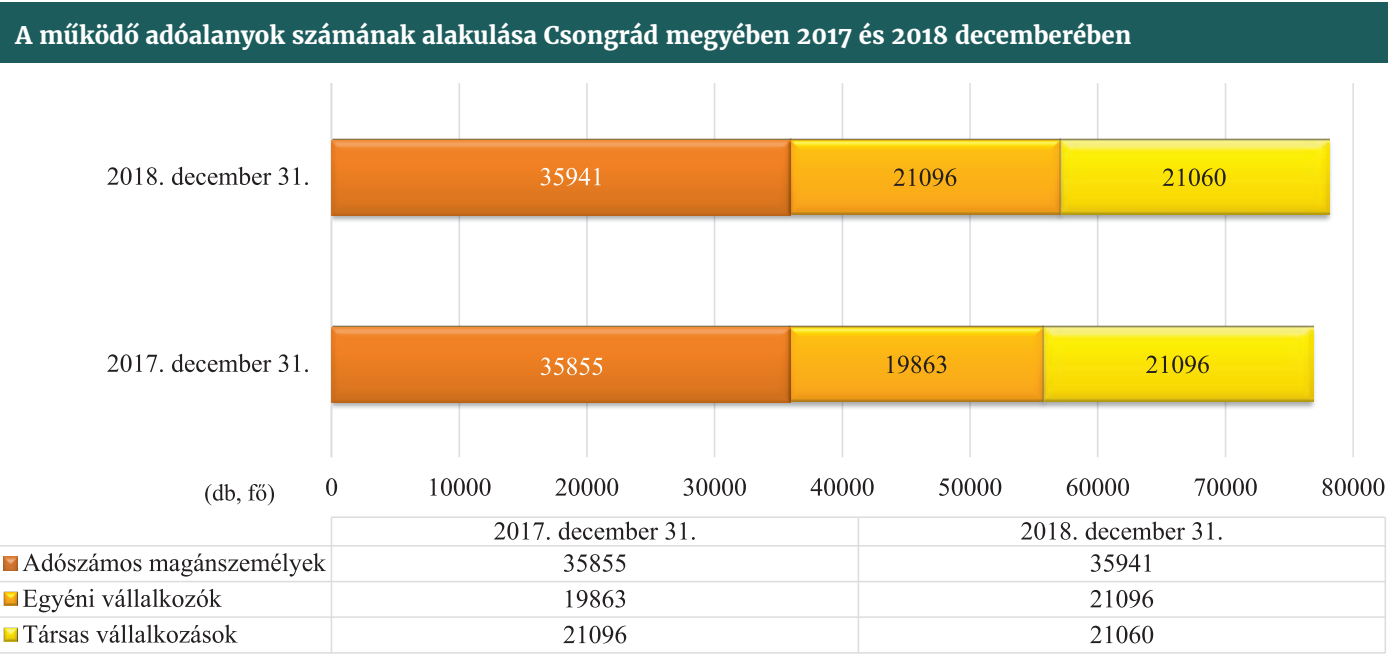
Csongrád megyében 2018. december végén több mint 78 ezer adószámmal rendelkező, **működő adóalanyt** tartottunk nyilván, számuk kicsivel több, mint az előző év azonos időszakában. Ezen belül az **egyéni vállalkozók** 6,2 százalékos, az **adószámos magán-személyek** 0,2 százalékos emelkedése ellensúlyozni tudta a **társas vállalkozások** számának – 0,2 százalékos – csökkenését. Csongrád megyében 2018-ban 4,9 ezer adózó kezdte el és 3,5 ezer adózó szüntette meg a vállalkozói tevékenységét.

Társas vállalkozások gazdálkodási forma szerinti összetétele 2018. december végén
A társas vállalkozások gazdálkodási forma szerinti bontása alapján, a jogi személyiséggel rendelkező szervezetek részaránya a legnagyobb, meghaladta a 70 százalékot. A másodikak, közel 28 százalékkal az egyéb gazdálkodó szervezetek (szövetkezetek, egyesületek, egyházak stb.). A költségvetési szervek 1,6 százalékos arányukkal megelőzték a legalacsonyabb, 0,3 százalékos részaránnal bíró, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeteket.
A **kisvállalati adó** (kiva) hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezetek száma 2018. év végére közel kétszeresére növekedett.

A kedvező jogszabály-módosítások hatására a **kisadózó vállalkozások tételes adójának** (kata) hatálya alá bejelentkezett adózók száma a bevezetése óta folyamatosan növekszik, 2018 december végére az előző évhez mérten 23 százalékot meghaladó bővülés történt. A kata adózók 92,4 százaléka egyéni vállalkozó, 7,6 százaléka pedig társas vállalkozás volt.
A 2020-ban kivezetésre kerülő **egyszerűsített vállalkozói adót** (eva) fizetők számának folyamatos csökkenése következtében az egyéni vállalkozó evaalanyok száma több mint 22 százalékkal, a társas vállalkozásoké

közel 16 százalékkal csökkent a 2017. decemberi állapothoz képest.
Az **általános forgalmi adó** hatálya alá tartozó adózók száma (16,2 ezer) közel hasonló volt 2018. december végén, mint az előző év azonos időszakában. A társas vállalkozók száma 0,8 százalékkal visszaesett, míg az egyéni vállalkozók és áfás magánszemélyeké 2,0 százalékkal emelkedett.
A **közösségi adószámok** igénylése egyre növekvő tendenciát mutat. Az egyéni vállalkozók közül 9,2 százalékkal, a társas vállalkozások közül 4,4 százalékkal igényelték többen közösségi adószámot 2018-ban, mint az előző évben.

A foglalkoztatottság és a bérköltség alakulása Csongrád megyében

2016. év végén a kormányzat, a munkaadók és a szakszervezetek között létrejött több évre szóló bérmegállapodás, illetve a munkaerőhiány miatti béremelési kényszer a vállalkozások munkaerő költségeit átalakította. Csongrád megyében a **személyi jellegű ráfordítások** 2018. évi 270,5 milliárd forintos összege az előző évhez viszonyítva 9,7 százalékkal emelkedett. Ennek az összegnek csaknem a háromnegyede (74,5 százaléka) bérköltség, ami szintén 9,7 százalékkal növekedett. A személyi jellegű egyéb kifizetések az előbbinél jóval nagyobb mértékben haladták meg a 2017. évit, míg a bérjárulékok összege – a szociális hozzájárulási adó 2,5 százalékpontos csökkenése ellenére – bázisszinten maradt. A top 100 vállalkozásnál ennél lényegesen nagyobb arányban emelkedtek a személyi jellegű ráfordítások, ami a foglalkoztatás növekedésének a következménye is.

A 2018. évi társaságiadó-bevallásokban feltüntetett személyi jellegű ráfordítások összegének változása az előző évhez képest (±%)

A személyi jellegű ráfordítások összege	Csongrád megye	Top 100 vállalkozás
Bérköltség	9,7%	15,1%
Személyi jellegű egyéb kifizetések	14,4%	22,7%
Bérjárulékok	-0,1%	5,6%

2018-ban megyei szinten 68,1 ezer fő volt az **átlagos statisztikai állományi létszám**, amely 1,0 százalékkal alacsonyabb az előző évinél. Az elmaradás több nemzetgazdasági ágat is érintett, melyek közül az oktatásban és az ingatlanügyletek terén mutatkozik a legnagyobb arányú visszaesés. Számosságát tekintve a mezőgazdaság, a kereskedelem, gépjárműjavítás és az ingatlanügyletek területén történt a legnagyobb, 200 főt meghaladó létszámcsökkenés. Ez idő alatt viszont az energiaszektorban, az építőiparban,

illetve a pénzügyi, biztosítási területen jelentős növekedés valósult meg.
A **vállalkozások méretét** tekintve a mikrovállalkozások helyzete alakult a legkedvezőtlenebbül 2018-ban, itt ugyanis az energiaszektor és az építőipar kivéve minden kategóriában csökkent a foglalkoztatottak száma. Ez leginkább a kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ágat érintette, azonban a közép- és nagyvállalkozásoknál történő bővülés kétharmaduknak munkalehetőséget kínált ugyan ezen a területen. A kisvállalkozások helyzete kedvezőbb, miután itt több nemzetgazdasági ágban is létszámbővülés történt, azonban a mezőgazdaság, a feldolgozóipar és az információ, kommunikáció területeken 100-nál több álláshely szűnt meg. A közép- és nagyvállalkozások szintjén 1,2 százalékos volt a foglalkoztatás visszaesése. A legnagyobb vállalatoknál viszont létszámbővülés volt 2018-ban; a feldolgozóiparban 477, a pénzügyi, biztosítási területen 659 új munkahely jött létre.

A **top 100 vállalkozásnál** 4,4 százalékkal, csaknem 1000 fővel gyarapodott az átlagos statisztikai állományi létszám. Ezen belül kétharmaduknál bővülés, negyedüknél üresedés történt 2018-ban, közel tíz százalékuk pedig bázisszinten tartotta az álláshelyek számát.
A megyei szintű egy főre jutó **átlagos bérköltség** 10,7 százalékkal emelkedett 2018-ban, azaz a havi 222,8 ezer forintos átlagbér csaknem 24,0 ezer forinttal 246,8 ezer forintra nőtt. A nemzetgazdasági ágak többségében 10,0 százalékot meghaladó növekedés valósult meg. Arányait

A Csongrád megyében alkalmazásban állók átlagos állományi létszámának nemzetgazdasági ágak szerinti bontása (fő)

Nemzetgazdasági ágak	2017.	2018.	2018/2017.
Feldolgozóipar	23 678	23 624	99,8%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	12 617	12 416	98,4%
Építőipar	5 285	5 452	103,2%
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	4 247	3 958	93,2%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	3 444	3 446	100,1%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	3 111	3 051	98,1%
Szállítás, raktározás	3 016	3 019	100,1%
Adminisztratív és szolgáltató tevékenység	2 455	2 367	96,4%
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	2 016	2 144	106,3%
Ingatlanügyletek	2 113	1 848	87,5%
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	1 506	1 499	99,5%
Információ, kommunikáció	1 350	1 228	91,0%
Vízellátás, szennyvízgyűjtés, hulladékgazdálkodás	1 239	1 165	94,0%
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	1 044	1 050	100,6%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	708	1 041	147,0%
Egyéb szolgáltatás	494	452	91,5%
Oktatás	378	289	76,5%
Bányászat, kőfejtés	33	32	97,0%
Háztartás munkaadói tevékenysége	0	0	-

Csongrád megyében az egy főre jutó bérköltség nemzetgazdasági ágak szerinti összege (ezer forint/fő/év)

Nemzetgazdasági ágak	2017.	2018.	2018-2017.
Bányászat, kőfejtés	15 856	17 834	1 978
Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	4 868	5 533	665
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	3 045	3 561	516
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	3 231	3 550	319
Információ, kommunikáció	3 203	3 446	243
Feldolgozóipar	3 084	3 383	300
Vízellátás, szennyvízgyűjtés, hulladékgazdálkodás	2 583	2 967	384
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	2 667	2 955	288
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	2 584	2 862	278
Szállítás, raktározás	2 381	2 669	287
Kereskedelem, gépjárműjavítás	2 300	2 537	237
Építőipar	2 247	2 434	187
Oktatás	2 075	2 361	287
Adminisztratív és szolgáltató tevékenység	1 918	2 341	423
Ingatlanügyletek	2 091	2 319	229
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	2 071	1 975	-96
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	1 707	1 797	90
Egyéb szolgáltatás	1 397	1 561	164
Háztartás munkaadói tevékenysége	-	-	-
Csongrád megye összesen	2 673	2 960	287

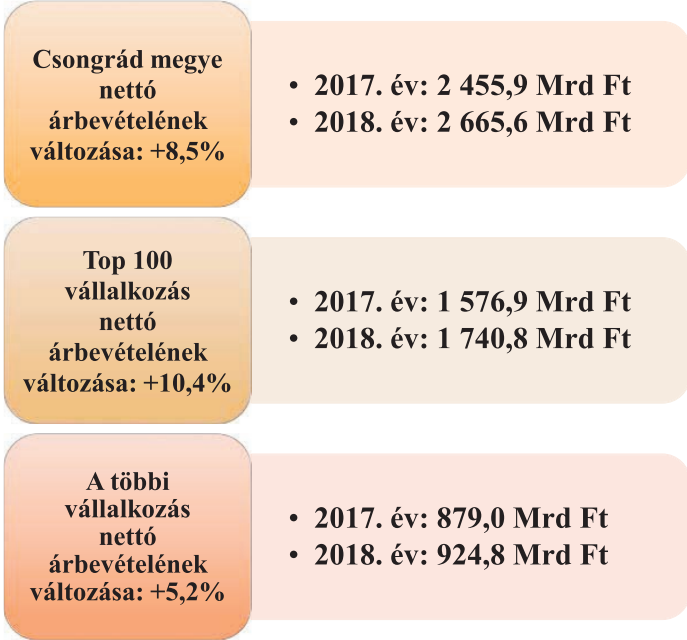
tekintve a legnagyobb, 20,0 százalé-
kot meghaladó emelkedés az admi-
nisztratív és szolgáltató tevékenységi
körben realizálódott, azonban még így
is a megyei átlag alatt maradt. Ösz-
szegét tekintve a bányászat, kőfejtés
területen történt a legnagyobb növe-
kedés, mellyel továbbra is őrzi első
helyét a nemzetgazdasági ágak között.
Második a tavalyi évhez hasonlóan az
energiaszektor, a harmadik pedig a
pénzügyi, biztosítási tevékenység, ami
három helyet lépett előre egy év alatt.

A top 100 vállalkozás szerepe Csongrád megyében a társaságiadó-bevallások tükrében

NETTÓ ÁRBEVÉTEL – NÖVEKSZIK A TOP 100 VÁLLALKOZÁS RÉSZARÁNYA

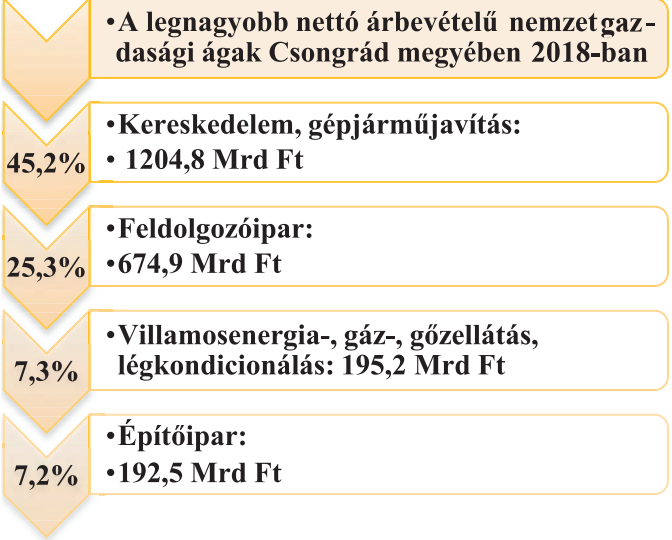
A Csongrád megyei székhelyű, kettős könyvvitelt veze-
tő vállalkozások **nettó árbevétele** 2018-ban több mint
200 milliárd forinttal gyarapodott, ezzel megközelítette a
2700 milliárd forintot. A **top 100 vállalkozás** nettó árbe-
vételének növekedési üteme meghaladta a megyei átlá-

got, így az előző évnél magasabb, csaknem kétharmados
részaránnal járult hozzá a megyei árbevételhez. A többi
vállalkozás nettó árbevételének bővülése elmaradt a me-
gyei átlagtól.

A **nettó árbevétel 45,2 százaléka a kereskedelem,
gépjárműjavítás** nemzetgazdasági ág teljesítménye. Az
előző évhez képest összege a megyei átlaggal egyezően,
8,5 százalékkal emelkedett. A nettó árbevétel negyede a
feldolgozóipar eredménye, növekedése elmaradt a megyei
átlagtól. A harmadik a **villamosenergia-, gáz-, gőzellátás,
légkondicionálás** nemzetgazdasági ág részaránya nem éri
el a 10 százalékot, nettó árbevételének emelkedése azon-
ban meghaladta a megyei átlagot. Az **építőipar** előző évi
lendülete megmaradt, 17,0 százalékos bővüléssel 6,7 szá-
zalékról 7,2 százalékra tovább emelte a nettó árbevételből
való részesedését.

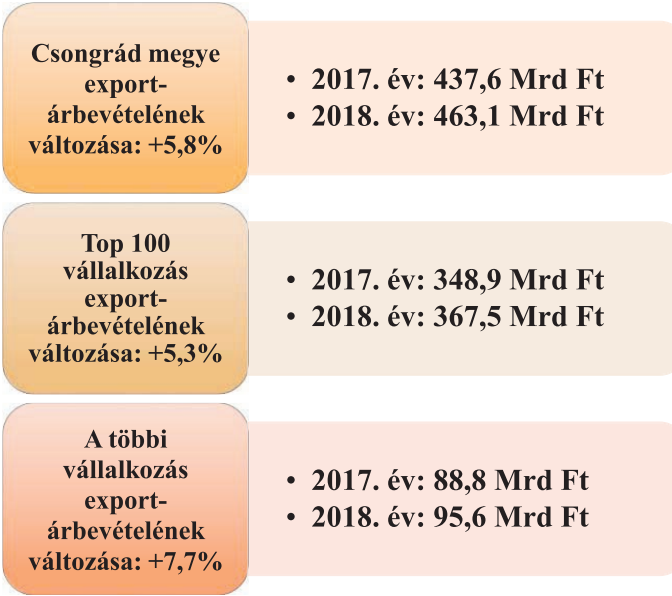
A felsorolt nemzetgazdasági ágakban meghatározó
szerepet tölt be a **top 100 vállalkozás**: a kereskedelem ár-
bevételének 71,1 százaléka, a feldolgozóipar árbevételének
78,9 százaléka, valamint a villamosenergia-ipar árbevételének
98,0 százaléka tőlük származik. Az építőiparban
kevésbé jellemző a nagyvállalati jelenlét, árbevételének
41,1 százalékát adta a top 100 vállalkozás.

EXPORTÁRBEVÉTEL – ÚJRA EMELKEDÉS

A megyei nettó árbevétel 17,4 százaléka exportból szár-
mazott 2018-ban, összege az előző évi megtorpanás után
ismét emelkedett. Az export-növekmény csaknem három-
negyede a top 100 vállalkozás teljesítménye, valamint a
megyei export mintegy 80 százalékát is a top 100 vállal-
kozás adja. A többi vállalkozás szintén eredményes volt,
a megyei átlagot meghaladó exportnövekedést értek el az
előző évi visszaesés után.

Csongrád megye exportárbevételének közel 80 szá-
zaléka egyetlen nemzetgazdasági ág, a **feldolgozóipar**
teljesítménye. A feldolgozóipari export 7,1 százalékkal
bővült, exportjának túlnyomó része a top 100 vállalko-

Top 5 vállalkozás az exportárbevétel alapján Csongrád megyében

Sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Fő tevékenység	Exportárbevétel (millió forint)		
					2017.	2018.	2018/17.
1.	3.	Contitech Fluid Automotive Hungária Kft.	Makó	Gumiabroncs, gumitömlő gyártása	78 937	77 463	98,1%
2.	9.	Givaudan Hungary Kft.	Makó	M.n.s. egyéb élelmiszer gyártása	43 673	45 685	104,6%
3.	11.	Contitech Rubber Industrial Kft.	Szeged	Egyéb gumitermék gyártása	30 979	33 819	109,2%
4.	4.	SOLE-MiZo Zrt.	Szeged	Tejtermék gyártása	21 648	24 929	115,2%
5.	13.	Villeroy & Boch Magyarország Kft.	Hódmezővásárhely	Egészségügyi kerámia gyártása	19 632	21 997	112,0%

A top 100 vállalkozás részesedése az export-árbevételből néhány nemzetgazdasági ágban 2018-ban

Feldolgozóipar exportárbevétele: 365,3 Mrd Ft

• Top 100 részesedése: 90,6%

Kereskedelem, gépjárműjavítás: 66,0 Mrd Ft

• Top 100 részesedése: 43,5%

Építőipar exportárbevétele: 7,7 Mrd Ft

• Top 100 részesedése: 51,4%

Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás-, légkondicionálás: 2,0 Mrd Ft

• Top 100 részesedése: 100,0%

záshoz kapcsolódik. A megyei export 14,2 százalékát a **kereskedelem, gépjárműjavítás** adja, szintén átlag feletti növekedéssel elért exportértékéhez a top 100 vállalkozás 28,7 milliárd forinttal járult hozzá. Az **építőipar** exportárbevétele a harmadik legnagyobb, annak ellenére, hogy harmadával csökkent az eredménye. Ebből az következik, hogy az építőipari nettó árbevétel kiemelkedő növekedése a belföldi piac fellendülésének köszönhető. Az építőipari export több mint felét a top 100 vállalkozás teljesítette. Meg kell említenünk a 100 százalékban top 100 részesedésű **villamosenergia-, gáz-, gőzellátás-, légkondicionálás** nemzetgazdasági ágat, ahol az exportárbevétel több mint kétszeresére nőtt az elmúlt egy év alatt.

ÜZEMI (ÜZLETI) TEVÉKENYSÉG EREDMÉNYE¹ – 8,5 SZÁZALÉKOS BŐVÜLÉS

Csongrád megyében az üzemi (üzleti) tevékenység eredménye 2018-ban 8,5 milliárd forintos emelkedéssel elérte a 125,3 milliárd forintot. Az eredmény növekedését az tette

lehetővé, hogy az **üzemi nyereség** 11,9 milliárd forintos bővülése jóval meghaladta az **üzemi veszteség** 3,4 milliárd forintos gyarapodását. A **top 100 vállalkozás** üzemi eredménye csak 0,6 milliárd forinttal tudott emelkedni, az üzemi veszteség több mint négyszeresére történő gyarapodása miatt, de így is a megyei eredmény közel fele tőlük származik. A nagyobbik rész a többi vállalkozás üzemi eredménye, a növekedés megközelítette a 7,9 milliárd forintot.

A nemzetgazdasági ágak közül a **feldolgozóipar** adta az üzemi tevékenység eredményének 30,7 százalékát, azaz 38,5 milliárd forintot 2018-ban. Ebből a top 100 vállalkozás részesedése 27,3 milliárd forint, azaz 70,9 százalék volt. A **kereskedelem, gépjárműjavítás** nemzetgazdasági ág az üzemi eredményhez 29,1 milliárd forinttal, vagyis 23,2 százalékkal járult hozzá, melynek fele a top 100 vállalkozás teljesítménye, 20,1 százalékos eredménynövekedést követően. Ahogy 2017-ben, úgy 2018-ban is kiemelkedő volt az **építőipar** üzemi eredményének 16,9 százalékos bővülése, amivel most is a harmadik, 12,3 százalékos részarányal. A top 100 vállalkozás az építőipar üzemi eredményének negyedét adta.

ADÓZÁS ELŐTTI EREDMÉNY² – NEGYEDÉVEL GYARAPODOTT

Az **adózás előtti eredmény** 29,1 milliárd forinttal, azaz negyedével gyarapodott 2018-ra. Az eredménytöbblet annak köszönhető, hogy az **adózás előtti nyereség** 33,4 milliárd forinttal emelkedett, míg az **adózás előtti veszteség** csak 4,3 milliárd forinttal lett nagyobb. A **top 100 vállalkozás** eredménye 2,3 milliárd forinttal nőtt, ami 5,2 milliárd forint nyereségnövekedés és 2,9 milliárd forint veszteségemelkedés eredménye. A megyei eredménynövekedés

Top 5 vállalkozás az üzemi eredmény alapján Csongrád megyében

Sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Fő tevékenység	Üzemi eredmény (millió forint)		
					2017.	2018.	2018/17.
1.	12.	Legrand Zrt.	Szentes	Áramelosztó, -szabályozó készülék gyártása	n.ny.	n.ny.	-
2.	8.	NKM Áramhálózati Kft.	Szeged	Villamosenergia-elosztás	7 200	6 185	85,9%
3.	5.	Pick Szeged Zrt.	Szeged	Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	1 859	5 455	293,4%
4.	11.	Contitech Rubber Industrial Kft.	Szeged	Egyéb gumitermék gyártása	4 550	5 094	112,0%
5.	1.	Országos Dohányboltellátó Kft.	Hódmezővásárhely	Dohányáru nagykereskedelme	3 703	4 826	130,3%

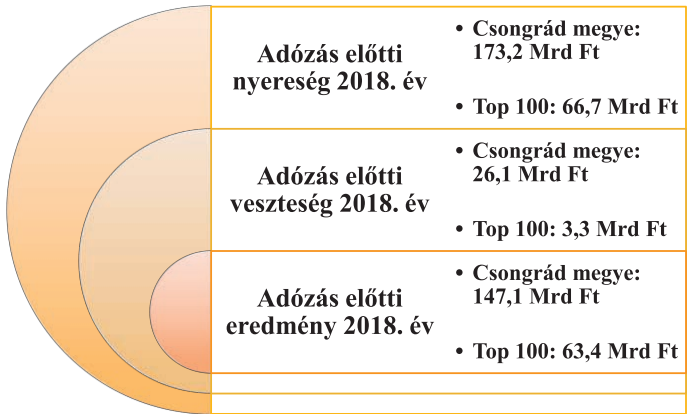
1 Az üzleti évben elszámolt értékesítés nettó árbevételének, az eszközök között állományba vett saját teljesítmények értékének, az egyéb bevételeknek, valamint az üzleti évben elszámolt anyagjellegű ráfordítások, személyi jellegű ráfordítások, értékcsökkenési leírás és az egyéb ráfordítások együttes összegének különbözeteként számított összeg.

2 Az üzemi (üzleti) tevékenység eredményének és a pénzügyi műveletek eredményének összevont összege.

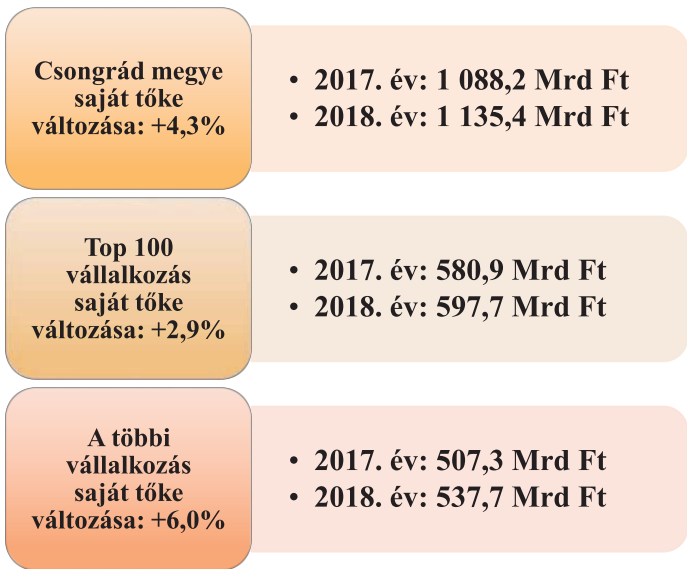
Top 5 vállalkozás az adózás előtti eredmény alapján Csongrád megyében

Sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Fő tevékenység	Adózás előtti eredmény (millió forint)		
					2017.	2018.	2018/17.
1.	-	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	-
2.	12.	Legrand Zrt.	Szentes	Áramelosztó, -szabályozó készülék gyártása	n.ny.	n.ny.	-
3.	8.	NKM Áramhálózati Kft.	Szeged	Villamosenergia-elosztás	7 176	6 148	85,7%
4.	2.	NKM Áramszolgáltató Zrt.	Szeged	Villamosenergia-kereskedelem	6 127	5 623	91,8%
5.	5.	Pick Szeged Zrt.	Szeged	Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	1 919	5 463	284,7%

nagy része a többi vállalkozás teljesítménye, náluk a jelentős nyereségnövekedés mellett a veszteség csak minimálisan emelkedett.

SAJÁT TŐKE³ – JEGYZETT TŐKE: JELENTŐS RÉSZ A TOP 100 VÁLLALKOZÁSNÁL

Csongrád megyében a **saját tőke** értéke 2018-ban 47,2 milliárd forinttal emelkedett az előző évhez képest. A növekedéshez elsősorban az eredménytartalék és az adózott

Top 5 vállalkozás a saját tőke összege alapján Csongrád megyében

Sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Fő tevékenység	Saját tőke (millió forint)		
					2017.	2018.	2018/17.
1.	8.	NKM Áramhálózati Kft.	Szeged	Villamosenergia-elosztás	130 425	130 026	99,7%
2.	2.	NKM Áramszolgáltató Zrt.	Szeged	Villamosenergia-kereskedelem	117 700	117 824	100,1%
3.	15.	NKM Észak-Dél Földgázhálózati Zrt.	Szeged	Gázelosztás	34 050	35 114	103,1%
4.	3.	Contitech Fluid Automotive Hungária Kft.	Makó	Gumiabroncs, gumitömlő gyártása	32 098	34 742	108,2%
5.	11.	Contitech Rubber Industrial Kft.	Szeged	Egyéb gumitermék gyártása	37 983	31 193	82,1%

3 A saját tőke összetevői: a jegyzett, de még be nem fizetett tőkével csökkentett jegyzett tőke, a tőketartalék, az eredménytartalék, az értékelési, általános és lekötött tartalék, valamint az adózott eredmény.

több mint háromnegyede (76,7 százalék) a top 100 vállalkozásé, akiknek tőkejelenlétét a **szállítás, raktározásban** (11,7 milliárd forint) érdemes még megemlíteni, ahol a jegyzett tőke 82,7 százalékával rendelkeznek.

ÁTLAGOS ÁLLOMÁNYI LÉTSZÁM – EZER FŐS NÖVEKEDÉS A TOP 100 VÁLLALKOZÁSNAÁL

A Csongrád megyei székhelyű, kettős könyvvitelt vezető vállalkozások átlagos állományi létszáma a 2017. évi négyezer fős fogyás után 2018-ban már csak 653 fővel csökkent. A megyei létszám egyharmadát a top 100 vállalkozás, két-

harmadát a többi vállalkozás foglalkoztatja. A **top 100 vállalkozásnál** mintegy ezer fővel gyarapodott az alkalmazottak száma, míg a többi vállalkozásnál 1600 főt meghaladó létszámcsökkenés történt.

A nemzetgazdasági ágakat nézve kétharmaduknál csökkent, egyharmaduknál emelkedett az átlagos állományi létszám. A létszámcsökkenés nemzetgazdasági áganként a tavalyinál mérsékeltebb volt. A legnagyobb foglalkoztató nemzetgazdasági ág a **feldolgozóipar**, ahol az átlagos állományi létszám több mint harmada (34,7 százaléka) található. 2017-ben 777 fővel, míg 2018-ban 54 fővel csökkent a foglalkoztatottak száma. A második, 18,2

százalékos részarányú foglalkoztató a **kereskedelem, gépjárműjavítás** nemzetgazdasági ág, ahol 2017-ben 114,8 fővel, 2018-ban 201 fővel volt kevesebb az alkalmazottak száma. A harmadik, 8,0 százalékos részarányú **építőiparban** 167 fővel nőtt az átlagos állományi létszám. Ezen

Csongrád megye átlagos állományi létszám változása:

-1,0%

• 2017. év: 68 734 fő

• 2018. év: 68 081 fő

Top 100 vállalkozás átlagos állományi létszám változása:

+4,4%

• 2017. év: 22 553 fő

• 2018. év: 23 551 fő

A többi vállalkozás átlagos állományi létszám változása:

-3,6%

• 2017. év: 46 181 fő

• 2018. év: 44 530 fő

kívül még két nemzetgazdasági ágban történt számottevő létszámgyarapodás: a **villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás**nál 128 fős (2016 főről 2144 főre), valamint a **penzügyi, biztosítási tevékenység** esetében 333 fős (708 főről 1041 főre).

A **top 100 vállalkozás a villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás** nemzetgazdasági ágban érte el a legnagyobb, 85,5 százalékos foglalkoztatási arányt, 1833 fő alkalmazásával. A második, 62,6 százalékos foglalkoztatási aránnyal (652 fő) a **penzügyi, biztosítási tevékenységben** van jelen a top 100 vállalkozás, míg a harmadik 58,8 százalékkal, 13 885 fővel a **feldolgozóipar**.

Top 5 vállalkozás az alkalmazásban állók létszáma alapján Csongrád megyében								
Sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Fő tevékenység	Alkalmazásban állók létszáma (fő)			
					2017.	2018.	2018/17.	
1.	3.	Contitech Fluid Automotive Hungária Kft.	Makó	Gumibroncs, gumitömlő gyártása	2 694	2 806	104,2%	
2.	5.	Pick Szeged Zrt.	Szeged	Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	2 292	2 071	90,4%	
3.	7.	Hungerit Zrt.	Szentes	Baromfihús feldolgozása, tartósítása	1 658	1 766	106,5%	
4.	4.	SOLE-MiZo Zrt.	Szeged	Tejtermék gyártása	1 077	1 211	112,4%	
5.	-	Szegedi SZEFO Zrt.	Szeged	Egyéb kötött, hurkolt ruházati termék gyártása	890	915	102,8%	

Az átlagos állományi létszám alakulása, valamint a top 100 vállalkozás részaránya a 3000 főnél többet foglalkoztató nemzetgazdasági ágakban 2018-ban

Feldolgozóipar: -54 fő

- Átlagos állományi létszám: 23 624 fő
- Top 100 részarány: 58,8%

Kereskedelem, gépjárműjavítás: -201 fő

- Átlagos állományi létszám: 12 416 fő
- Top 100 részarány: 29,5%

Építőipar: +167 fő

- Átlagos állományi létszám: 5452 fő
- Top100 részarány: 16,0%

Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat: -289 fő

- Átlagos állományi létszám: 3958 fő
- Top 100 részarány: 13,4%

Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység: +2 fő

- Átlagos állományi létszám: 3446 fő
- Top 100 részarány: 2,5%

Szálláshelyszolgáltatás, vendéglátás: -60 fő

- Átlagos állományi létszám: 3051 fő
- Top 100 részarány: 0,0%

Szállítás, raktározás: +3 fő

- Átlagos állományi létszám: 3019 fő
- Top 100 részarány: 35,1%

**BÉRKÖLTSÉG⁴ – 15,1 SZÁZALÉKOS NÖVEKEDÉS
A TOP 100 VÁLLALKOZÁSNÁL**

A személyi jellegű ráfordítások közül a bérköltség alkalmas arra, hogy annak elemzésével a jövedelemviszonyokra vonatkozóan megállapításokat tegyünk. A Csongrád megyei székhelyű, kettős könyvvitelt vezető vállalkozások bérköltsége 2018-ban 9,7 százalékkal emelkedett és meghaladta a 200 milliárd forintot. A bérköltség közel felét a **top 100 vállalkozás** számolta el. Náluk a bérköltség növekedése jóval meghaladta a megyei átlagot, mely a foglalkoztatottak számának bővüléséhez kapcsolható. A többi vállalkozás esetében a bérköltség növekedése elmaradt a megyei átlagtól a foglalkoztatottak számának csökkenése következtében.

Csongrád megye személyi jellegű ráfordításaiból bérköltség változása: +9,7%

• 2017. év: 183,7 Mrd Ft
2018. év: 201,5 Mrd Ft

Top 100 vállalkozás személyi jellegű ráfordításaiból bérköltség változása: +15,1%

• 2017. év: 81,5 Mrd Ft
2018. év: 93,8 Mrd Ft

A többi vállalkozás személyi jellegű ráfordításaiból bérköltség változása: +5,4%

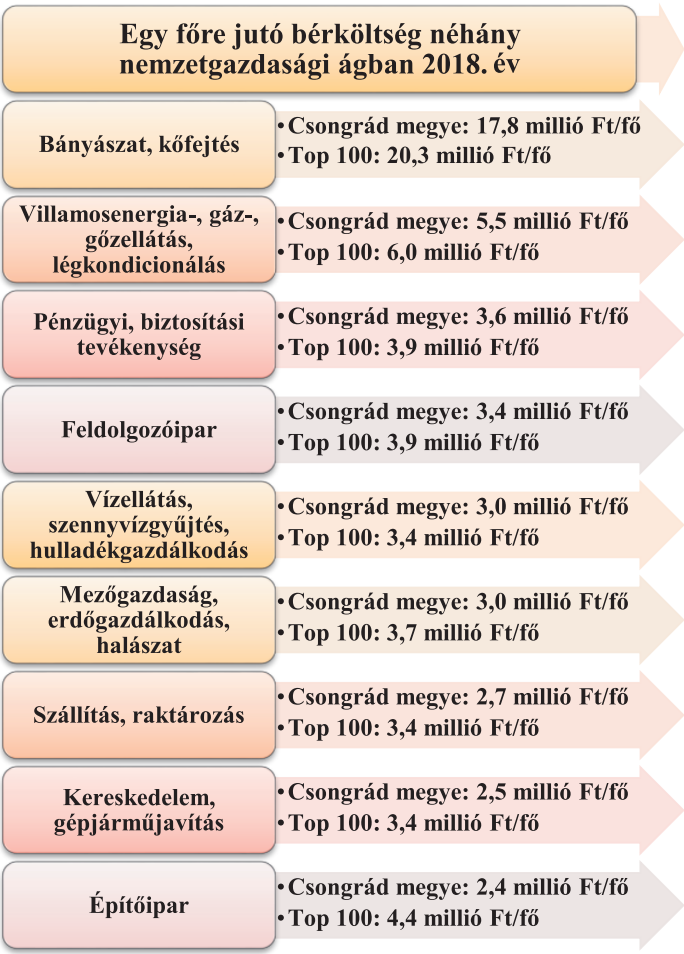
• 2017. év: 102,2 Mrd Ft
2018. év: 107,7 Mrd Ft

Az egyes nemzetgazdasági ágak jövedelmi viszonyait az **egy főre jutó bérköltség⁵** számításával vizsgáltuk. Általánosságban megállapítható, hogy egy ág, a humán-egészségügyi és szociális ellátás kivételével, minden nemzetgazdasági ágban emelkedett a fajlagos bérköltség, vagyis nőtték a jövedelmek. A legnagyobb arányú (22,0 százalékos) növekedés az **adminisztratív és szolgáltató tevékenységnél** (1,9 millió forint/főről 2,3 millió forint/főre), míg a legkisebb (5,3 százalékos) a **szálláshely-szolgáltatás vendéglátásnál** (1,7 millió forint/főről 1,8 millió forint/főre) történt. Ezekben a nemzetgazdasági ágakban nincs jelen a top 100 vállalkozás közül egy sem.

Azokban a nemzetgazdasági ágakban viszont, ahol a **top 100 vállalkozás** jelen van, a fajlagos bérköltség a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység kivételével mindenütt meghaladja a megyei átlagot, valamint a fajlagos bérköltség növekedése is jellemzően magasabb a megyei átlagnál. Ebből arra lehet következtetni, hogy a top 100 vállalkozásnál kedvezőbb jövedelmi helyzetben vannak az alkalmazottak. A legmagasabb fajlagos

bérköltség a **bányászat, kőfejtés** nemzetgazdasági ágban van, eredménye megyei szinten 17,8 millió forint/fő, a top 100 vállalkozásnál pedig 20,3 millió forint/fő. A legnagyobb arányú eltérés a megyei és a top 100 vállalkozás között az **építőiparban** látható: a top 100 vállalkozás 4,4 millió forint/fős fajlagos bérköltsége 80,3 százalékkal több a 2,4 millió forint/fős megyei átlagnál.

Top 5 vállalkozás bérköltség alapján Csongrád megyében

Sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Fő tevékenység	Béreköltség (millió forint)		
					2017.	2018.	2018/17.
1.	3.	Contitech Fluid Automotive Hungária Kft.	Makó	Gumiabroncs, gumitömlő gyártása	12 630	13 518	107,0%
2.	5.	Pick Szeged Zrt.	Szeged	Hús-, baromfi hús-készítmény gyártása	6 502	6 505	100,0%
3.	7.	Hungerit Zrt.	Szentes	Baromfi hús feldolgozása, tartósítása	n.ny.	n.ny.	-
4.	8.	NKM Áramhálózati Kft.	Szeged	Villamosenergia-elosztás	3 706	4 608	124,3%
5.	4.	SOLE-MiZo Zrt.	Szeged	Tejtermék gyártása	3 729	4 456	119,5%

4 Béreköltség minden olyan kifizetés, amely a munkavállalókat, alkalmazottakat, tagokat megillető béreként vagy munkadíjként elszámolt járandóság, prémium, jutalom, ide értve a természetes személy tulajdonos személyes közreműködése ellenértékéeként kivett összeget is.
5 Egy főre jutó béreköltség: a béreköltség és az átlagos statisztikai állományi létszám hányadosa.

NAV kihajtós táblázat

NAV kihajtós táblázat

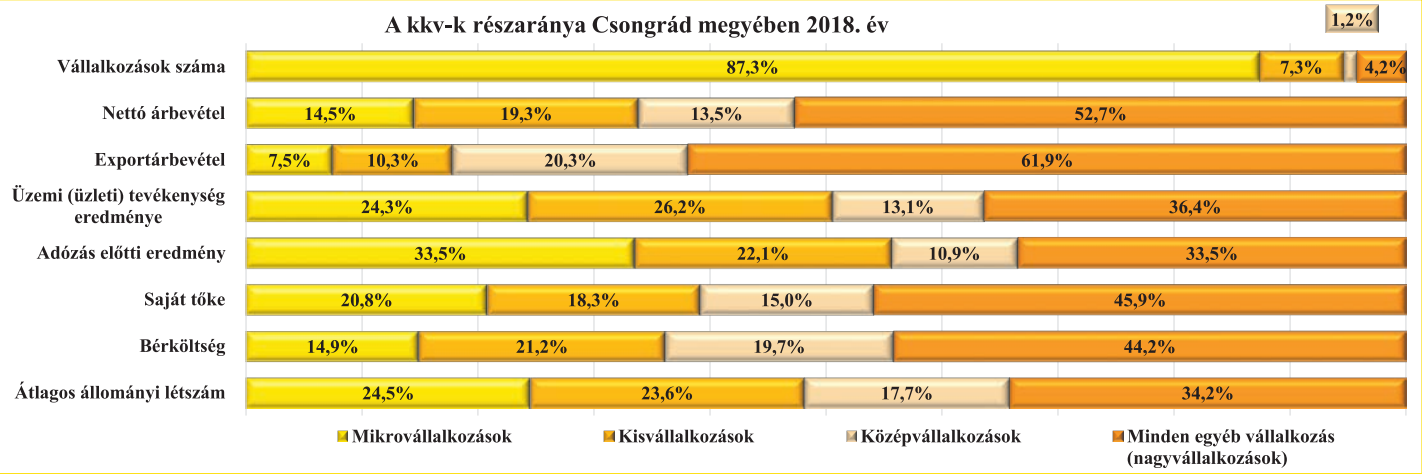
A kkv-k szerepe Csongrád megyében, a társaságiadó-bevallások tükrében

A kkv-k, azaz a mikro-, kis- és közép-vállalkozások számosságuk által meghatározó szereplői Csongrád megye gazdaságának. A kettős könyv- vitelt vezető vállalkozások túlnyomó része, közel 96 százaléka kkv. A szektoron belül a vállalkozások mérete és száma között fordított arányosság figyelhető meg, a legkisebb vállalkozási méretűek, a **mikrovállalkozások**¹ vannak jelen a legnagyobb, közel 90 százalékos arányban. A **kisvállalkozások**² aránya 7 százalék, míg a **középvállalkozásoké**³ 1 százalék.

zásoknál, náluk az árbevétel negyede exportból származik, míg a nem kkv-k közé sorolt vállalkozások esetében az árbevétel ötödét adja az export. Ennek megfelelően a megyei **exportárbevétel** több mint 60 százaléka a nagyvállalkozásoké, egyötöde a középvállalkozásoké és a maradék ötödrészen a mikro- és kisvállalkozások osztoznak. Az **egy vállalkozásra jutó exportárbevétel** a középvállalkozásoknál a legmagasabb. A kisvállalkozások fajlagos exportárbevétele tizenkétszer kevesebb, mint a középvállalkozásoké, a mikro- és kis-

előző évi adózás előtti eredményüket háromnegyedével tudták növelni. Az **egy vállalkozásra jutó adózás előtti eredmény** a középvállalkozásoknál a legnagyobb, ennek harmada a kisvállalkozásoké. A mikro- és kisvállalkozások között a fajlagos adózás előtti eredményben van a legkisebb, nyolcszoros eltérés a kisvállalkozások javára.

A **saját tőke** ötödével a mikrovállalkozások rendelkeznek, valamint a kkv-khoz együttesen több mint fele tartozik. A saját tőke értékét a mik-

A kkv-k közé nem sorolt, minden egyéb vállalkozás és **nagyvállalkozások**⁴ aránya 4 százalék.

A **nettó árbevétel** csaknem fele a kkv-k teljesítménye, ötöde a kisvállalkozásoké és 13,5-14,5 százaléka a közép-, valamint a mikrovállalkozásoké. Az **egy vállalkozásra jutó nettó árbevétel** arányos a vállalkozásmérettel, de nagyságrendi eltérésekkel. A kisvállalkozásoké négyszer, a mikrovállalkozások árbevétele pedig nagyságrendekkel kisebb, mint a középvállalkozásoké.

A nettó árbevételből az export aránya a mikro- és kisvállalkozások esetében a legalacsonyabb, nem éri el a 10 százalékot, mivel ők jellemzően belföldi piacra termelnek. A legmagasabb az exportarány a középvállalkozások között pedig többszörös a különbség a kisvállalkozások javára.

Az **üzemi (üzleti) tevékenység** eredményének fele számosságukból eredően, a mikro- és kisvállalkozások teljesítménye, másik fele a közép- és nagyvállalkozásoké. Az **egy vállalkozásra jutó üzemi (üzleti) tevékenység eredménye** a középvállalkozásoknál a legnagyobb. A kisvállalkozások fajlagos üzemi eredménye harmada a középvállalkozásokénak, de jelentősen több, mint a mikrovállalkozások eredménye.

Az **adózás előtti eredményből** azonos, egyharmad-egyharmad arányban részesednek a mikro- és a nagyvállalkozások. A mikrovállalkozások létszám-dominanciájuk mellett igen sikeresek voltak 2018-ban, hiszen rovállalkozásoknak sikerült a legnagyobb arányban, 10 százalékkal növelniük az előző évhez képest. Az **egy vállalkozásra jutó saját tőke** összege a középvállalkozásoknál a legnagyobb, ennek ötöde a kisvállalkozásoké, de a mikro- és kisvállalkozások között is számottevő a különbség.

A **bérköltség** több mint felét a kkv-k számolták el, ebből közel azonos, ötöd-ötödrészt a kis- és a közép-vállalkozások. A bérköltség az előző évhez képest a vállalkozás méretével arányosan emelkedett: a középvállalkozásoknál 12,4 százalékkal és a kisvállalkozásoknál 7,7 százalékkal. A mikrovállalkozásoknál a bérköltség 3,7 százalékkal csökkent 2018-ban. Az **egy vállalkozásra jutó bérköltség** itt is a középvállalkozásoknál a legnagyobb.

1 Mikrovállalkozás: összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb és éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg.
2 Kisvállalkozás: összes foglalkoztatotti létszáma 50 főnél kevesebb és éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg.
3 Középvállalkozás: összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél kevesebb és éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg.
4 Nagyvállalkozás: összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél több és éves nettó árbevétele meghaladja az 50 millió eurónak megfelelő forintösszeget, vagy mérlegfőösszege meghaladja a 43 millió eurónak megfelelő forintösszeget.

Fajlagos mutatók vállalkozás méret szerint 2018-ban	Mikrovállalkozások	Kisvállalkozások	Középvállalkozások
1 vállalkozásra jutó nettó árbevétel (millió Ft/vállalkozás)	39,0	623,9	2 723,9
1 vállalkozásra jutó exportárbevétel (millió Ft/vállalkozás)	3,5	57,3	704,9
1 vállalkozásra jutó üzemi (üzleti) tevékenység eredménye	3,1	39,6	124,6
1 vállalkozásra jutó adózás előtti eredmény (millió Ft/vállalkozás)	5,0	39,3	121,3
1 vállalkozásra jutó saját tőke (millió Ft/vállalkozás)	23,9	252,1	1 291,6
1 vállalkozásra jutó bérköltség (millió Ft/vállalkozás)	3,0	51,4	301,6
1 főre jutó bérköltség (millió Ft/fő)	1,8	2,6	3,3

A kisvállalkozások fajlagos bérköltsége hatoda a középvállalkozásokénak. A mikro- és kisvállalkozások között a fajlagos bérköltségnél van a legnagyobb eltérés a kisvállalkozások javára.

A kkv-k foglalkoztatásban betöltött jelentős szerepét mutatja, hogy az **átlagos állományi létszám** kétharmada a kkv-szektorban található. Ezen belül hasonló foglalkoztatási aránnyal, negyed-negyedrésszel

Az **egy főre jutó bérköltség** tekintést enged a vállalkozások mérete szerint elérhető jövedelmekbe. A vállalkozás méretének növekedésével a fajlagos bérköltség is emelkedik, azaz minél nagyobb egy vállalkozás, annál magasabb jövedelmet képes biztosítani alkalmazottai számára. A legkisebb, 1,8 millió forint/fő éves jövedelmet a mikrovállalkozások, míg a legnagyobb, 3,8 millió forint/fő kereseteket a nagyvállalkozások nyújtják.

de a **kereskedelem, gépjárműjavítás** nemzetgazdasági ágban tevékenykedik. A középvállalkozások legnagyobb arányban, 40 százalékot meghaladóan a **feldolgozóiparban** működnek.

A második legerősebb nemzetgazdasági ág a mikrovállalkozásoknál a **szakmai, tudományos, műszaki tevékenység**, a kisvállalkozásoknál a **feldolgozóipar**, a középvállalkozásoknál a **kereskedelem, gépjárműjavítás**.

A harmadik leggyakoribb nemzetgazdasági ág (10 százalék körüli részaránnyal) a mikro- és kisvállalkozásoknál az **építőipar**, a középvállalkozásoknál a **mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat**.

Összességként megállapíthatjuk, hogy a kkv-szegmens gazdasági jelentőségét azok számossága adja. A nettó árbevétel közel felét, az üzemi és adózás előtti eredmények, valamint a foglalkoztatottak kétharmadát, a saját tőke több, mint felét adják. A fajlagos mutatók közül a nettó árbevétel és a bérköltség a vállalkozás méretével együtt növekszik, a többenél (exportárbevétel, üzemi és adózás előtti eredmények, saját tőke) a középvállalkozások eredményei a legnagyobbak.

a mikro-, és a kisvállalkozások és ötödrésszel a középvállalkozások rendelkeznek, míg a nagyvállalkozásoknál tevékenykedik az átlagos állományi létszám harmada.

A következőkben azt vizsgáljuk, melyek a legnépszerűbb **nemzetgazdasági ágak** a kkv-szektorban. A mikrovállalkozások negyede, míg a kisvállalkozások több mint negye-

Top 3 nemzetgazdasági ág a vállalkozások száma szerint 2018-ban	Mikrovállalkozások	Kisvállalkozások	Középvállalkozások
	Kereskedelem, gépjárműjavítás: 24,7%	Kereskedelem, gépjárműjavítás: 27,0%	Feldolgozóipar: 44,3%
	Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység: 15,1%	Feldolgozóipar: 19,1%	Kereskedelem, gépjárműjavítás: 16,0%
	Építőipar: 10,1%	Építőipar: 13,7%	Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat: 10,7%

Tele vagyunk lehetőségekkel, élj velük Te is!

Bonafarm[®]
CSOPORT

Mezőgazdaság

Húsipar

Tejipar

Borászat

ÉRDEKELNEK?

A Bonafarm Csoport Közép-Kelet-Európa meghatározó vertikálisan integrált élelmiszeripari vállalatcsoportja. A cégcsoportnál és stratégiai partnereinél összesen közel 8600 szakértő kollégánk dolgozik napi szinten a közös sikerekért.

Integrált működésünknek köszönhetően rendkívül színes karrierlehetőségek várnak rád. Folyamatos fejlődésedet kiemelkedő szakmai környezettel és képzésekkel biztosítjuk.

Neves, hazai és nemzetközi szinten is ismert és elismert márkájú termékek fejlesztésében és előállításában vehetsz részt egy stabil, magyar tulajdonosi háttérrel rendelkező cégcsoportban.

FONTOS NEKED, HOGY...

- ... biztos környezetben fejleszd és kamatoztasd tudásod?
- ... legyen lehetőséged fejlődni valamint kiaknázni az általunk nyújtott 3D karrierlehetőségeket, s így más területeken is kipróbálhasd magad?
- ... jó hangulatban teljenek a mindennapjaid?

AKKOR MI TÉGED KERESÜNK!

Keress minket a Facebook-on is: facebook.com/BonafarmCsoport
Aktuális álláslehetőségeinket itt tekintheted meg: karrier.bonafarmcsoport.hu

Ágazati körkép

Csongrád megyében az egyes nemzetgazdasági ágakban működő vállalkozások számát vizsgálva megállapítható, hogy a legjelentősebb ágazatok sorrendje nem változott az előző évhez viszonyítva. Továbbra is a **kereskedelem, gépjárműjavítás** nemzetgazdasági ágban tevékenykedik a vállalkozások közel egynegyede. Ezt követi csaknem 10 százalékponttal lemaradva a **szakmai, tudományos műszaki tevékenység**, majd az **építőipar**, valamint a **feldolgozóipar**, súlyuk 10,0 százalék, illetve 8,6 százalék. Az **ingatlanügyletek** 6,4 százalékos részaránnyal az ötödik lett. A megelőző évi tendenciát követve, majd-nem minden ágban csökkent a vállalkozások száma, a **villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás** kivételével.

A vállalkozások számának visszaesésével párhuzamosan a legtöbb nemzetgazdasági ágban növekedett a nettó

zamosan növekedett a nettó árbevétel, a megye 236,8 millió forintos, egy vállalkozásra jutó nettó árbevétele ötödével meghaladta az előző évi értéket. A legmagasabb fajlagos árbevétel a **villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás** ágban mutatható ki, melynek oka a nemzetgazdasági ágra jellemző magas nettó árbevétel mellett a vállalkozások alacsony száma.

TOP 5 CSONGRÁD MEGYE KIEMELT NEMZETGAZDASÁGI ÁGAIBAN

A következőkben a megye **legjelentősebb nemzetgazdasági ágaiban** (a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, az építőipar, a kereskedelem, gépjárműjavítás, a feldolgozóipar és a szállítás, raktározás) **az 5 legnagyobb nettó árbevételt elérő vállalkozást** vizsgáltuk.

Nemzetgazdasági ág	Nettó árbevétel, vállalkozások száma, valamint ezek változása nemzetgazdasági áganként								
	2017. év			2018. év			Változás ± (2018/2017.)		
	Nettó árbevétel (millió Ft)	Vállalkozások száma	Egy vállalkozásra jutó nettó árbevétel (millió Ft)	Nettó árbevétel (millió Ft)	Vállalkozások száma	Egy vállalkozásra jutó nettó árbevétel (millió Ft)	Nettó árbevétel (millió Ft)	Vállalkozások száma	Egy vállalkozásra jutó nettó árbevétel (millió Ft)
Kereskedelem, gépjárműjavítás	1 110 804,0	2 952,0	376,3	1 204 814,8	2 685,0	448,7	8,5%	-9,0%	19,2%
Feldolgozóipar összesen	628 968,2	1 062,0	592,2	674 924,1	966,0	698,7	7,3%	-9,0%	18,0%
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	178 179,4	85,0	2 096,2	195 188,4	101,0	1 932,6	9,5%	18,8%	-7,8%
Építőipar	164 571,2	1 189,0	138,4	192 496,2	1 128,0	170,7	17,0%	-5,1%	23,3%
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	94 287,4	478,0	197,3	93 872,8	453,0	207,2	-0,4%	-5,2%	5,1%
Szállítás, raktározás	60 630,6	382,0	158,7	63 046,2	338,0	186,5	4,0%	-11,5%	17,5%
Szakmai, tudományos műszaki tevékenység	47 043,2	1 760,0	26,7	47 703,3	1 564,0	30,5	1,4%	-11,1%	14,1%
Ingtatlanügyletek	36 466,2	764,0	47,7	42 178,0	726,0	58,1	15,7%	-5,0%	21,7%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	27 672,3	523,0	52,9	31 901,3	470,0	67,9	15,3%	-10,1%	28,3%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	26 722,5	620,0	43,1	28 411,7	551,0	51,6	6,3%	-11,1%	19,6%
Információ, kommunikáció	20 186,2	515,0	39,2	20 225,0	481,0	42,0	0,2%	-6,6%	7,3%
Vízellátás, szennyvízgyűjtés, hulladékgazdálkodás	18 641,4	75,0	248,6	19 850,9	67,0	296,3	6,5%	-10,7%	19,2%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	6 368,9	258,0	24,7	15 052,9	230,0	65,4	136,3%	-10,9%	165,1%
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	12 728,6	672,0	18,9	13 288,9	623,0	21,3	4,4%	-7,3%	12,6%
Művészet, szórakoztatás, szabadidő	8 106,8	327,0	24,8	9 148,4	262,0	34,9	12,8%	-19,9%	40,8%
Bányászat, kőfejtés	7 615,3	11,0	692,3	6 935,1	9,0	770,6	-8,9%	-18,2%	11,3%
Egyéb szolgáltatás	3 639,0	493,0	7,4	3 481,4	360,0	9,7	-4,3%	-27,0%	31,0%
Oktatás	3 273,0	283,0	11,6	3 097,9	244,0	12,7	-5,4%	-13,8%	9,8%
Mindösszesen:	2 455 904,1	12 449,0	197,3	2 665 617,2	11 258,0	236,8	8,5%	-9,6%	20,0%

árbevétel. A legnagyobb emelkedés a **pénzügyi, biztosítási tevékenység** területén történt, de jelentős többletet produkált az **építőipar**, az **ingatlanügyletek**, valamint az **adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység** is. Csökkenés elsősorban a legkisebb nettó árbevételt elérő nemzetgazdasági ágakban látható, valamint a **mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat** is kicsivel a tavalyi érték alatt teljesített.

Mivel a vállalkozások számának csökkenésével párhu-

MEZŐGAZDASÁG, ERDŐGAZDÁLKODÁS, HALÁSZAT
2018-ban a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nemzetgazdasági ág megyei nettó árbevétele 93,9 milliárd forint volt, melynek 23,6 százalékát a top 5 vállalkozás adta. A mezőgazdaság nettó árbevétele 99,6 százaléka az előző évinek, ugyanilyen arányú csökkenés mutatható ki a top 5 gazdálkodó összesített árbevételére is. A legnagyobb, mintegy 56,0 százalékos árbevétel-növekedést a Halmi-Gazdász Kft. könyvelhette el.

Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat nettó árbevétel top 5							
Ágazati sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Főtevékenység	Nettó árbevétel (millió forint)		Változás ± (2018/2017.)
					2017. év	2018. év	
1.	29.	Hód-Mezőgazda Zrt.	Hódmezővásárhely	Tejhasznú szarvasmarha tenyésztése	7 740,1	7 542,0	-2,6%
2.	43.	Árpád-Agrár Zrt.	Szentes	Vegyes gazdálkodás	6 298,8	5 788,9	-8,1%
3.	88.	Pankotai Agrár Zrt.	Szentes	Sertéstenyésztés	3 648,5	3 165,8	-13,2%
4.	96.	Halmi-Gazdász Kft.	Szeged	Sertéstenyésztés	1 873,1	2 922,9	56,0%
5.	-	Hód-Tész Szövetkezet	Hódmezővásárhely	n. ny.	2 655,6	2 717,4	2,3%

FELDOLGOZÓIPAR

A feldolgozóipar valamennyi top 5-be tartozó vállalkozása szerepel a megye 100 legnagyobb nettó árbevételt elérő társasága között, jellemzően a lista elején. Ezek a gazdálkodók adják a megyei feldolgozóipar nettó árbevételének 46,3 százalékát, ami 0,9 százalékponttal alacsonyabb az előző évi részesedéshez viszonyítva. Ennek oka, hogy míg a megyei feldolgozóipar nettó árbevétele 7,3 százalékkal gyarapodott, addig a top 5 vállalkozás esetében kisebb mértékben, 5,3 százalékkal. A toplistán szereplők közül legerőteljesebben, közel harmadával a Hungerit Zrt. nettó árbevétele nőtt.

Feldolgozóipar nettó árbevétel top 5							
Ágazati sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Főtevékenység	Nettó árbevétel (millió forint)		Változás ± (2018/2017.)
					2017. év	2018. év	
1.	3.	Contitech Fluid Automotive Hungária Kft.	Makó	Gumiabroncs, gumitömlő gyártása	81 998,7	80 701,5	-1,6%
2.	4.	SOLE-MiZo Zrt.	Szeged	Tejtermék gyártása	66 402,4	73 076,7	10,1%
3.	5.	Pick Szeged Zrt.	Szeged	Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	66 392,2	63 163,6	-4,9%
4.	7.	Hungerit Zrt.	Szentes	Baromfihús feldolgozása, tartósítása	38 367,2	49 907,5	30,1%
5.	9.	Givaudan Hungary Kft.	Makó	M.n.s. egyéb élelmiszer gyártása	43 681,3	45 691,3	4,6%

KERESKEDELEM, GÉPJÁRMŰJAVÍTÁS

A kereskedelem, gépjárműjavítás nemzetgazdasági ág 2018. évi 1204,8 milliárd forintos nettó árbevételéből 56,5 százalékot a megyei top 5 vállalkozás teljesített. Az összesített árbevétel-növekedésük 10,4 százalékos volt, ami 1,9 százalékponttal magasabb, mint a nemzetgazdasági ág megyei emelkedése. A magas részarány elsősorban az Országos Dohányboltellátó Kft. kimagasló nettó árbevételének köszönhető, amely nemcsak a nemzetgazdasági ágon belül, de a megyében is a legmagasabb összeg.

Kereskedelem, gépjárműjavítás nettó árbevétel top 5							
Ágazati sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Főtevékenység	Nettó árbevétel (millió forint)		Változás ± (2018/2017.)
					2017. év	2018. év	
1.	1.	Országos Dohányboltellátó Kft.	Hódmezővásárhely	Dohányáru nagykereskedelme	542 925,1	598 359,8	10,2%
2.	6.	Hansa-Kontakt Kft.	Szeged	Élelmiszer, ital, dohányáru vegyes nagykereskedelme	47 208,4	51 043,3	8,1%
3.	18.	Déalföldi Kertészek Szövetkezete	Szentes	Zöldség-, gyümölcs-nagykereskedelem	9 739,2	11 268,9	15,7%
4.	19.	EDO-Hungary Kft.	Szeged	Gépjárműüzemanyag-kiskereskedelem	8 992,0	10 553,2	17,4%
5.	20.	Feszültség Kft.	Szeged	Fémáru, szerelvény, fűtési berendezés nagykereskedelme	8 035,3	9 669,1	20,3%

ÉPÍTŐIPAR

A nemzetgazdasági ágak közül 2018-ban az építőiparban volt a második legnagyobb, 17,0 százalékos nettó árbevétel-növekedés, miközben a vállalkozások száma 5,1 százalékkal csökkent. Az építőipari top 5 árbevétel-növekedése ennél alacsonyabb, 12,6 százalékos, így részaránya az előző évi 37,2 százalékról 2018-ra 35,9 százalékra csökkent. Kimagasló, 149,0 százalékos nettó árbevétel-növekedést ért el a Dél-Konstrukt Zrt.

Építőipar nettó árbevétel top 5							
Ágazati sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Főtevékenység	Nettó árbevétel (millió forint)		Változás ± (2018/2017.)
					2017. év	2018. év	
1.	10.	KÉSZ Építő Zrt.	Szeged	Épületépítési projekt szervezése	44 275,5	43 452,7	-1,9%
2.	23.	Délút Kft.	Algyő	Út, autópálya építése	7 482,8	9 210,8	23,1%
3.	31.	Bodrogi Bau Kft.	n.ny.	n.ny.	5 211,8	7 386,5	41,7%
4.	55.	Dél-Konstrukt Zrt.	Szeged	Lakó- és nem lakóépület építése	1 811,5	4 510,5	149,0%
5.	56.	Global Glasshouse Kft.	Szentes	Egyéb speciális szaképítés m.n.s.	2 518,1	4 452,3	76,8%

SZÁLLÍTÁS, RAKTÁROZÁS

A szállítás, raktározás nemzetgazdasági ágban 4,0 százalékos nettó árbevétel-növekedést lehet kimutatni, míg a top 5 vállalkozás összesen 8,6 százalékkal haladta meg az előző évi eredményeket. Ennek következtében a top 5 részaránya a nemzetgazdasági ágon belül az előző évi 39,2 százalékról 40,9 százalékra emelkedett. A nemzetgazdasági ág növekedéséhez képest kimagasló, 11,7 százalékos árbevétel-növekedést produkált a Hansa-Kontakt Inv. Kft.

Szállítás, raktározás nettó árbevétel top 5							
Ágazati sorrend	Top 100 sorrend	Név	Székhely	Főtevékenység	Nettó árbevétel (millió forint)		Változás ± (2018/2017.)
					2017. év	2018. év	
1.	16.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
2.	48.	Hansa-Kontakt Inv. Kft.	Szeged	Raktározás, tárolás	4 512,9	5 040,2	11,7%
3.	81.	Szegedi Közlekedési Kft.	Szeged	Városi, elővárosi szárazföldi személyszállítás	3 179,8	3 313,2	4,2%
4.	92.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
5.	-	Zoll-Platz Kft.	Szeged	Egyéb szállítást kiegészítő szolgáltatás	2 198,9	2 201,6	0,1%

Csongrád megye gazdasága járásonként

Csongrád megye 7 járásában 60 település található, melyekben közel 12 ezer társas vállalkozás tevékenykedik. A *Kisteleki járás* kivételével valamennyi járásban működik olyan vállalkozás, amely szerepel a megye 100 legnagyobb nettó árbevételt elérő gazdálkodói között. A top 100 körből 62 vállalkozás a *Szegedi járásban* koncentrálódik, második a *Hódmezővásárhelyi járás*, ahol 14 vállalkozás folytatja tevékenységét, melyet a *Szentesi követ* 10 gazdálkodóval. Azonos súlyúak a *Makói és a Mórahalmi járások* 6–6 top 100-as céggel, míg a legkevesebb társasággal a *Csongrádi járás* rendelkezik.

A megyében működő társaságok száma, valamint a társaságok 2018. évi főbb gazdasági adatainak – nettó árbevétel, ebből exportárbevétel, adózás előtti és üzemi eredmény, létszám és bérköltség, valamint a saját tőke összegének – járásonkénti megoszlását az alábbi ábra szemlélteti.

A megyei gazdálkodók jelentős része, közel kétharmada a *Szegedi járásban* található. A *Hódmezővásárhelyi járásban* tevékenykedik a megyei vállalkozások 10,2 százaléka, 7,7 százaléka pedig a *Szentesi járásban*. A legkevesebb társaság a *Kisteleki járásban* működik.

A vállalkozások számával párhuzamosan minden eredménykategóriában a *Szegedi járás* vezet. A megyében realizálódott **nettó árbevétel** közel fele itt teljesült, viszont jelentős, majdnem egyharmados részaránnyal kitűnik a *Hódmezővásárhelyi járás* is, mivel itt található a megye legnagyobb árbevétellel rendelkező vállalkozásának a székhelye. A *Szentesi és a Makói járás* közel azonos (8,0, valamint 7,4 százalék) arányban van jelen, míg a legkisebb mértékben (1,4 százalék) a *Csongrádi és a Kisteleki járás* adózoí részesedtek a nettó árbevételből. A legtöbb **egy vállalkozásra jutó nettó árbevétel**, 678,6 millió forint a *Hódmezővásárhelyi járást* jellemzi, ami a megyei 229,0 millió forintos átlagnál lényegesen több, a megyei rangsor első helyén szereplő adózónak köszönhetően. Második a *Makói járás* követ 238,1 millió forinttal. A legkevesebb egy vállalkozásra jutó nettó árbevétel a *Csongrádi járásban* volt 82,6 millió forintos összeggel.

Az **exportárbevétel** legnagyobb hányada, 40,8 százaléka a *Szegedi járásban* teljesült. A *Makói járás* 30,3 százalékos részaránya szintén jelentős, ugyanis a megye legnagyobb export-

értéket szerepeltető cége itt működik. Közel hasonló, 10 százalék körüli részarányban részesülnek az exportból a *Hódmezővásárhelyi és a Szentesi járás*. Az **egy vállalkozásra jutó exportárbevétel** összege a *Makói járásban* volt a legmagasabb, értéke 190,4 millió forint, ami nagyságrendekkel meghaladja a többi járás fajlagos mutatóját és a megye 39,7 millió forintos átlagát.

A **megye üzemi tevékenység eredményének** majdnem kétharmada a *Szegedi járásban* összpontosult, mely után 12 százalék feletti súllyal következnek a *Hódmezővásárhelyi és a Szentesi járás*. Ezeket a *Makói és a Mórahalmi járás* 4–5 százalék közeli részesedéssel követik, míg a *Csongrádi és a Kisteleki járás* aránya alacsony, 2 százalék körüli. Az **egy vállalkozásra jutó üzemi eredmény** a *Hódmezővásárhelyi járásban* volt a legnagyobb, 17,0 millió forint. A megyei 10,8 millió forint feletti átlagot még a *Szentesi járás* teljesítménye haladta meg. A legalacsonyabb fajlagos üzemi eredmény 4,7 millió forint a *Csongrád járásban* realizálódott.

Az **adózás előtti eredmény** járások közötti megoszlása jórészt követi az üzemi tevékenység eredményének megoszlási arányát, csak a *Szentesi járás* megelőzi a *Hódmezővásárhelyit*. A me-

Csongrád megyei top 100 járásonként a legnagyobb árbevételt elérő vállalkozással

gyében az egy vállalkozásra jutó adózás előtti eredmény 12,7 millió forint volt.

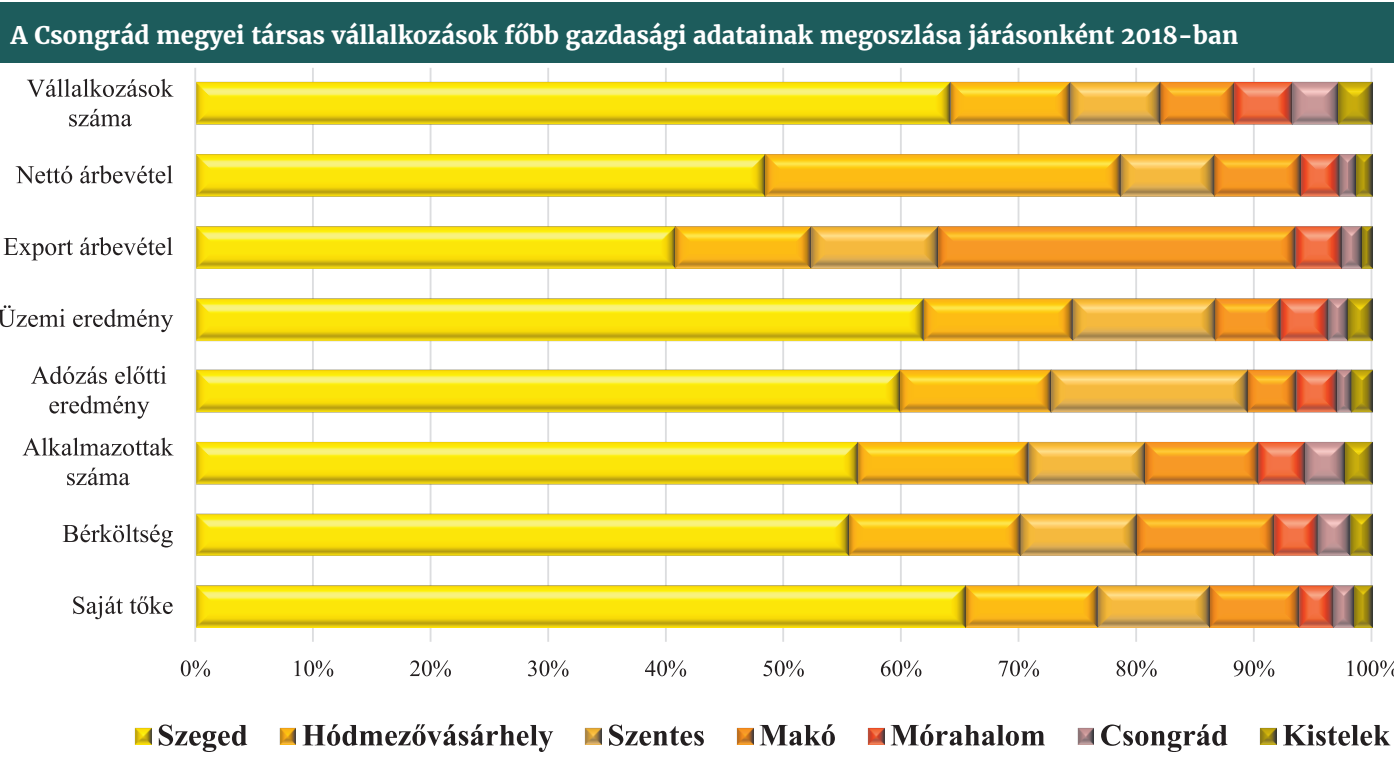
Az **alkalmazottak** 56,3 százaléka, több mint 38 ezer fő, a *Szegedi járáshoz* tartozó vállalkozásoknál dolgozott. Az alkalmazottak számából a *Hódmezővásárhelyi járás* alkalmazottainak (9,9 ezer fő) részesedése 14,5 százalék volt, míg a *Szentesi* (6,8 ezer) és a *Makói* (6,6 ezer) járásban közel hasonló számú alkalmazottat foglalkoztattak.

A többi járás súlya együttesen nem érte el a 10 százalékot.

A legtöbb **bérköltséget**, 112,3 millió forintot a *Szegedi járásban* számolták el a cégek. Második a *Hódmezővásárhelyi járás* 29,5 millió forinttal, melyet a *Makói járás* 23,7 millió forint, illetve a *Szentesi járás* 20,0 millió forintos eredménye követ. A megyei bérköltség mindössze 8,3 százalékát a *Mórahalmi, a Csongrádi és a Kisteleki*

járási adják együttesen. A *Csongrád megyei cégeknél* az **egy alkalmazottra jutó éves bérköltség** 2,4 millió forint és 3,6 millió forint között alakult. A legkisebb fajlagos összeg a *Csongrádi, a legnagyobb a Makói járásban* teljesült. A megyei átlagnál nagyobb összeg jellemzi a *Hódmezővásárhelyi és a Szentesi járást*, míg a *Szegedi járásban* kicsivel a megyei átlag alatt, 2,9 millió forint volt az átlagos bérköltség.

A *Szegedi járás* erőteljes szerepe figyelhető meg a **saját tőke** alakulásában is, ugyanis a megyei összes saját tőke összegének közel kétharmada a megyeszékhelyen és vonzáskörzetében koncentrálódott. Második a *Hódmezővásárhelyi járás* 11,2 százalékos részaránnyal, melyet a *Szentesi követ* 9,5 százalékos részesedéssel. A saját tőkéből legkisebb részaránnyal a *Csongrádi és a Kisteleki járás* részesedtek. A *Csongrád megyei cégeknél* az **egy vállalkozásra jutó saját tőke** összege 97,8 millió forint volt. A legtöbbeszege nyebb vállalkozások a (43,9 millió forint) a *Csongrádi járásban* találhatóak, a legmagasabb fajlagos összegűek (121,2 millió forint) pedig a *Szentesi járásban* figyelhetőek meg. Kiemelkedő a *Hódmezővásárhelyi járás* eredménye (108,1 millió forint), míg a megyeszékhely vonzáskörzetében található vállalkozások eredménye (99,8 millió forint) csak kis mértékben haladta meg a megyei átlagot.

Csongrád megyei top 30 vállalkozás: export- és importvámeljárások a statisztikai értékek tekintetében

Ebben a fejezetben bemutatjuk Csongrád megye 30 legnagyobb export-, illetve importforgalmat lebonyolító vállalkozását az általuk 2018-ban lebonyolított forgalom statisztikai értéke alapján.

Vámszempontból exportnak, illetve importnak a harmadik (nem uniós) országba kilépő, valamint az onnan belépő áruforgalmat nevezzük. A táblázatokban szereplő statisztikai értékek az unió országaiba történő értékesítést, illetve az onnan történő behozatalt nem tartalmazzák.

Import esetén a statisztikai érték az az érték, amelyet a harmadik országból megvásárolt áruért magyar határparitáson számítva a vevő forintban kifejezve ténylegesen fizet, vagy fizetne.

Ez azt jelenti, hogy a statisztikai érték nem kizárólag a vámkezelní kívánt áru tényleges árát, hanem az

ezt növelő járulékos költségeket is tartalmazza.

Ilyenek lehetnek az uniós határig felmerülő szállítási költségek, a jogdíjak, a licencdíjak, anyagmozgatási díjak stb.

Export esetében a statisztikai érték az az érték, amelyet a harmadik országba eladott áruért a vevő magyar határparitáson forintban fizet vagy fizetne.

CSONGRÁD MEGYE IMPORT- ÉS EXPORTFORGALMÁNAK BEMUTATÁSA

Az alábbi táblázatok éves bontásban mutatják be a megyében történő export- és importvámeljárások darabszámának, illetve az azokhoz köthető áruk statisztikai értékének alakulását az országos adatokhoz viszonyítva.

A táblázatok adataiból jól látha-

tó, hogy országos viszonylatban az import- és az exportvámeljárások tekintetében is évről évre emelkednek az esetszámok.

Országosan 2017-hez viszonyítva az importvámkezelések darabszáma 8,2 százalékos növekedést mutat 2018-ban, míg Csongrád megyében a növekedés 6,9 százalék volt. A statisztikai értéket megfigyelve látható, hogy országosan a statisztikai érték 20,0 százalékkal emelkedett, míg Csongrád megyében 13,1 százalékos a növekedés.

Csongrád megyében az elmúlt 5 évben **73,9 százalékkal nőtt** az importvámeljárások darabszáma, míg az importált áruk statisztikai értéke 70,3 százalékkal emelkedett.

Az exporteljárások tekintetében az országos adatokat figyelembe véve 2017-hez viszonyítva a darabszám 2,8 százalékos növekedést mutat 2018-

IMPORT				
Időszak	Országos		Csongrád megye	
Év	db	Statisztikai érték (millió Ft)	db	Statisztikai érték (millió Ft)
2014.	341 746	4 739 350	11 187	50 522
2015.	367 632	4 664 368	14 696	60 623
2016.	400 833	4 380 042	16 665	65 075
2017.	448 154	5 443 582	18 206	76 050
2018.	484 787	6 532 169	19 455	86 030

EXPORT				
Időszak	Országos		Csongrád megye	
Év	db	Statisztikai érték (millió Ft)	db	Statisztikai érték (millió Ft)
2014.	529 431	4 442 307	24 666	105 990
2015.	533 487	4 642 267	31 685	117 996
2016.	574 564	4 613 752	40 396	121 312
2017.	620 174	5 126 831	45 479	131 209
2018.	637 782	5 488 184	43 599	136 026

ban, míg Csongrád megyében 4,1 százalékos a csökkenés. Országosan a statisztikai érték 7,0 százalékkal nőtt, Csongrád megyében pedig a darabszám csökkenés ellenére 3,7 százalékos növekedés történt.

Csongrád megyében az exportvámeljárások száma 2014 óta **76,7 százalékkal nőtt**, az exporthoz köthető statisztikai érték pedig 28,3 százalékos emelkedést mutat.

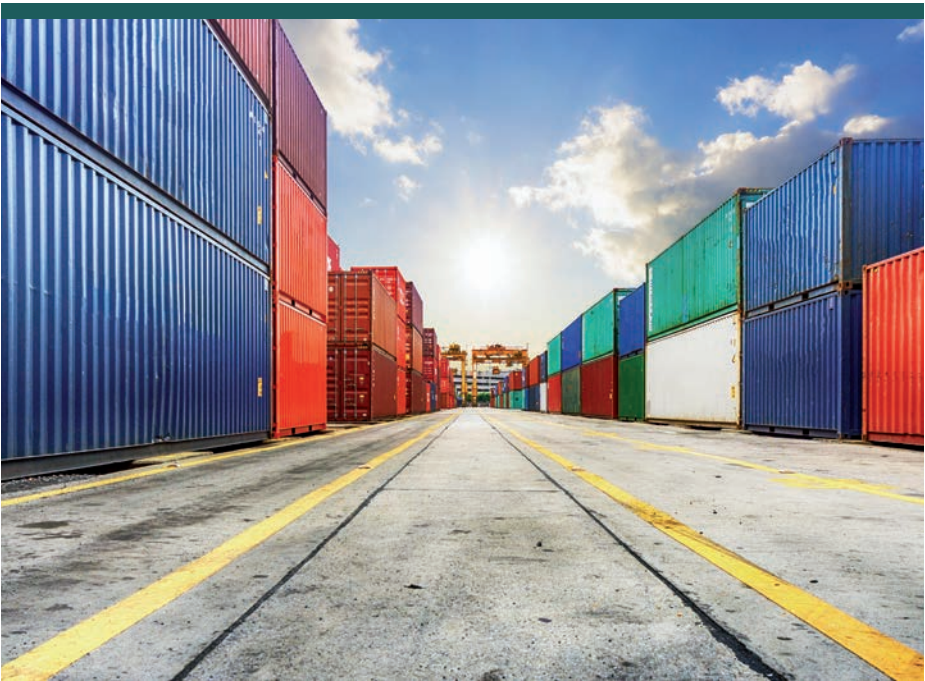
A számadatok jól érzékeltetik, hogy megyénkben évről évre tovább erősödik a harmadik országokkal folytatott külkereskedelmi tevékenység.

TOP 30 CSONGRÁD MEGYEI EXPORTVÁMELJÁRÁSOK (2018)

2017-ben a top 30 vállalkozások közé került gazdálkodók nagy része 2018-ban is szerepel a megyei toplistában.

Az első 11 helyezett mindegyike több mint 1 milliárd forint statisztikai értékű exportforgalmat bonyolított, a legnagyobb forgalmat (11 143 millió forint) lebonyolító cég megőrizte első helyét, sőt 400 millió forinttal nőtt az export statisztikai értéke 2017-hez viszonyítva. 2018-ban a top 30 gazdálkodó közé 307 millió forint statisztikai értékű forgalommal be lehetett kerülni, ez 65 millió forinttal több az előző évhez képest.

A top 30 gazdálkodó összes statisztikai értéke 51 822 millió forint, amely 6,5 százalékos emelkedést jelent a 2017. évi adathoz képest, amely 48 635 millió forint volt.

tisztítószeret exportálnak Svájcba, Boszniába, Japánba, Kínába.

TOP 30 CSONGRÁD MEGYEI IMPORTVÁMELJÁRÁSOK (2018)

A 2018-ban az első két pozícióban helycsere történt. Az első helyre került gazdálkodó a 2017. évi importforgalmának statisztikai értékét közel 940 millió forinttal növelve tudott az élre kerülni. A tavaly ötödik helyen álló gazdálkodó pedig fellépett a harmadik helyre.

A top 30 gazdálkodó közé kerüléshez 2018-ban elég volt 199 millió forint importforgalom.

A top 30 gazdálkodó összes statisztikai értéke 29 754 millió forint, amely 5,9 százalékos emelkedést jelent a 2017. évi adathoz képest, amely 28 077 millió forint volt.

Az importforgalom jellemző áru-köreiben nem találunk változást a korábbi évekhez viszonyítva: gumipari alapanyagok, szaniterárúk, élelmiszer-ízesítők, adalékanyagok, szerszámok, gépek, textiltermékek, bútorok. Az áruk származási helyei Oroszország, Szerbia, az Amerikai Egyesült Államok és a távol-keleti országok, valamint Japán.

A top 30 importőr között 2018-ban 4 új gazdálkodót találunk, akik Törökországból, Ausztráliából, Izraelből, Indiából, Kínából testápolási cikkeket, különféle fém alkatrészeket, huzalokat, laboratóriumi eszközöket, reagenseket importálnak.

A top 30 exportvámeljárás statisztikai értéke Csongrád megyében 2018-ban

Sorrend	Név	Székhely	Fő tevékenység	Exportált áruk statisztikai értéke (ezer forint)
1.	Contitech Rubber Industrial Kft.	Szeged	Egyéb gumitermék gyártása	11 143 610
2.	SOLE-MiZo Zrt.	Szeged	Tejtermék gyártása	n.ny.
3.	n.ny.	n.ny.	Konfekcionált textiláru gyártása (kivéve: ruházat)	5 566 652
4.	Legrand Zrt.	Szentes	Áramelosztó, -szabályozó készülék gyártása	3 688 887
5.	Contitech Fluid Automotive Hungária Kft.	Makó	Gumiabroncs, gumitömrlő gyártása	2 988 238
6.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
7.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
8.	Hungerit Zrt.	Szentes	Baromfihús feldolgozása, tartósítása	n.ny.
9.	Villeroy & Boch Magyarország Kft.	Hódmezővásárhely	Egészségügyi kerámia gyártása	1 647 998
10.	Optiwella Kft.	Szeged	Elektronikus, híradás-technikai berendezés, és alkatrészei nagykereskedelme	1 643 656
11.	BÁF Kft.	Szeged	Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme	1 521 267
12.	Hanna-Instruments Hungary Kft.	Szeged	Egyéb m.n.s. gép, berendezés nagykereskedelme	n.ny.
13.	Ferropharma Kft.	Dóc	Szerves vegyi alapanyag gyártása	852 946
14.	Texval Kft.	Algó	Textil-nagykereskedelem	798 463
15.	Szatmárikacsa Kft.	Balástya	Baromfihús feldolgozása, tartósítása	715 491
16.	Winter Trade Zrt.	Szeged	Egyéb élelmiszer nagykereskedelme	668 048
17.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
18.	Szeplast Zrt.	Szeged	Műanyag-alapanyag gyártása	560 759
19.	Rampf Formen Kft.	Szeged	Szerszámgyártás	558 951
20.	Imerys Tűzállóanyaggyártó Kft.	Hódmezővásárhely	Tűzálló termék gyártása	n.ny.
21.	Pick Szeged Zrt.	Szeged	Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	n.ny.
22.	Szegedi Paprika Zrt.	Szeged	Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	443 379
23.	Givaudan Hungary Kft.	Makó	M.n.s. egyéb élelmiszer gyártása	n.ny.
24.	Tridcom Kft.	Szeged	Fémáru, szerelvény, fűtési berendezés nagykereskedelme	430 268
25.	Vízso Kft.	Szeged	Egyéb termék ügynöki nagykereskedelme	395 600
26.	Rosmarin Zrt.	Mártély	Tisztítószer gyártása	382 304
27.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
28.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
29.	Szegedi Öntöde Kft.	Szeged	Vasöntés	338 589
30.	Optibelt Hungary Kft.	Zsombó	Vegyestermékkörű nagykereskedelem	307 106

A top 30 importvámeljárás statisztikai értéke Csongrád megyében 2018-ban

Sorrend	Név	Székhely	Fő tevékenység	Importált áruk statisztikai értéke (ezer forint)
1.	Villeroy & Boch Magyarország Kft.	Hódmezővásárhely	Egészségügyi kerámia gyártása	4 036 626
2.	Contitech Rubber Industrial Kft.	Szeged	Egyéb gumitermék gyártása	3 838 150
3.	Hok-Plastic Kft.	Mórahalom	Műanyag csomagolóeszköz gyártása	2 496 287
4.	Contitech Fluid Automotive Hungária Kft.	Makó	Gumiabroncs, gumitömrlő gyártása	2 385 785
5.	Givaudan Hungary Kft.	Makó	M.n.s. egyéb élelmiszer gyártása	n.ny.
6.	Mezőker Kft.	Szeged	Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás	1 707 281
7.	LC Packaging TPI Kft.	Mórahalom	Vegyestermékkörű nagykereskedelem	1 581 164
8.	Vendo Kft.	Szeged	Szerszámgép-nagykereskedelem	1 376 503
9.	n.ny.	n.ny.	Konfekcionált textiláru gyártása (kivéve: ruházat)	1 371 309
10.	SOLE-MiZo Zrt.	Szeged	Tejtermék gyártása	n.ny.
11.	Legrand Zrt.	Szentes	Áramelosztó, -szabályozó készülék gyártása	795 400
12.	Rotapack Zrt.	Szeged	Műanyag lap, lemez, fólia, cső, profil gyártása	649 653
13.	Anro Tool Kft.	Szeged	Vegyestermékkörű nagykereskedelem	624 190
14.	Antares Hungary Kft.	Szatymaz	Irodabútor-nagykereskedelem	521 327
15.	Zomko Kft.	Szeged	Vegyestermékkörű nagykereskedelem	519 095
16.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
17.	Vestfrost Zrt.	Csongrád	Nem háztartási hűtő, légállapot-szabályozó gyártása	449 699
18.	Analóg-Szeged Kft.	Szeged	Fémáru, szerelvény, fűtési berendezés nagykereskedelme	441 475
19.	Optiwella Kft.	Szeged	Elektronikus, híradás-technikai berendezés, és alkatrészei nagykereskedelme	394 219
20.	Winter Trade Zrt.	Szeged	Egyéb élelmiszer nagykereskedelme	386 082
21.	Pro Horto Kft.	Szentes	Vegyestermékkörű nagykereskedelem	381 770
22.	Ecorgan Kft.	Csongrád	Fa-, építőanyag-, szaniteráru-nagykereskedelem	378 259
23.	Direct Advertising Kft.	Szeged	Vegyestermékkörű nagykereskedelem	320 908
24.	Florin Zrt.	Szeged	Testápolási cikk gyártása	258 916
25.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
26.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
27.	Euro Tech Corporation Kft.	Szeged	Egyéb m.n.s. gép, berendezés nagykereskedelme	n.ny.
28.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
29.	n.ny.	n.ny.	n.ny.	n.ny.
30.	Szegedi Tudományegyetem	Szeged	Felsőfokú oktatás	n.ny.

Jövedéki termékek előállítása és kereskedelme

Magyarország történelmében az alkoholtartalmú italok előállítása, a termékek és tevékenységek adóztatása nagy múltra tekint vissza. A termék-paletta az évek során folyamatosan bővült, ami mellett az előállítás szabályozásával a minőség is javult.

A bor, a sör, és a mára hungarikumnak számító pálinka előállítása a helyi és nemzetközi igények kielégítését egyaránt megcélozta, kialakítva egyidejűleg a kereskedelmi hálózatot is.

Csongrád megye tekintetében elmondható, hogy kedvező elhelyezkedése segíti a jó minőségű alkoholtartalmú italok előállításához szükséges alapanyagok termesztését. A klasszikusnak mondható bérffőzdek, sörfőzdek, borászatok mellett mára folyamatosan növekszik a kereskedelmi főzdek száma, és az elmúlt évben követve a piaci kereslet növekedését

egy cidert előállító adóraktár is megkezdte tevékenységét.

Az adóraktárak létesítését segíti az a körülmény is, hogy Csongrád megyében megtalálható mind gyártóberendezést előállító, mind pedig szeszmérőgépet készítő, hitelesítő vállalkozás is.

Az alkoholtartalmú italokat előállító adóraktárak mellett nem feledkezhetünk meg arról, hogy Csongrád megyében jelentős dohánytermesztő területek is találhatóak, továbbá jelentős forgalmat bonyolítanak az energiatermék-előállítók, bejegyzett kereskedők is.

Az alkoholtartalmú jövedéki termékek előállítása területén a legjelentősebb jövedékiadó-fizetést teljesítők a sörfőzdek, valamint a pálinkát előállító kereskedelmi főzdek, illetve gyümölcsbort előállító engedélyesek.

Mindhárom területen, hasonlóan a

korábbi évek tapasztalataihoz, továbbra is kiemelkedő növekedés figyelhető meg az előállított termékek mennyiségében.

A kisüzemi sör népszerűsége továbbra is töretlen, nagy sikerük van a sörfeszítvélőknek, egyre több sörház nyitja meg kapuit, ami mellett új tendenciaként figyelhető meg, hogy a jövedéki törvény lehetőségét kihasználva egyre többen kezdenek bele házi készítésű sör előállításába. A sör előállításának technológiája bár a kezdő sörfőzőket még kihívás elé állíthatja, azonban a megfelelő eszközök, alapanyagok beszerzése kisebb befektetéssel is megvalósítható, és a főzés eredményeként mind ízében, mind egységességében jó minőségű sör készíthető.

Ahogy a bevezetőben is szerepel, a sörelőállítókön túl növekedett a kereskedelmi főzdek száma, és megkezdte

Előállított jövedéki termék mennyiségének alakulása			
Termék	2018. 01-09. hó	2019. 01-09. hó	%
Sör (Hlf)	29 659,4	32 335,6	109,0%
Alkoholtermék (HPA)	27,2	39,8	146,3%
Egyéb csendes erjesztett ital (Hl)	222,6	1 739,21	781,3%

tevékenységét egy ciderüzem is. Az adóraktárak – a minőségi termék előállítását célul kitűzve, figyelemmel a növekvő előállított mennyiségekre – egyre stabilabb szereplői a piacnak.

Az alkoholtermék-előállítás területén végül néhány szóban érdemes megemlíteni a bérffőzésben és magánfőzésben előállított párlat mennyiségét is.

Bérffőzésben 2018 első 8 hónapjában 5564 bérffőzető 6522 alkalommal összesen 68 738 hektoliterfok párlatot állíttatott elő, míg a magánfőzés területén 2018-ban 310 előállító összesen 5703 darab párlatadójegyet, 2019 első 9 hónapjában 190 előállító összesen 3764 darab párlatadójegyet igényelt. 1 darab párlatadójegy birtokában 1 liter 42 tf%-os alkoholterméknek megfelelő mennyiségű párlat állítható elő.

Üzemanyagforgalmi adatok (liter)		
Időszak	benzin	gázolaj
2017. év	63 345 357	131 649 160
2018. év	66 406 823	140 704 255
Változás:	104,8%	106,9%
2018. év 01-08. hónap	43 790 981	91 485 785
2019. év 01-08. hónap	46 815 401	97 263 554
Változás:	106,9%	106,3%

Mindkét területen saját, illetve családtagok, vendégek részére állítják elő a párlatokat, értékesítésre vonatkozó kérelmet a bérffőzetők, magánfőzők nem nyújtottak be.

Az alkoholtermékek tekintetében a fentieken túl meg kell jegyezni, hogy jelenleg két gazdálkodó végez nem jövedéki termék előállításához „tisztaszesz” felhasználást, illetve szintén két gazdálkodó jogosult alkoholtermék adóelfüggesztéssel történő tárolására.

Csongrád megye elhelyezkedéséből adódóan fontos szerepet játszik mind a harmadik országos, mind pedig a

tagállami jövedékitermék-kereskedelem területén.

Az 50 telephelyen működő jövedéki engedélyes kereskedők közül 15 telephelyen jogosultak a kereskedők export-, importtevékenység végzésére is, míg 25 telephelyen közösségi kereskedelmi tevékenység végzésére,

hogy a NAV honlapján közzétett fogyasztási norma szerinti üzemanyag-költség-elszámolással kapcsolatosan alkalmazható üzemanyagárak az év első 8 hónapjában a benzin tekintetében emelkedést, a gázolaj vonatkozásában pedig stagnálást mutatnak, így benzin esetében 362 forintról 397 fo-

rintra, míg gázolaj esetében 404 forintról 405 forintra változott.

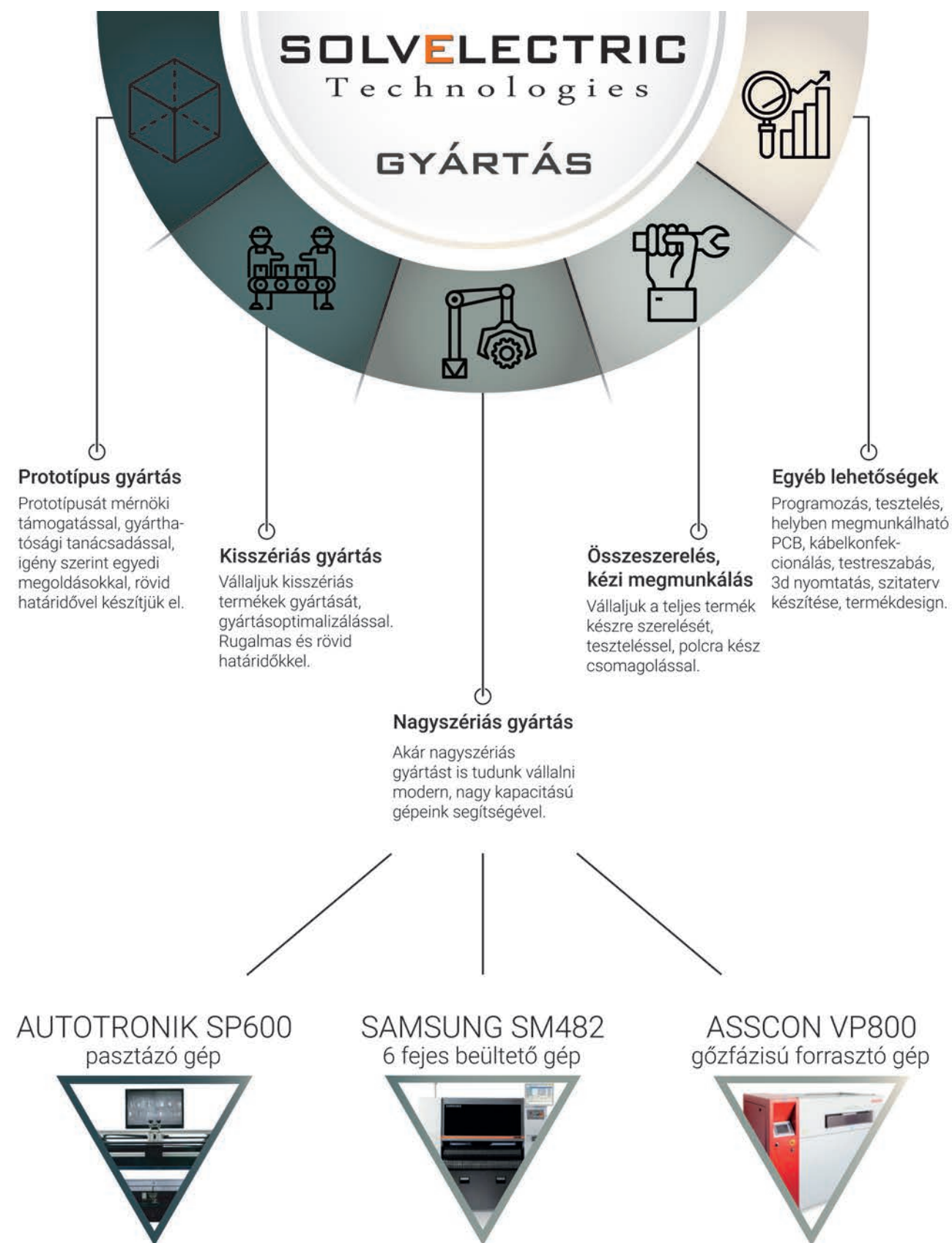
A táblázatból látható, hogy a növekvő kiskereskedelmi üzemanyagárak ellenére mind a benzin, mind pedig a gázolaj esetében több mint 6 százalékos emelkedés látható időarányosan az előző év azonos időszakához viszonyítva. Feltételezhetően nem szakad meg év végére sem az a sorozat, hogy az éves forgalom meghaladja az előző évit, ami gazdasági szempontból továbbra is mindenképpen biztató.

A kereskedelmi gázolaj-felhasználók részére 2019 első 9 hónapjában 323 elfogadott adóvisszaigénylési kérelemhez kapcsolódóan közel 90 millió forint jövedéki adó visszautalása történt.

Összességében a jövedéki termékek tekintetében mind az előállítás, mind a felhasználás, forgalmazás vonatkozásában növekedés tapasztalható, ami várhatóan az elkövetkezőkben sem fog csökkenni, és az új piaci igények kielégítése új lehetőségeket is nyit ezeken a területeken.

Jelenleg az alábbiak szerint alakul az engedélyesek és nyilvántartásba vett alanyok telephelyeinek a száma:	
Alanyi kör	Telephelyek száma
Jövedéki engedélyes kereskedő	50
Üzemanyagtöltő állomás	84
Alkoholtermék-adóraktár	37
kizárólag bérffőzést végző szeszfőzde	27
kereskedelmi és bérsszeszfőzde	5
kereskedelmi és bérsszeszfőzde, ciderüzem	1
alkoholtermék „felhasználó” adóraktár	2
alkoholtermék „tároló” adóraktár	2
Egyszerűsített adóraktár	29
Szárított és fermentált dohányt előállító, tároló, kereskedő	15
Üzemi motorikusgáz-töltő állomás üzemeltetője	9
Nyilvántartásba vett felhasználó	6
Felhasználói engedélyes	6
Bejegyzett kereskedő	9
Söradóraktár	4
Energiatermék-adóraktár	2
Dohánygyártmány-adóraktár	2
Egyéb borászati üzem	3
Kereskedelmi jármű nyilvántartásba vett üzemben tartója	132

Bővebb információ: www.solvelectric.hu/gyartas

(+36) 62 542 030 | development@solvelectric.hu

TOYOTA | KOVÁCS

MONOR
4-es főút 35. km

SZEGED
Dorozsmai út 9.

WWW.TOYOTAKOVACS.HU

A mobilitási megoldásokon belül elérhető nálunk a tartósbérlet (más néven operatív lízing) konstrukció, amely teljes mértékben kiszolgálja a vállalati szektorból érkező vásárlók igényeit.

**Válassza a minőséget és megbízhatóságot
KOVÁCS AUTÓHÁZ KFT.**

SZEGED, DOROZSMAI ÚT 9. | WWW.LEXUSSZEGED.HU

Gazdasági centrumok, felsőoktatási központok, megyeszékhelyek

Szeged és a hasonló szerepkörű és funkciójú megyei jogú városok néhány kiválasztott mutató tükrében

Az alábbi elemzés során néhány kiválasztott mutatón keresztül Szegedet a hozzá közel fekvő Kecskeméttel, a hasonló nagyságú, regionális szerepkörű Győrrel és Székesfehérvárral, valamint a felsőoktatási központként funkcionáló Debrecennel és Péccsel együtt mutatjuk be. Az adatok alapvetően a 2018. évi állapotot tükrözik, de néhány – elsősorban demográfiai – mutatót többéves időtartamra is bemutatunk.

A vizsgált hat megyei jogú város közül 2019. január 1-jén egyedül Debrecen lakónépessége haladta meg a 200 ezer főt. Az elmúlt hét év alatt csak Győr népessége emelkedett, a többi városé fogyott, legjelentősebben Pécsen, de Debrecen és Székesfehérvár esetében is országos átlagnál nagyobb mértékben. Pécs kivételével a vizsgált városok mindegyikét az országosnál kisebb természetes fogyás jellemezte. 2012 és 2018 között Győr és Kecskemét esetében volt pozitív a vándorlási különbözet, míg a népességhez mérten a legnagyobb elvándorlás Debrecen jellemezte. A népesség öregedésének egyik mérőszáma az öregedési index¹, ami Kecskeméten, Győrben és Debrecenben mutatott országosnál fiatalabb korösszetételt. Az aktív korúak arányában, – ami a munkavállalás szempontjából meghatározó – nincs nagy eltérés, némileg magasabb Debrecenben, Szegeden és Győrben. Az eltartottsági ráta² értéke Székesfehérváron és Pécsen volt a legnagyobb 2019 év elején. Az élveszületések és halálozások száma jelentős mértékben összefügg a népesség korösszetételével. A népességhez viszonyítva a legnagyobb születésszám a viszonylag fiatalabb korösszetételű Győrt és Kecskemétet jellemezte. A halandóság mind a hat városban kedvezőbb volt, mint országosan.

A felsőoktatásban részt vevő tanulók száma a jelentős hagyományokkal rendelkező Debrecenben, Szegeden és Pécsen volt kiemelkedő, ahol az ország

hallgatóinak 8,7, 7,3 és 6,5%-a tanult 2018-ban.

2018 végén a hat város közül a legtöbb regisztrált vállalkozást Debrecenben tartották nyilván. A lakónépességhez viszonyítva egyedül Szegeden volt kisebb a vállalkozói aktivitás, mint országosan. Mind a hat városban jelentős gazdasági szerep jut az iparnak. A feldolgozóiparban működő társas vállalkozások aránya Székesfehérváron és Kecskeméten és Győrben magasabb, mint országosan. A kis és közepes méretű (10–250 fő), működő vállalkozások részesedése szintén ez utóbbi három város esetében a legjelentősebb.

Az elmúlt években országszerte javultak a munkaerőpiaci mutatók, a

megyei jogú városokra ez még inkább igaz. A vizsgált városokban öt év alatt nagy mértékű volt az álláskeresők számának csökkenése: a kiemelkedően jó munkaerőpiaci helyzetben lévő Győrben 60, de még a szinte perifériakus helyzetű Pécsen is 34%-kal csökkent a számuk. Az álláskeresők munkavállalási korú népességhez mért aránya a tavalyi évben ugyanakkor Debrecenben meghaladta az országos átlagot. A tartósan állás nélkül lévők aránya országosan 27%, Győrben ez 10 százalékponttal alacsonyabb volt. Az álláskeresők közül a pályakezdők aránya Pécsen, a fiataloké Szegeden volt a legmagasabb 2018-ban.

A lakosság jövedelmi helyzetét a lakásépítések és a személygépköcsi-állomány is mutatja. Országszerte közel 18 ezer új lakás épült 2018-ban, azonban ezek területi eloszlása meglehetősen egyenetlen. A vállalkozásoknak köszönhetően Győrben közel hat és félser több lakás épült, mint Pécsen. Az elmúlt években épült lakásoknak a lakásállományon belüli részaránya alapján Győr, Kecskemét és Szeged áll a legjobban. A lakosságszámhoz képest Kecskeméten és Székesfehérváron üzemeltették a legtöbb személygépkocsit, a gépjárműállomány viszont Győrben volt a legfiatalabb.

A személyi jövedelemadó tekintetében is lényeges különbségeket adóznak. Az ezer lakosra jutó adófizetők száma Pécsen, Debrecenben és Szegeden nem érte el 2018-ban az országos átlagot, míg a kedvezőbb munkaerőpiaci feltételek eredményeként Székesfehérváron, Kecskeméten és Győrben meghaladta azt. Az egy adófizetőre jutó jövedelemadó-alap összege a hat vizsgált városban magasabb volt, mint az országos átlag. A városok sorrendjében itt Székesfehérvár az első, utána Győr és Kecskemét következik. Szeged e mutató tekintetében csak Pécsét előzte meg. Idegenforgalmi vonzerők tekintetében mindegyik város erőteljes pozíciókkal rendelkezik, de a vendégéjszakák alapján Győr, Szeged és Debrecen emelkedik ki a sorból.

Szeged és a hozzá hasonló szerepkörű megyei jogú városok fontosabb adatai							
	Ország összesen	Szeged	Debrecen	Győr	Kecskemét	Pécs	Székesfehérvár
Népesség, népmozgalom							
A lakónépesség változása 2012–2018; %	–1,60	–0,87	–1,78	3,0	–0,52	–4,75	–2,69
Természetes fogyás 2012–2018; ezrelék	–3,88	–3,15	–1,51	–2,06	–1,04	–5,07	–3,34
Belföldi vándorlási egyenleg 2012–2018; ezrelék	0	–0,24	–3,03	4,12	0,15	–2,49	–1,6
Öregedési index	132,9	153,5	132,4	128,2	111,2	164,7	157,3
Gyermekkorúak aránya	14,5	13,1	14,1	14,7	16,1	13,0	13,6
Az aktív korúak aránya (15–64)	66,1	66,8	67,1	66,4	66,0	65,6	65,1
Eltartottsági ráta (100 aktív korúra jutó gyermek és öregkorú)	51,3	49,7	48,9	50,5	51,4	52,5	53,5
Élveszületések 1000 lakosra, 2018	9,2	8,1	9,0	9,7	10,4	7,8	7,2
Halálozások 1000 lakosra, 2018	13,4	12,1	11,2	11,6	11,3	13,2	12,6
Felsőoktatás							
Felsőoktatásban részt vevő hallgatók száma (képzési hely szerint); 2018	281 461	20 485	24 402	11 660	3305	18 162	1264
Gazdasági szervezetek							
1000 lakosra jutó regisztrált vállalkozások száma; 2018	179,8	175,7	191,7	180,8	185,7	181,9	187,2
A működő társas vállalkozásokból feldolgozóipar részese-dése; 2017	8,5	6,8	7,5	8,7	9,4	6,7	10,7
A működő társas vállalkozásokból a 10–250 fő közöttiek aránya (%; 2017)	9,1	8,4	8,2	10,0	9,5	6,6	10,4
Álláskeresők (2018. december 20-án)							
Az álláskeresők száma	241 898	2 465	6 244	935	2 271	3 204	1 206
Álláskeresők aránya a munkavállalási korú (15–64 éves) népességhez.	3,6	2,3	4,6	1,1	3,1	3,3	1,9
Az álláskeresők számának változása 2013–2018; %	–41,6	–43,8	–39,5	–59,2	–42,3	–34,0	–45,4
Az egy éven túl nyilvántartott álláskeresők aránya; %	27,4	22,2	36,5	17,2	27,1	30,1	24,6
Az álláskeresőkből a pályakezdők aránya; %	8,9	9,2	8,4	5,6	6,3	9,7	9,6
Az álláskeresőkből a 31 éven aluliak aránya; %	25,8	27,3	22,1	21,3	23,9	24,5	23,6
Lakásállomány, lakásépítések							
Az új lakások száma; 2018	17 681	420	407	893	467	138	181
Természetes személyek által épített lakások száma; 2018	8 203	237	203	284	237	69	79
Vállalkozások által épített lakások száma; 2018	9 312	176	155	609	230	69	102
10000 lakosra jutó épített lakások száma, 2018	18,1	26,1	20,2	68,1	42,2	9,6	18,6
A 2013–2018 között épült lakások a 2019. január 1-jei lakásállomány százalékában	1,47	2,14	1,89	5,85	2,35	1,04	1,6
Jövedelem							
Ezer lakosra jutó adózók száma; 2018	509	484	494	513	517	462	529
Egy adózóra jutó szja-alapot képező jövedelem; 2018; ezer Ft	2 762	2 915	2 948	3 339	3 005	2 854	3 393
Közlekedés							
Az 1000 lakosra jutó személygépkocsik száma (az üzemeltető lakhelye szerint), 2018	373	343	357	386	420	367	442
Személygépkocsik átlagéletkora; 2018	14,3	14,1	13,4	12,7	14,0	14,1	12,6
Kereskedelem, idegenforgalom							
A kiskereskedelmi üzletek száma 1000 lakosra, 2018	13,2	18,7	13,5	19,0	16,7	15,6	14,9
A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek a száma, 2018	353 209	8541	6468	5266	1948	4050	1357
Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken, 2018	31 011 261	444 166	420 194	476 311	236 138	245 109	161 098
Vendégéjszakákból a külföldiek aránya; %, 2018	49,5	33,1	34,5	49,0	43,8	26,7	45,6

1 Öregedési index: a 65 éves és idősebb népesség a 14 éves és fiatalabb gyermeknépesség százalékában.

2 Eltartottsági ráta: a 14 éves és fiatalabb gyermek- és a 65 éves és idősebb népesség a 15–64 éves népesség százalékában.

Csongrád megye gazdasága

ÖSSZEFOGLALÁS ÉS VISSZATEKINTÉS

Csongrád megye gazdaságának a megtermelt GDP alapján mért ország-on belüli súlya évek óta 3,0% körül alakul. A bruttó hozzáadott érték alapján a megye gazdaságában a mezőgazdaság és a szolgáltatászektor az országosnál nagyobb, az ipar kisebb és egyre inkább csökkenő részt képvisel.

2018-ban a természeti tényezők által jelentős mértékben befolyásolt mezőgazdaságban a fontosabb gabonafélékből kevesebbet takarítottak be, de az olyan, a megyében hagyományosnak számító növényekből is kevesebb termett, mint a fűszerpaprika és az őszibarack.

A megyei székhelyű ipar és a megelőző időszakban kiugró teljesítményű építőipar volumene mérsékelten bővült, és a beruházások növekedése

sem érte el az országost. Csongrád főként a belföldi turisták úti célja, a külföldiek többségét a szerbek, a románok és a németek alkotják. A munkaerőpiaci mutatók terén kedvező folyamatok zajlanak, bár sem a foglalkoztatási arány, sem pedig a bruttó átlagkereset nem éri el az országos értéket.

A jelenlegi kamarai rendszert az 1994-ben elfogadott kamarai törvény alapozta meg, amely lehetőséget adott a területi elven működő gazdasági érdekképviseleti hálózat megalkotására. A megyei Kereskedelmi és Iparkamarák megalakulása éppen 25 évvel ezelőtt történt. Azóta mind az ország, mind Csongrád megye társadalmi és gazdasági helyzete jelentősen megváltozott, és ezek a változások statisztikai adatokon keresztül is jól bemutatathatóak.

25 évvel ezelőtt közel 30 ezer fővel éltek többen a megyében, mint

napjainkban. Nemcsak a népesség száma változott, hanem a fontosabb demográfiai mutatók és a népesség korösszetétele is kedvezőtlen irányba mozdult el. 1994-ben a természetes népességfogyás kisebb mértékű volt, és arányaiban több volt a gyermek és kevesebb az időskorú.

A megye munkaerőpiaci helyzete (az adatok korlátozott összehasonlíthatósága mellett) is lényegesen eltérő képet mutatott 25 évvel ezelőtt. Sokkal kevesebb főt foglalkoztattak és a munkanélküliségi ráta is magasabb volt, bár Csongrád megye az országoshoz képest akkor is kedvező helyzetben volt. A havi bruttó átlagkereset 1994-ben még szinte megegyezett az országgal, napjainkra viszont már elmarad attól. A forgalomba helyezett gépkocsik száma mintegy 50 ezerrel nőtt, és a lakásállomány is közel 16 ezerrel gyarapodott.

A többi alföldi megyéhez hasonlóan Csongrád megyében mindig is hangsúlyosabb volt a mezőgazdaság szerepe, mint az ország más tájain. Az Alföld déli részén kiemelkedő zöldség- és gyümölcstermő vidékek találhatók. A megyére leginkább jellemző őszibarack termésmennyisége hasonló volt, mint 2018-ban, ugyanakkor a tradicionális fűszerpaprika termésmennyisége több mint négyszerese, a sertésállomány pedig 2,2-szerese volt a jelenleginek.

1994-ben sem az ország, sem a megye ipara nem volt annyira exportorientált, mint napjainkban. 25 évvel ezelőtt az ipari vállalkozások árbevételenek mindössze 21%-a származott külföldről, ma közel a fele.

A megye gazdasági fejlettsége, a gazdaság ágazati szerkezete

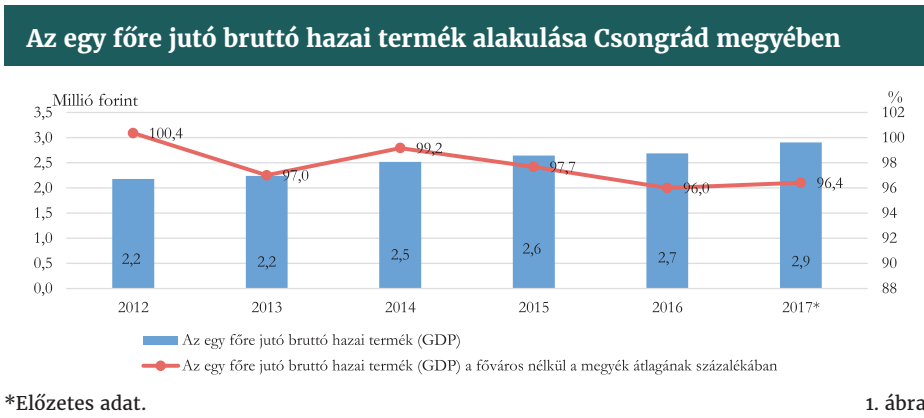
Csongrád megyében 2017-ben piaci beszerzési áron 1165 milliárd forint bruttó hazai terméket, az országos GDP 3,0%-át állították elő. Ez az arány évek óta gyakorlatilag változatlan.

2017-ben az egy főre jutó GDP 2,9 millió forint volt. E mutató alapján az utóbbi években a főváros és a megyék rangsorában Csongrád megye pozíciója alig változott, 2017-ben a 9. helyet foglalta el.

Az egy főre jutó GDP országos átlaghoz viszonyított aránya a megyében 2017-ben 74% volt, ugyanannyi, mint egy évvel korábban. A fővárosnak jelentős szerepe van a gazdasági teljesítmény alakulásában, ezért Csongrád megye adatát érdemes a Budapest nélküli megyék átlagához hasonlítani: a megyében az egy lakosra jutó GDP a vidéki átlag 96%-át érte el 2017-ben.

A nemzetközi összehasonlításban használatos vásárlóerő-paritáson számolva – amely kiküszöböli az egyes tagállamok közötti árszínvonal-különbséget – az egy lakosra jutó GDP Csongrád megyében az EU-28 átlagának több mint a felét érte el 2017-ben. Az uniós átlagtól való elmaradás jelentős, de ez a különbség 2012-höz képest 2017-re 1,1 százalékponttal mérséklődött.

2017-ban 986 milliárd forint bruttó hozzáadott értéket állítottak elő Csongrád megyében. A megye gazdaságszerkezete jelentősen különbözik az országos átlagtól: az ipar súlya kisebb, ezzel szemben Csongrád

1. ábra

megye földrajzi adottságai miatt jóval nagyobb a mezőgazdaság szerepe. A szolgáltatászektor részesedése (64%) az országosnál 1,1 százalékponttal kisebb volt, ahol a közigazgatás, oktatás, egészségügyi szolgáltatás (23%), valamint a kereskedelem, szállítás és raktározás, vendéglátás (18%) a meghatározó. A közigazgatás, oktatás, egészségügyi szolgáltatás aránya lényegesen magasabb, mint országosan.

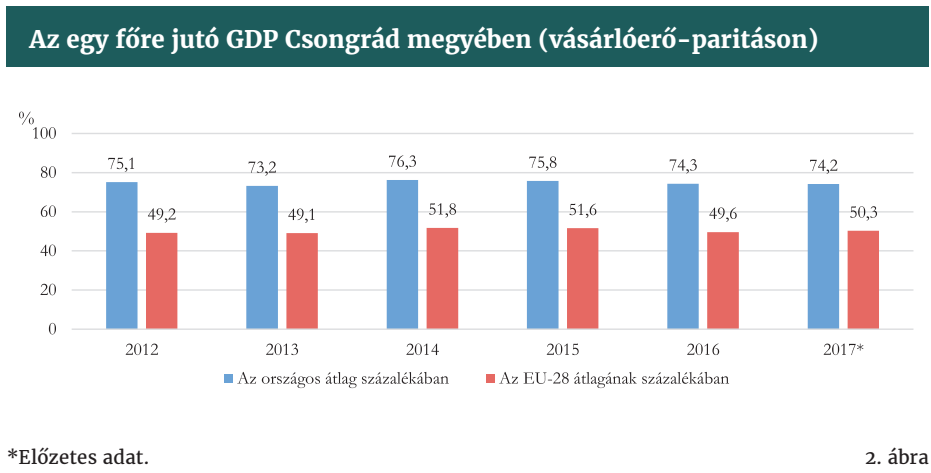
A főváros nélkül számított megyei átlaghoz képest Csongrád megyében a termelőágak közül magasabb a mezőgazdaság, az építőipar (2,2, valamint 0,3 százalékponttal) és alacsonyabb az ipar (13 százalékponttal) súlya. A szolgáltatászektor aránya 10 százalékponttal nagyobb. Csongrád megyében a szomszédos megyékhez képest kisebb a mezőgazdaság és az ipar súlya, viszont nagyobb a szolgáltatászektoré.

VÁLLALKOZÁSI KÖRNYEZET

2017-ben Csongrád megyében non-profit gazdasági társaságok nélkül 28 130 működő vállalkozást¹ tartottak nyilván, az előző évhez viszonyítva 5,3, az öt évvel korábbihoz képest pedig 8,8%-kal többet. Számuk az utóbbi esetben az országos átlagnál kisebb mértékben nőtt. A hatéves időszak 2012-ben egy jelentősebb, azt követően egy kisebb mértékű csökkenéssel indult, ezt 2016-ig lassú ütemű növekedés váltotta fel, ami 2017-ben egy nagyobb mértékű bővüléssel folytatódott.

A megyék többségéhez hasonlóan Csongrád megyében is az önálló vállalkozók voltak túlsúlyban. Társas formában a megyei székhelyű, működő vállalkozások 42%-a folytatott gazdasági tevékenységet, 7,1 százalékponttal kisebb hányaduk, mint országosan.

2017-ben megyei székhellyel az előző évinél 2,6, az öt évvel korábinál 10%-kal kevesebb társas vállalkozás működött. Az országos átlagnál kisebb hányaduk, 69%-uk korlátolt felelősségű társaság, 26%-uk betéti társaság volt és 147 részvénytársaság folytatott gazdasági tevékenységet. Az önálló vállalkozók számának 2003-ban meginduló csökkenése – 2008-tól és 2010-től eltekintve – 2013-ig folytatódott. 2011-ben és 2012-ben nagyobb arányban csökkent, majd 2014-től fokozódó intenzitással, újból növekedett. 2017-ben az előző évhez viszonyítva már 12, a 2012–2017 közötti időszakot

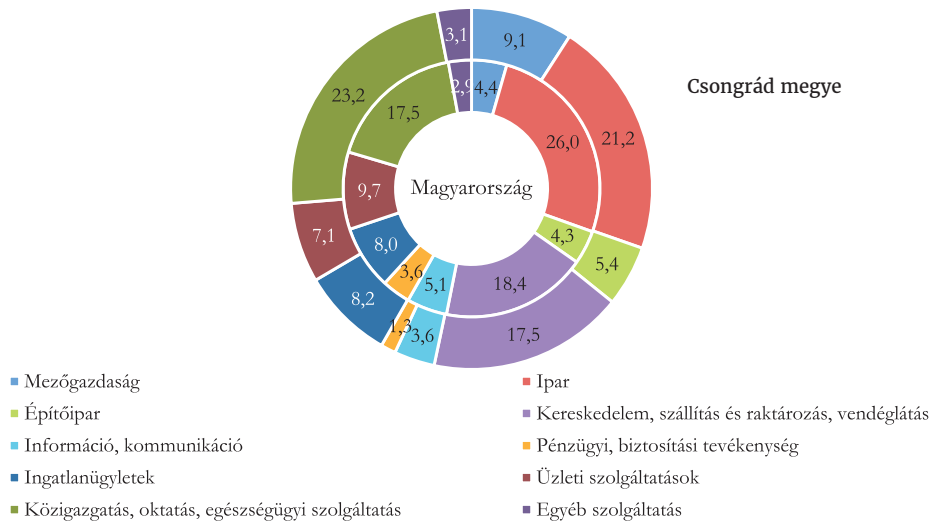

2. ábra

*1994: a 20 főnél többet foglalkoztató vállalkozások és létszámtól függetlenül a költségvetési és társadalombiztosítási intézmények. 2018: A 4 fő fölötti vállalkozások és a központi és helyi költségvetés szervezetei, társadalombiztosítás és kijelölt nonprofit szervezetek.

1 Egy adott évben működő vállalkozásnak tekintünk egy vállalkozást, ha az év folyamán volt árbevétele vagy foglalkoztatottja. Működő nonprofit gazdasági társaságok nélkül.

A bruttó hozzáadott érték megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint, 2017*

*Előzetes adat.

tekintve pedig 29%-kal emelkedett az önálló vállalkozók száma.

A működő vállalkozások 95%-a legfeljebb 9 főt foglalkoztatott, 1139 10–49 fős, 145 50–249 fős, míg 28 darab 249 főnél nagyobb létszámú szervezet tevékenykedett a megyében.

2017-ben Csongrád megyében 70 működő vállalkozás jutott ezer lakosra, ami a megyék közül az ötödik legmagasabb érték volt, de az országosétól hárommal elmaradt a főváros magas vállalkozássűrűsége miatt. Szegeden ugyanekkor 91 vállalkozás jutott ezer lakosra, ami a megyei jogú városok átlagánál hattal több.

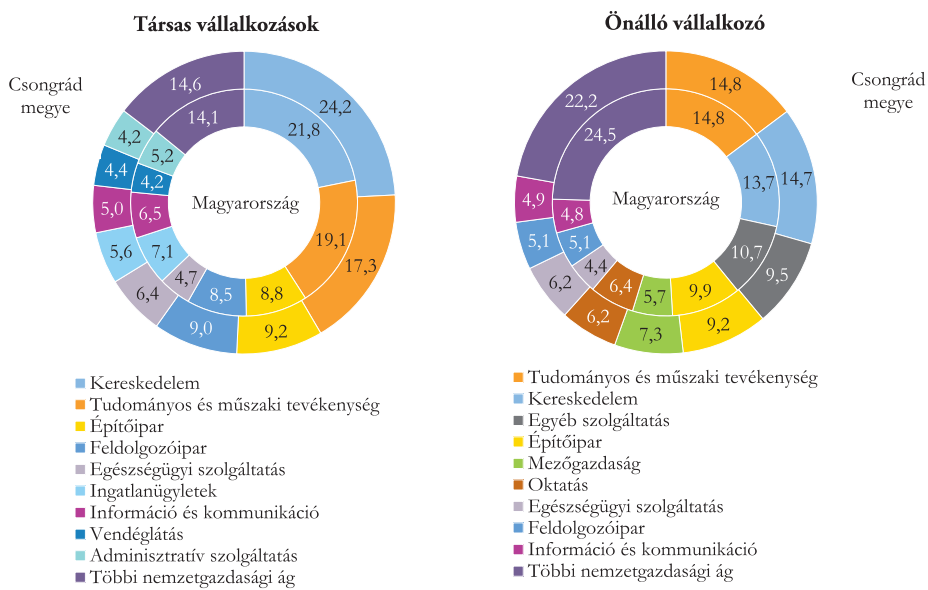
2019. június végén a Csongrád megyei székhellyel 81,7 ezer gazdasági szervezetet, ezen belül 75,2 ezer vállalkozást tartottak nyilván. A vállalkozások száma 1,5%-kal volt magasabb az egy évvel korábbinál. Az állomány ötödét adó társas vállalkozásoké 2,0%-kal csökkent, a nagyobb részt kitevő önálló vállalkozóké 2,4%-kal nőtt. 2019 I. félévében 2,9 ezer szervezet alakult, és 2,0 ezer szervezet szűnt meg a megyében, 10, illetve 7,8%-kal több, mint az előző év azonos időszakában.

2017-ben Csongrád megyei székhellyel 325 közvetlen külfölditőke-befektetéssel rendelkező vállalkozás működött, amelyek külföldi tőkéje 2017 végén együttesen 204 milliárd forintot tett ki. Egy vállalkozásra 627 millió forint külfölditőke-befektetés jutott, ami jóval kisebb a megyék átlagánál, és az országhostól is elmaradt (1432 millió, illetve 1058 millió forint²⁾)

Folyamatosan csökkenő vállalkozás-szám mellett a külfölditőke-állomány összege hullámzóan alakult. A 2013–2014 közötti növekedést 2015-ben csökkenés, majd 2016-ban stagnálás váltotta, az időszak végén pedig ismét fogyott az állomány. A külfölditőke-befektetéssel rendelkező vállalkozások száma ugyanakkor 2012 és 2017 között kevesebb mint kétharmadára esett vissza, így 2017-ben közel 27%-kal kisebb összegű külföldi tőke jutott egy vállalkozásra, mint egy évvel korábban, a 2012. évihez viszonyítva azonban 20%-kal nőtt.

A külfölditőke-befektetések fővá-

A működő vállalkozások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint, 2017*

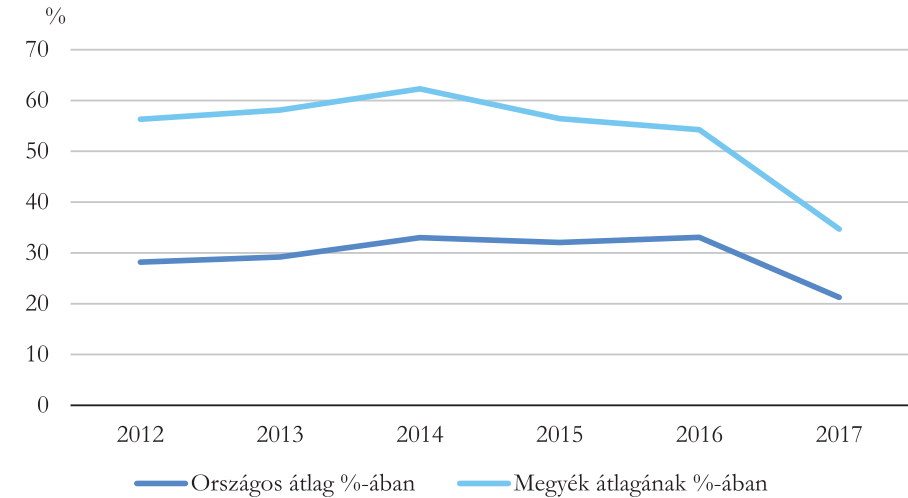
*Működő nonprofit gazdasági társaságok nélkül.

rost és néhány dunántúli megyét érintő területi koncentrációja is szerepet játszott abban, hogy 2017-ben az egy lakosra jutó külföldi tőke (509 ezer forint) Csongrád megyében az országos, valamivel több mint egyötödét és a megyék átlagának is alig több mint egyharmadát tette ki. A megye az egy lakosra jutó külföldi befektetések alapján a főváros és a megyék rangsorában egy év alatt a 12.-ről a 14.-helyre csúszott, 2012-höz képest pedig 5 helyet esett vissza. 2017-ben a megyei székhelyű vállalkozásokba befektetett külföldi működő tőke 62%-ával a feldolgozóipari vállalkozások, míg a második legnagyobb külfölditőke-állománnyal az energiaipar rendelkezett.

A különféle okokból bekövetkezett tőkemozgások eredőjeként 2012–2017 között 64 milliárd forinttal csökkent a megyei székhelyű külföldi érdekeltségű szervezetek külfölditőke-állománya. Ez a trend érvényesült többek között az energiaiparban, az adminisztratív szolgáltatásban, a mezőgazdaságban és a műszaki és tudományos tevékenységben is. 2017-ben a feldolgozóiparban mintegy 20 milliárd forinttal, a szolgáltatói szférában összességében 11 milliárddal volt több külföldi működő tőke az öt évvel korábbinál. Ezen belül milliárdos nagyságrendű, de 10 milliárd forintot el nem érő növekedés következett be a pénzügyi szolgáltatásban és a kereskedelemben is.

4. ábra

Az egy lakosra jutó külföldi tőke alakulása Csongrád megyében*

*Az országos átlag tartalmazza a területre be nem sorolható tőkét is.

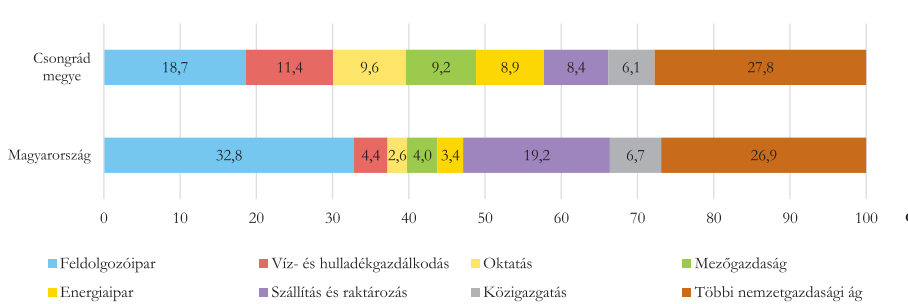
5. ábra

BERUHÁZÁS³

A Csongrád megyei szervezetek 2018-ban 128 milliárd forint értékű új beruházást valósítottak meg, összehasonlító áron 14%-kal többet, mint 2017-ben (országosan 23%-kal növekedett a beruházások volumene).

2007–2013-as uniós költségvetési ciklus támogatásából finanszírozott beruházások befejeződése következtében 2016 folyamán a megyében 37, míg országosan 17%-kal visszaesett a beruházások volumene. Az újabb források rendelkezésre állásával a megyében a 2017. évi jelentős élénkülést 2018-ban kisebb mértékű volumen-növekedés követte. 2018-ban a legnagyobb beruházónak számító feldolgozóiparban a fejlesztésekre fordított összegek volumene 4,8%-kal volt magasabb, mint egy évvel korábban. A további három legjelentősebb súlyú nemzetgazdasági ágban – az energiaiparban, a mezőgazdaságban és az

A beruházások értékének megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint, 2013–2018*

*Folyó áras adatok alapján, a 2018. évi előzetes adatokkal.

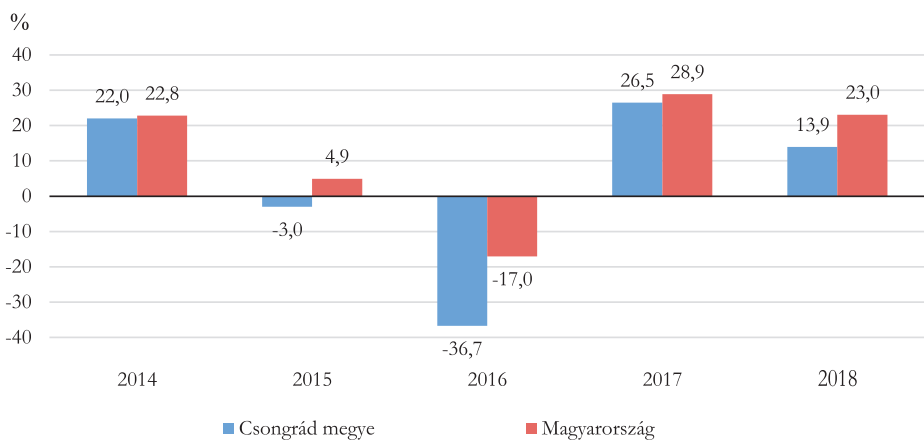
7. ábra

2013–2018 között folyó áron összesen 672 milliárd forint értékű beruházást valósítottak meg, az országos 2,2%-át. A megyék és a főváros rangsorában ezzel az értékkel a 13. helyen állt. 2018-ban a megyében regisztrált beruházások értéke 14%-kal felülmúlta a megfigyelt hat év folyó áron számított átlagát.

A beruházások ágazati összetétele jelentősen különbözik az átlagostól. 2013–2018 között a megyei beruházások értékének mindössze 19%-a (miközben országosan 33%-a) koncentrálódtott a feldolgozóiparban, ezzel szemben a víz- és hulladékgazdálkodás, az oktatás, a mezőgazdaság és az energiaipar súlya az átlagosnál jóval nagyobb volt.

2013 és 2018 között a beruházások valamivel több mint egyharmadát gépek és berendezések beszerzésére, 56%-át épületek és egyéb építmények építésére, 8,0%-át járművek vásárlására, 2,0%-át pedig egyéb célra (te-nyész- és ígásállatra, földre, telekre,

A beruházások volumenváltozása (előző év=100,0%)*

*A 2018. évre vonatkozó adatok előzetesek.

6. ábra

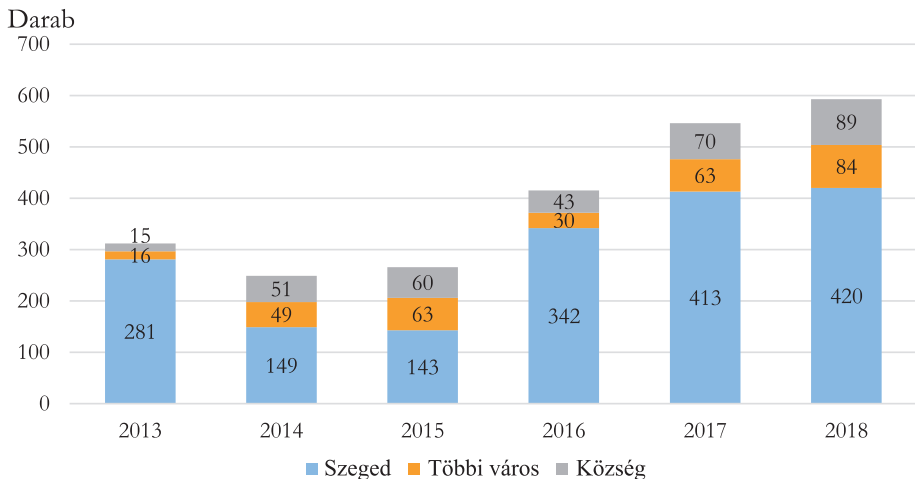
erdőre stb.) fordították. Országosan nagyobb volt a gépekre, berendezésekre és kisebb az épületekre és egyéb építményekre költött összegek aránya. A Csongrád megyei szervezeteknél a gépek, berendezések 46, a járművek 90%-a importból származott.

A megvalósított beruházások értékéből 2013 és 2018 között a megyében évente átlagosan 277 ezer forint jutott egy lakosra, ami az országos átlag 55, a megyék átlagának 78%-át tette ki. A mutatót tekintve Csongrád megye a főváros és a megyék rangsorában a 14. helyet foglalta el.

2 Az országos átlag tartalmazza a területre be nem sorolható tőkét is.

3 Az adatok évközi adatgyűjtésből származnak, a szervezetek beruházásait székhely szerint tartalmazzák, függetlenül a beruházás helyétől, és a 4 főnél többet foglalkoztató vállalkozásokra, létszámnagyságtól függetlenül a költségvetési szervekre és a kijelölt nonprofit szervezetekre vonatkoznak. A 2018. évi és a 2019. I. félévi adatok előzetesek.

Épített lakások Csongrád megyében településtípusonként

8. ábra

A megyei székhelyű szervezetek beruházásainak országon belüli súlya a vizsgált időszakban 2013-ban volt a legnagyobb (2,8%), ami 2018-ra 1,8%-ra csökkent.

2019 I. félévében a megyei szervezetek beruházási volumene az országos 16%-ot is meghaladóan, mintegy 40%-kal bővült az előző év azonos időszakához képest.

LAKÁSÉPÍTÉS

Csongrád megyében az évtized elején tapasztalt élénkületet követően 2013-ban és 2014-ben erőteljesen csökkent a lakásépítések száma, majd 2015-től ismét növekedés jellemezte a lakásépítési piacot. 2018-ban 593 új lakás épült, ami 8,6%-kal haladta meg az egy évvel korábbit, és 2,4-szerese volt a vizsgált időszakban mélypontot jelentő 2014. évinek. Tízezer lakosra 15 épített lakás jutott (országosan 18). A használatbavételek 71%-a a megyeszékhelyen, 14%-a a többi városban és 15%-a a községekben történt. A megyén belül az új lakások területileg koncentráltan épülnek: az új lakások 84%-át a Szegedi, 7,4%-át pedig a Hódmezővásárhelyi járásban vették használatba, míg a többi járás a fennmaradó 8,8%-on osztozott.

Az új lakások fele többszintes, többlakásos házban épült, a családi házas formában épültek aránya 47%, a csoportházban használatba vetteké mindössze 3,4%-ot tett ki.

A lakásépítések kétharmadát természetes személyek, közel egyharmadát vállalkozások finanszírozták.

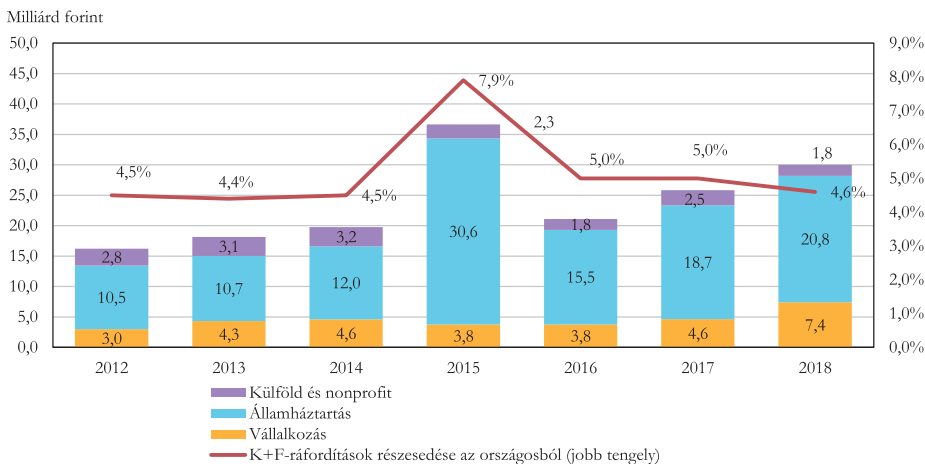
nya 412-vel gyarapodott. 2019. január 1-jén a megye lakásállománya 195,5 ezer volt. Az országos tendenciákkal összhangban a laksűrűségi mutató értéke csökkent, 2018 elején száz lakásban átlagosan 204-en éltek.

Az évközi adatok tanúsága szerint tovább javult az építési kedv, 2019 I. félévében a megyében 268 lakást vettek használatba, 5,9%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában (országosan ugyanekkor mérséklődés tapasztalható).

KUTATÁS-FEJLESZTÉS

Csongrád megye kiemelt szerepet játszik a hazai K+F-tevékenységek területén: magas a kutatás-fejlesztésre felhasznált erőforrások nagysága, 2018-ban 30 milliárd forintot, az országos 4,6%-át fordították erre, ami a megyék közül (Veszprém, Pest és Hajdú-Bihar után) a negyedik legnagyobb összeg. A 2013–2014-ben végbement visszafogottabb (12, illetve 8,8%-os) bővülést követően a szegedi lézerközpont az évtized közepén elkezdődött építése miatt kiemelkedő: az előző évhez képest csaknem duplájára nőttek az innovációs célú felhasználások, amelyek 2016-ban szinte a két évvel korábbi szintre estek vissza. Az ezt követő két évben viszont ismét számottevő mértékű bővülés történt. 2018-ban az előző évhez képest 16%-kal, az öt évvel korábbi 1,7-szeresére emelkedtek a megyében felhasznált K+F-ráfordítások.

A Csongrád megyében felhasznált K+F-ráfordítások pénzügyi források szerint és az országos százalékban

9. ábra

A kutatás-fejlesztési ráfordítások egy lakosra jutó értékét tekintve is élen jár Csongrád megye: az egy lakosra jutó összeg 2018-ban (75 ezer forint) a megyék közül (Veszprém megye után) itt volt a második legmagasabb, az országost 13%-kal haladta meg, a megyék átlagának pedig mintegy 2,4-szeresét tette ki.

A kutatóhelyek számát és a K+F-lét-számot illetően csak a főváros szerepe nagyobb Csongrád megyéénél. 2018-ban a megye 286 kutatóhelyén összesen 5147 fő (ezen belül 2816 kutató, fejlesztő) dolgozott, ami az országos K+F-helyek 8,2, a K+F-létszám 7,7%-át (a kutatók esetében 6,1%-át) jelentette.

A megyei kutatási-fejlesztési tevékenységben a K+F-helyek létszáma és a ráfordítások tekintetében egyaránt az országos átlagnál jóval nagyobb szerepet játszik a felsőoktatási szektor. 2018-ban a megye K+F-foglalkoztatottainak 60%-át felsőoktatási intézmények adták, ugyanakkor a K+F-ráfordítások háromtizedét használták fel ebben a szektorban. A megyei ráfordítások felhasználásában az államháztartási szektor az országos átlag feletti, 45%-os arányt képviselt, ugyanakkor a vállalkozási szektor szerepe (38%) elmaradt attól. Az innovációra használt pénzeszközök több mint fele természettudományos kutatásokban, negyede a műszaki tudományok terén hasznosult.

MEZŐGAZDASÁG

Csongrád megyében a kedvező termelési feltételeknek köszönhetően magas – a 2013–2017 közötti időszakban az országos átlag mintegy kétszerese – az agrárszektor részesedése a GDP-ből. 2013 óta a mezőgazdaság bruttó hozzáadott értéke folyó áron 12%-kal nőtt, miközben az agrárium súlya folyamatosan, 10,4-ről 9,1%-ra csökkent. 2018-ban a mezőgazdasági beruházásokra fordított összeg 43%-kal magasabb volt az előző évinél. A foglalkoztatottak 9,0%-a (országosan 4,8%), mintegy 16 ezer fő dolgozott a mezőgazdaságban. Számuk az előző évihez képest ugyan csökkent, de 2013–2017 átlagát még így is meghaladta. A mezőgazdaságban alkalmazásban állók átlagosan havi bruttó 251 ezer forintot kerestek, ez 13%-kal magasabb volt az előző évinél, de a

megye kereseti átlagától 33 ezer forinttal elmaradt.

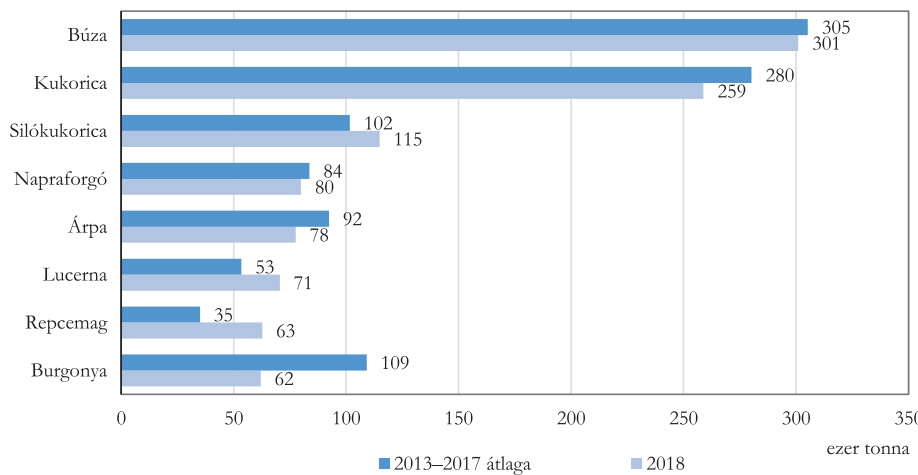
Csongrád megye 438 ezer hektáros földterülete csaknem tökéletes síkság, amelyből 2018-ban a szántók részaránya – országos viszonylatban a 4. legmagasabb – 55, míg a gyepterületé 8,9% volt. A mezőgazdasági területből mintegy 13 ezer hektárt öntöztek.

A szántóterület négytizedét a két legnagyobb területen termesztett növény, a búza és a kukorica foglalta el, míg a vetésforgóba kiválóan illeszthető napraforgó és repce együttesen a szántó ötödét borította. 2018-ban az elhúzóódó tél és a korán beköszöntött százaz, meleg időjárás leginkább a nyári betakarítású szántóföldi növényeket viselte meg. A legfontosabb kenyérgabonánk-

A 2019. évi előzetes adatok alapján kalászos gabonák közül búzából az előző évinél 4,4%-kal kisebb területről 14%-kal kevesebbet, az elmúlt nyolc év legkisebb termés mennyiségét, 258 ezer tonnát takarítottak be, míg árpából hasonló nagyságú területen 4,1%-kal több, 81 ezer tonna termett.

Csongrád megye az ország egyik legjelentősebb zöldségtermesztő vidéke. A főbb zöldségfélék közül 2018-ban vöröshagymából harmadával, sárgarépből negyedével, paradicsomból ötödével kevesebb termett, egyedül csemegekukoricából takarítottak be többet, mint egy évvel korábban. Fűszerpaprikából mindössze az előző évi mennyiség felét, 2,7 ezer tonnát szedtek.

A főbb szántóföldi növények termés mennyisége Csongrád megyében

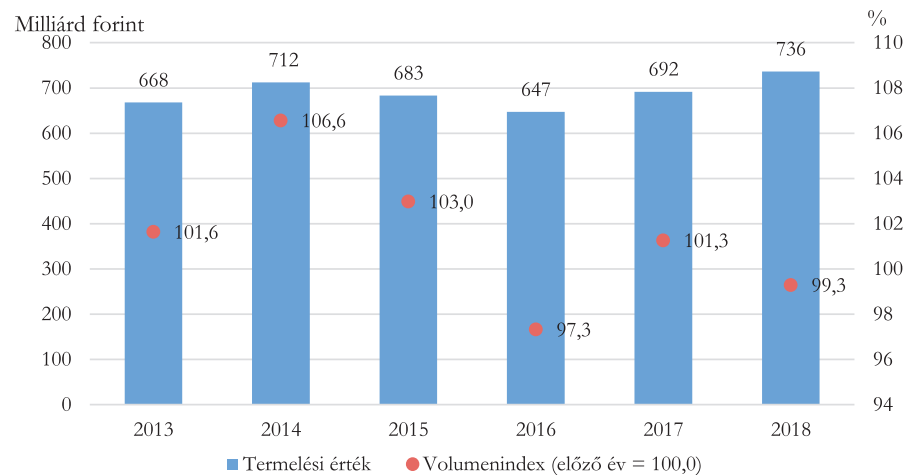
10. ábra

ból, a 61 ezer hektáron termesztett búzából az egy évvel korábbinál 4,7%-kal nagyobb területen 4,4%-kal kevesebb termett. Az árpa betakarított területe 11, hozama 16%-kal maradt el az előző évitől. Olajos magvak közül a napraforgó termesztése visszaesett, a termés kiesést némileg kompenzálta a korábbi éveknél magasabb hektáronkénti hozam. Helyette repceből vetettek többet a gazdák, és ötödével több terményt takarítottak be, mint egy évvel korábban. A kukorica tavaszi fejlődését a gyors és tartós felmelegedés kedvezően befolyásolta, így az előző évinél 12%-kal kisebb területről 14%-kal több szemtermést takarítottak be, 7 tonnát meghaladó hektáronkénti hozammal.

A megye legjelentősebb gyümölcse az őszibarack, 2018-ban 34%-kal kevesebb, 7,4 ezer tonna termett, ami az ország baracktermésének egyharmada.

A gazdálkodók 2018. december 1-jén 164 ezer sertést, az ország 6. legnagyobb állományát tartották a megyében, bár egyedszámuk a háztáji tartás visszaszorulásával egyre csökken. A főbb haszonállatok közül a szarvasmarhák 39 ezres létszáma nem változott számottevően sem 2017-hez, sem az elmúlt öt év átlagához viszonyítva. Az 58 ezres juhállomány is csak az előző évhez képest mutatott nagyobb, 12%-os növekedést. Legnagyobb változás a tyúkállományban következett be, számuk (1,1 millió) egy év alatt 27%-kal, 2015 óta több mint a felére esett vissza.

A termelési érték és a volumenindex alakulása Csongrád megyében*

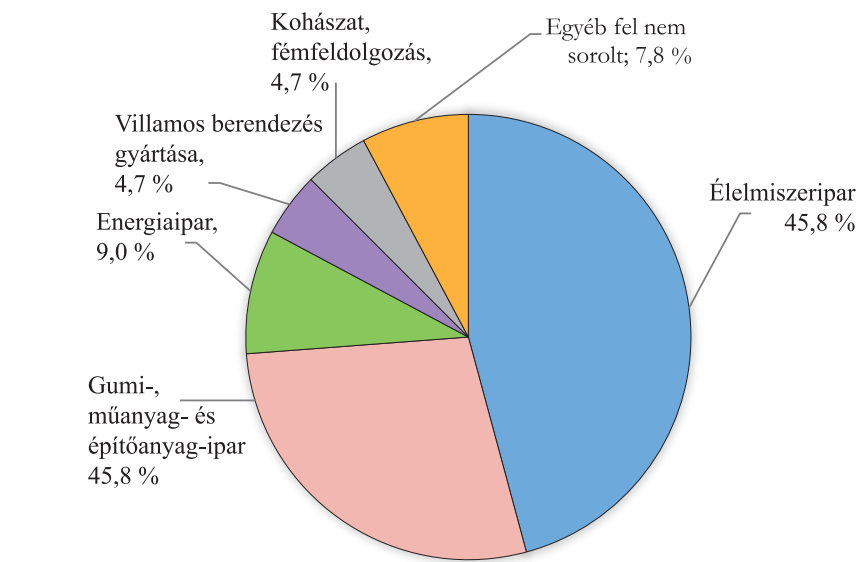
*A 4 főnél többet foglalkoztató szervezetek telephely szerinti adatai.

IPAR

Csongrád megyében az ipar szerepe kisebb az átlagosnál. 2017-ben a megye az ország ipari bruttó hozzáadott értékének 2,5%-át adta. A megyei kibocsátás 21%-a, az országos átlagnál 4,8 százalékponttal kisebb része származott az iparból. Az ipar gazdasági jelentősége mérséklődött az évtized folyamán: a bruttó hozzáadott értékből mért aránya öt év alatt 2,6 százalékponttal csökkent. 2018-ban a megyei székhelyű gazdasági szervezetek által új beruházásokra fordított összeg 35%-át használták fel az iparban. Az iparban fejlesztésekre fordított összeg volumenében 8,0%-kal nőtt az előző évhez képest. Az iparban alkalmazásban állók átlagos állományi létszáma 2018-ban 1,4%-kal több volt, mint egy évvel korábban.

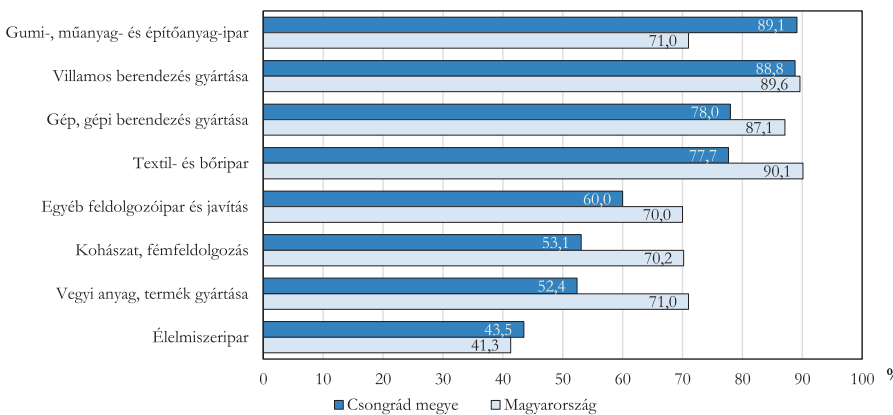
A négy főnél többet foglalkoztató ipari vállalkozások megyei telephe-

Az ipari termelés megoszlása Csongrád megyében*, 2018

*Víz- és hulladékgazdálkodás nélkül, a 49 főnél többet foglalkoztató megyei székhelyű ipari vállalkozások adatai alapján.

Az exportértékesítés aránya a feldolgozóipar egyes területein*, 2018

*A 49 főnél többet foglalkoztató megyei székhelyű ipari vállalkozások adatai alapján

lyein a termelés volumene az elmúlt öt évben 2015-ig emelkedett, 2016-ban és 2018-ban csökkent, 2017-ben növekedett. 2018-ban a termelési érték összehasonlító áron 7,4%-kal volt magasabb a 2013. évinél.

Az ipari vállalkozások megyei telephelyein 2018-ban 736 milliárd forint ipari termelési értéket állítottak elő, az országos kibocsátás 2,3%-át. A termelés volumene az országos 3,4%-os bővüléssel szemben 0,7%-kal mérséklődött az előző évhez képest. Az egy lakosra jutó ipari termelési érték öt évvel korábban az országos átlag mintegy héttizede volt, a 2018. évi 1,8 millió forint viszont az 56%-át tette ki.

A 49 főnél többet foglalkoztató megyei székhelyű ipari vállalkozások ipari termelési értéke (víz- és hul-

ladékgazdálkodás nélkül) 2018-ban 538 milliárd forint volt, volumene az országosnál (2,6%-os) nagyobb mértékben, 3,1%-kal nőtt.

A megyei székhelyű ipar termelésének 46%-a (a legmagasabb a megyék között) az élelmiszeriparból, főként húsfeldolgozásból, -tartósításból, húskészítmények gyártásából származott. 2018-ban az élelmiszeripar termelési volumene 5,4%-kal emelkedett. A többi jelentősebb súlyt képviselő terület közül a gumi-, műanyag- és építőanyag-ipar kibocsátása 2,8%-kal mérséklődött, a kohászat, fémfeldolgozás és a villamos berendezés gyártása 17, illetve 8,8%-kal emelkedett.

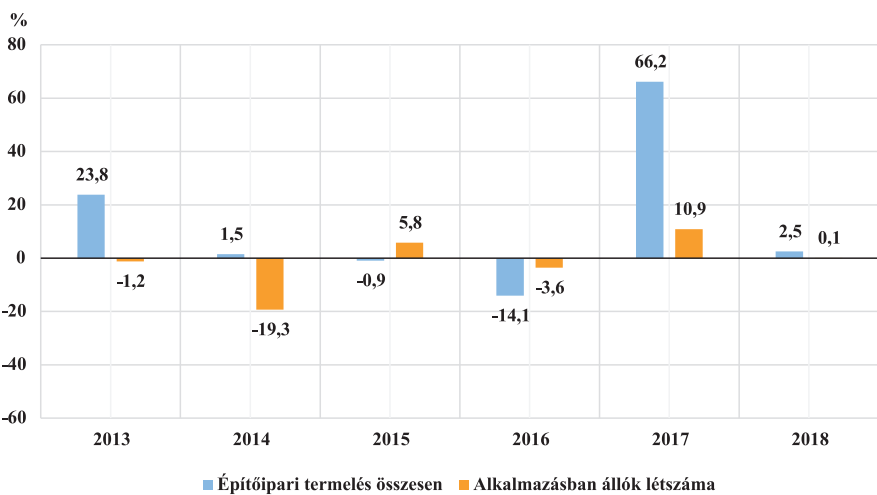
A megye ipari szerkezetéből adódóan, főként az élelmiszeripar jelentős súlya következtében az országos átlaghoz képest kevésbé exportorientált. 2018-ban az értékesítés bevételeinek az országosnál 23 százalékponttal kisebb része, 48%-a származott külfiaocokról. Ennél alacsonyabb exporthányad csak a fővárost és Tolna megyét jellemezte. Csongrád megyében a külföldi eladásokból származó eladások a gumi-, műanyag- és építőanyag-iparban képviseltek legnagyobb, közel kilencszázados részarányt, amely az országos ágazati átlagot 18 százalékponttal meghaladta.

2019 I. félévében a megyei telephelyek 386 milliárd forint ipari termelésének volumene az országosnál (5,3%) kisebb mértékben, 3,1%-kal növekedett az egy évvel korábbihoz képest. A legalább 50 főt foglalkoztató megyei székhelyű ipari vállalkozások 271 milliárd forintos kibocsátása összehasonlító áron 3,9%-kal mérséklődött, szemben az országos 4,3%-os emelkedéssel. Az élelmiszeripar termelésének volumene változatlan maradt, a gumi-, műanyag- és építőanyag-iparé 8,6%-kal csökkent. A villamos berendezés gyártása és a kohászat, fémfeldolgozás termelési értéke 5,9, illetve 3,2%-kal nőtt.

ÉPÍTŐIPAR

A Csongrád megyei székhelyű, legalább 5 főt foglalkoztató építőipari vállalkozások termelési volumene 2013 óta hullámozóan alakult, a 2013-as jelentős növekedés után megtorpant, majd csökkent. A 2017-es kiugró,

Az építőipari termelés volumenének és az alkalmazásban állók létszámának változása (az előző évhez képest)*

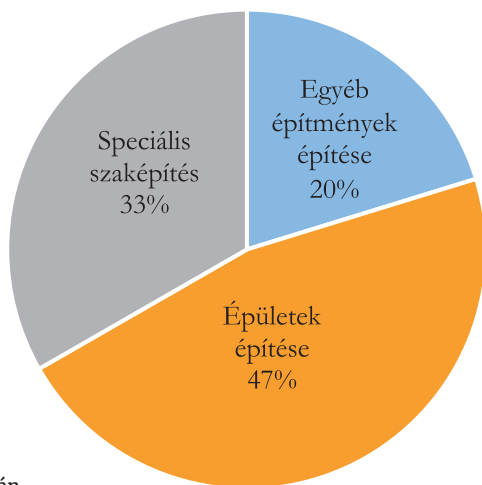

*A 2018-ra vonatkozó adatok előzetesek.

66%-os növekedés után 2018-ban ismét megtorpant a megye építőipari termelésének volumene. Az ágazat 76 milliárd forintos termelési értéke összehasonlító áron 2,5%-kal haladta meg az előző évit. A növekedés mértéke területi összehasonlításban a legkisebb volt. A hazai termelés 3,2%-át kitevő kibocsátás nagysága a főváros és a megyék alkotta rangsor 9. helyét foglalta el. Az egy lakosra jutó termelési érték (191 ezer forint) a hazai átlag 79%-át érte el.

Az építményfőcsoportok közül a termelési érték közel kétharmadát képviselő épületek építésének termelési volumene kis mértékben csökkent az előző évhez képest. Ezzel szemben az egyéb építményeké 9,5%-kal növekedett.

Az építőipari termelés értékének megoszlása ágazatonként*, 2018

*Előzetes adatok alapján.

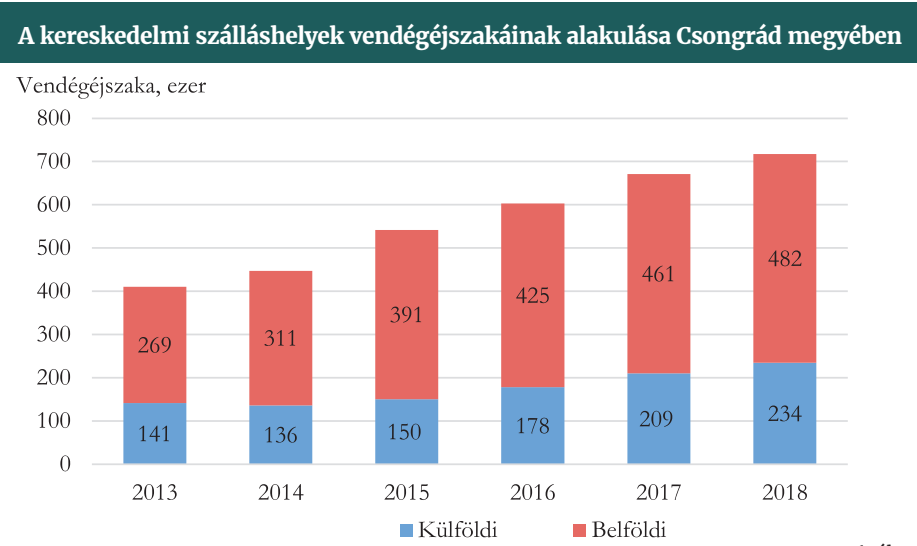
2019 I. félévében tovább folytatódott a dinamikus bővülés az ágazatban: a 44 milliárd forintos termelési érték összehasonlító áron 33%-kal magasabb volt, mint az előző év azonos időszakában (a változás közel azonos az országos mértékkel).

2018-ban a termelés bővülése mellett az építőiparban alkalmazásban állók átlagos állományi létszáma (4429 fő) stagnált.

Az alágazatok súlya 2017-hez képest alig változott: a megyei építőipari vállalkozások termelésének jelentős hányada 2018-ban is az épületek építésének tevékenységéből származott. Az építőipari termelés volumene az épületek építése, valamint a speciális szaképítés ágazatokban nőtt, míg az egyéb építmény építése ágazatban csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva.

A vállalkozások 2018-ban 104 milliárd forint értékű munkára kötöttek új szerződéseket, ez összehasonlító áron 1,9%-kal emelkedett az egy évvel korábbihoz viszonyítva. Az év végi rendelésállomány 45 milliárd forint volt, 19%-kal több az egy évvel korábbinál.

2019 I. félévében a 31 milliárd forint értékű új lekötések értéke 26%-kal alacsonyabb volt az előző év azonos időszakához viszonyítva, ami az építőipari lendület megtorpanására utal. A június végi 37 milliárd forint értékű szerződésállomány pedig 2,6%-kal csökkent az egy évvel korábbihoz képest.

16. ábra

TURIZMUS

2018 júliusában Csongrád megye kereskedelmi szálláshelyein 3,3 ezer kiadható szobában 12,6 ezer férőhely várta a vendégeket. A férőhelyek száma kevéssel elmaradt az előző év júliusától, ennek ellenére a vendégforgalmuk – a korábbi évek tendenciájának folytatásaként – 2018-ban is tovább bővült. A megye szálláshelyeit 7,7%-kal több vendég (357 ezer) 6,8%-kal több éjszakára (717 ezer) vette igénybe, mint egy évvel korábban. A megyei kereskedelmi szálláshelyek 2018-ban az országos vendégéjszakában mért forgalom 2,3%-át adták.

2018-ban a vendégek közel két-harmadát kitevő belföldiek száma 9,7, az általuk eltöltött vendégéjszakák 4,6%-kal haladták meg az előző évit. A 4,7%-kal több külföldi vendég 12%-kal több vendégéjszakát töltött el az előző évhez képest.

A megye külföldivendég-forgalmá-

nak a legnagyobb részét a Szerbiából, Romániából és Németországból érkező vendégek éjszakái teszik ki. Közülük a németek által eltöltött vendégéjszakák

A legnagyobb vendégforgalmú települések Csongrád megyében, 2018* 2. tábla

Megnevezés	Vendég- éjszaka	Ebből: külföldiek	Előző év azonos időszaka=100,0%	
			vendégéjszaka	ebből: külföldiek
Csongrád megye összesen	717 093	32,7	106,8	111,8
Ebből:				
Szeged	444 166	33,1	107,0	109,0
Mórahalom	84 832	21,3	101,8	101,7
Hódmezővásárhely	50 875	28,0	99,6	123,5
Makó	33 047	34,7	110,2	118,8

száma csökkent (3,8%-kal), a szerbeké 6,6%-kal nőtt, a románoké változatlan maradt az előző évhez viszonyítva.

Szeged kiemelkedő helyet tölt be a megye idegenforgalmában, itt koncentrálódott az összes vendégéjszaka 62%-a.

2018-ban a megye kereskedel-

mi szálláshelyein 9,7 milliárd forint bruttó árbevétel keletkezett, az előző évinél folyó áron 11%-kal több. A bevételek 55%-át a szállásdíjak, 31%-át a vendéglátásból származó bevételek tették ki. Ez a két bevételtípus 8,8, illetve 32%-kal bővült, az egyéb szolgáltatások értéke ugyanakkor tizedével csökkent az előző évhez képest.

A megyébe érkező belföldi vendégek az elfogadóhelyeken 705 millió forint értékben, a 2017. évit 2,5%-kal meghaladóan fizettek SZÉP-kártyával.

A 2019. január–augusztusi előzetes adatok szerint az előző év azonos időszakához képest mind a belföldiek, mind a külföldiek vendégéjszakában mért vendégforgalma mérséklődött.

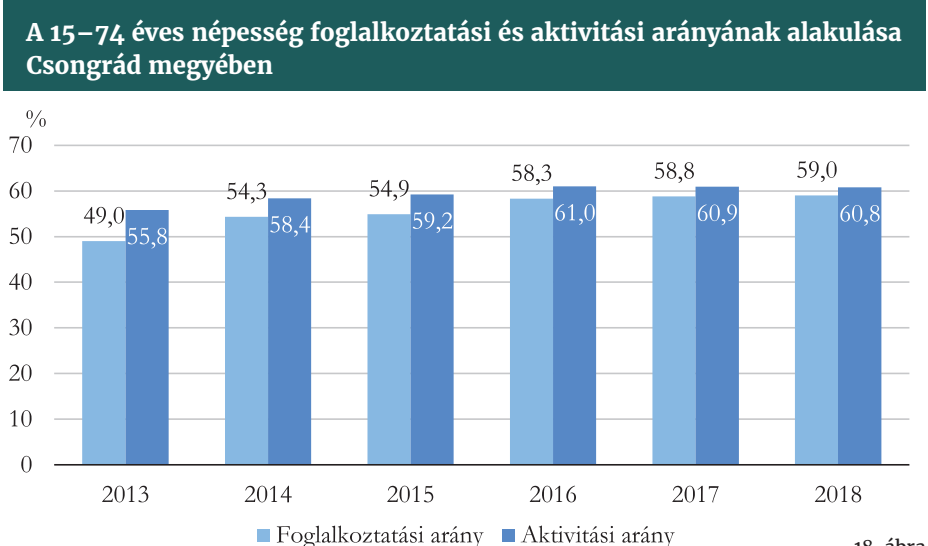
A megyei szálláshelyek kínálatát az üzleti célú egyéb szálláshelyek⁴ egészítik ki. 2018 végén 2,1 ezer szobában 5,1 ezer férőhely állt a vendégek rendelkezésére, mindkettő tizedével

haladta meg az előző évit. A kapacitásbővülés mellett a vendégforgalom is élénkült 2018-ban, 28%-kal több vendég (96 ezer) 21%-kal több éjszakát (247 ezer) töltött el.

MUNKAERŐPIAC

A munkaerő-felmérés adatai alapján 2018-ban Csongrád megyében csökkent a munkanélküliek száma, miközben a foglalkoztatottság szintje nem változott. A megye 15–74 éves népességének 60,8%-a, 185 ezer fő volt gazdaságilag aktív. Az aktivitási arány 1,7 százalékponttal elmaradt az országotól. A mutató értékét figyelembe véve Csongrád megye öt év alatt öt hellyel hátrébb, a 15.-re került a főváros és a megyék rangsorában. A gazdaságilag aktívak közül változatlan foglalkoztatotti létszám (179 ezer) mellett munkanélküliként 1,1 ezerrel kevesebben (5,4 ezer) voltak jelen a munkaerőpiacon.

A 2013–2018 közötti időszakban

18. ábra

mintegy 25 ezer fővel és az országosnál nagyobb ütemben bővült a foglalkoztatottak száma, a munkanélkülieké ugyanakkor mintegy 16 ezer fővel visszaesett. A 15–74 éves népesség foglalkoztatási aránya öt év alatt 10 százalékpontot ugorva, 59,0%-ra emelkedett, a munkanélküiségi ráta pedig 9,2 százalékponttal, 2,9%-ra esett vissza.

2018-ban a megye foglalkoztatási aránya valamivel kedvezőtlenebb volt, munkanélküiségi rátája ezzel szemben alacsonyabb az országos átlagnál (60,1, illetve 3,7%). A foglalkoztatási arányt nézve Csongrád a főváros és a

megyék rangsorában öt év alatt csak egyet lépett előre, így továbbra is a rangsor közepén található. Munkanélküiségi rátája alapján ugyancsak a középmezőny tagja, de a 2018. évi kedvező folyamatok mellett hat helyet javított pozícióján.

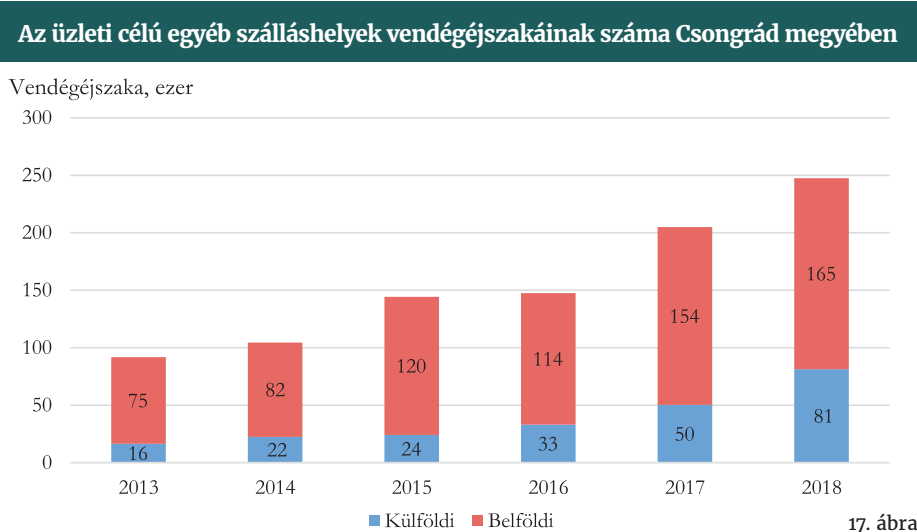
A gazdaságilag inaktívak száma 2018-ban 119 ezer főt tett ki és nem módosult az egy évvel korábbihoz viszonyítva, a vizsgált 2013–2018 közötti időszakban pedig összességében 14%-kal csökkent, amire hatással volt a nyugdíjkorhatár folyamatos emelkedése is.

A legfrissebb adatok szerint 2019 II.

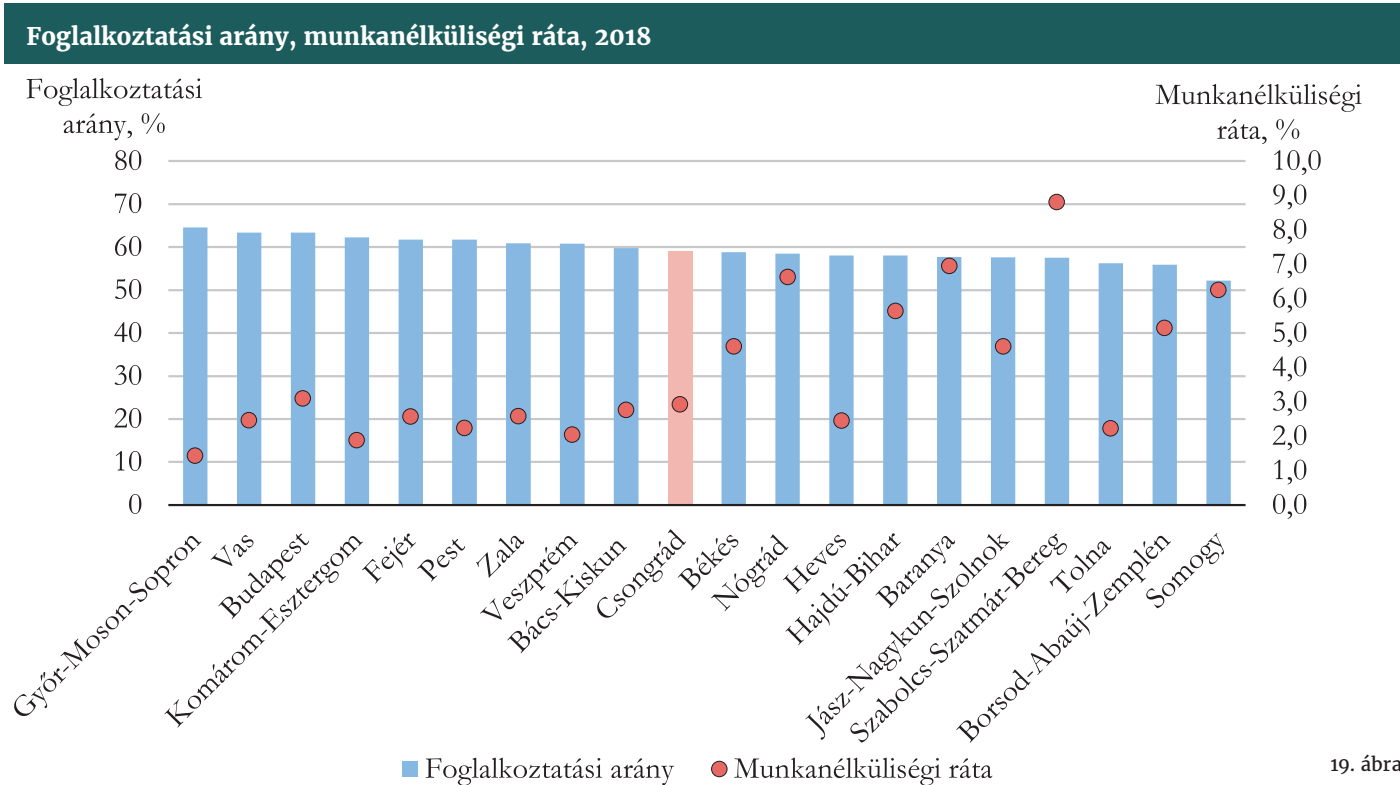
negyedévében a megye foglalkoztatási aránya 60,1, munkanélküiségi rátája 1,8% volt, előbbi 0,7 százalékponttal, utóbbi 1,6 százalékponttal volt alacsonyabb az országos átlagnál.

Az intézményi munkaügyi statisztika alapján Csongrád megyében 2018-ban átlagosan 102 ezren álltak alkalmazásban⁵, csupán 0,5%-kal kevesebben, mint egy évvel korábban. 55%-uk fizikai munkát végzett, teljes munkaidőben 88%-uk dolgozott. A fizikai állományúak létszáma fogyott, a szellemi foglalkozásúaké nőtt, utóbbi az országos átlagnál kisebb, előbbi nagyobb mértékben. Az alkalmazottak 61%-át foglalkoztató versenyszférában stagnált, a költségvetési szerveknél pedig 1,9%-kal csökkent a létszám.

Az alkalmazásban állók mindössze 27%-át foglalkoztatták az iparban, 64%-uk szolgáltatási tevékenységet végzett. A nemzetgazdasági ágak közül a legtöbben, közel 24 ezren – az előző évhez viszonyítva 1,9%-os létszámnövekedést mutató – feldolgozóiparban helyezkedtek el. A szolgáltatói területen belül az oktatásban és a kereskedelemben dolgoztak a legtöbben, 18, illetve 12 ezren, mellettük az egészségügyi szolgáltatás és a közigazgatás tölt be a foglalkoztatásban jelentősebb szerepet, 10 ezer, illetve közel 8,5 ezer főt alkalmazva. Ez utóbbi négy gazdasági ág közül a

17. ábra

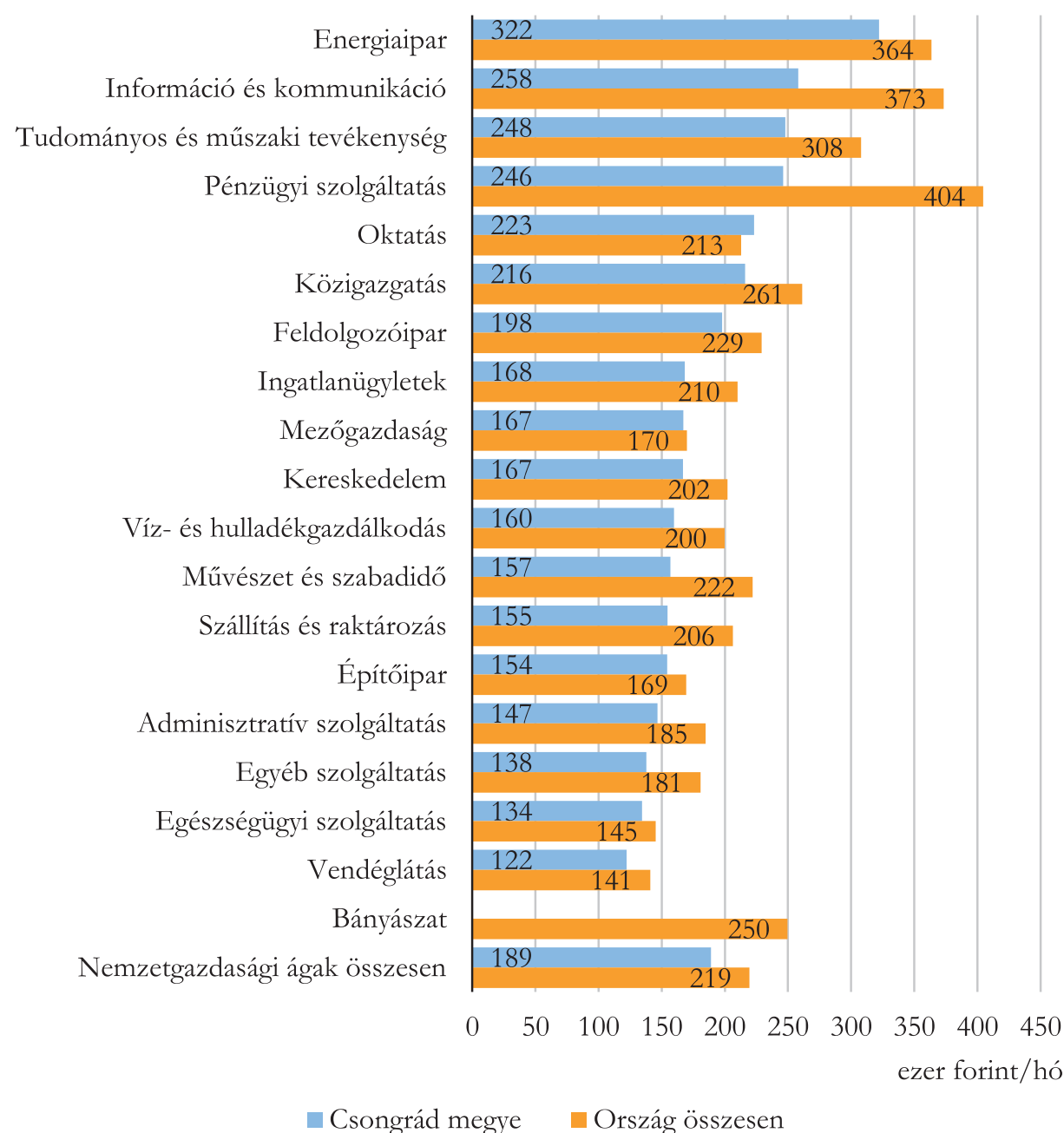

19. ábra

4 Az üzleti célú egyéb (2009-ig magán-) szálláshely-szolgáltatást a kereskedelmi szálláshelytípusokba nem tartozó, nem kizárólag szálláshely-szolgáltatás rendeltetéssel létesített önálló épületben vagy annak lehatárolt részében nyújtják a vendéglátók a vendégek részére. Ide tartoznak a falusi szálláshelyek is.

5 A 4 főnél többet foglalkoztató vállalkozások, létszámhatártól függetlenül a költségvetési szervek és a kijelölt nonprofit szervezetek székhely szerinti adatai.
6 Adókedvezmények nélkül.

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi nettó átlagkeresete, 2018

20. ábra

kereskedelemben és az oktatásban emelkedett, míg a közigazgatásban és az egészségügyi szolgáltatásban csökkent a létszám.

A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 284 ezer forintot, míg nettó átlagkeresetük⁶ 189 ezer forintot tett ki, egyaránt 12%-kal többet az egy évvel korábról. A bruttó átlagkeresetek növekedésének mértéke 0,4 százalékponttal, összegük 14%-kal, azaz mintegy 46 ezer forinttal maradt el az országos átlagtól.

A fizikai munkát végzők keresete a szellemi foglalkozásúakénál nagyobb

ütemben nőtt, összege 12 ezer, illetve 80 ezer forinttal maradt el az országos átlagtól.

2018-ban minden gazdasági ágban nőtt az átlagkereset, mértéke 7,0–22% között szóródott. A jelentősebb létszámot foglalkoztató nemzetgazdasági ágak közül a növekedés az egészségügyi szolgáltatásban volt a legerőteljesebb, 18%, a kereskedelemben 14%, a feldolgozóiparban 9,8, az oktatásban 9,7, míg a közigazgatásban 7,0%-kal emelkedtek a havi bruttó átlagkeresetek az előző évhez képest. Ezek közül a növekedés mértéke csak a kereskedelemben, valamint az oktatásban

haladta meg az országos átlagot. A mezőgazdaság az országos átlagnál jelentősebb szerepet játszik a foglalkoztatásban, az alkalmazásban állók 5,1%-ának adott munkát. A bruttó átlagkereset 2018-ban itt 4 ezer forinttal kisebb volt, mint országosan, de a növekedés mértéke (13%) magasabb.

2019 I. félévében a teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 303 ezer forint volt, ez 8,8%-kal felülmúlta az egy évvel korábbit, de a növekedés mértéke kisebb volt, mint országosan. A havi bruttó átlagkeresetek így 57 ezer forinttal, 16%-kal elmaradtak az országostól.

Megbízhatóság

Objektivitás

Pontosság

Minőség

Szolgáltatások

A Központi Statisztikai Hivatal a vállalkozásokat érintő statisztikákat és információkat hivatalos forrásból biztosítja, amellyel hozzájárul partnerei hosszú távú sikeréhez a gazdaság valamennyi területén.

Vegye igénybe szakértő kollégáink segítségét az alábbi kérdésekben:

- **Adatösszeállítások a döntéshozatal támogatására számos területen**
 - gazdasági szervezetek regisztere
 - területi adatbázisok
 - Európai Unió adatbázisokból származó adatállományok
 - egyedi megrendelések alapján összeállított táblázatos adatok
- **Egyedi megrendelésre készített elemzések**
- **Statisztikai kiadványok**
 - gyorstájékoztatók 13 témakörben
 - évkönyvek, adattárak
- **Besorolások és igazolások**
 - fogyasztói árindex
 - statisztikai számjel

Információs szolgálatunk támogatja partnereinket az adatkeresésben és minden statisztikai kérdésben személyesen, telefonon és e-mailben egyaránt.

Elérhetőség: 1024 Budapest, Keleti Károly utca 5-7.
 Telefon: (+36-1) 345-6789
 E-Mail: www.kapcsolat.ksh.hu/ContactCenter
 Web: www.ksh.hu

Látogasson el a KSH weboldalára, kövesse hivatalunk Facebook és LinkedIn oldalait!

ÚJ VILLAMOSMÉRNÖK- KÉPZÉS
ÉS KÉPZÉSFEJLESZTÉS AZ SZTE-N

A jövő elvárásainak megfelelő képzések a Szegedi Tudományegyetemen

Elindult a villamosmérnök-képzés

Fotó: Bobkó Anna

Fendler Judit: Az SZTE öt éven belül a tudományegyetemi rangsorban a világ legjobb 300 egyeteme közé kerülhet.

A Szegedi Tudományegyetem célja, hogy olyan szakembereket képezzen, akikre a legnagyobb szükség van a Dél-alföldi régióban. Ennek érdekében szeptemberben elindult a villamosmérnök-képzés Szegeden. Fendler Judittal, az SZTE kancellárjával arról beszélgettünk, hogyan tud megfelelni a kor, a digitalizáció és a gazdasági társaságok elvárásainak az egyetem.

- A jövő kihívásaira válaszoló új képzéseket indított a Szegedi Tudományegyetem ebben az évben. Melyek ezek a képzések?

- Régóta terveztük már ezt a modern szemléletű képzést, így nagy öröm számunkra, hogy a Természettudományi és Informatikai Karon elin-

dult a villamosmérnök és az üzemmérnök-informatikus szak ebben a tanévben. A villamosmérnök-képzés már jelentős részben informatikán alapul, és ezáltal, hogy a szegedi egyetem informatikai képzése a vidéki egyetemek között a legerősebb, adta magát az, hogy elindítsuk a villamosmérnök szakot. A két terület szorosan kötődik egymáshoz, több egyetemen is egy karhoz tartozik a villamosmérnök- és az informatikai képzés, egyre inkább erre halad a világ. A Dél-alföldi régióban mindkét képzés hiánypótló, Szegednek és környezetének fejlődése szempontjából is kulcsfontosságú. Gondolok itt az ELI-re, számos ipari szereplőre, de képzett munkaerő és új cégek megjelenését is elősegítheti.

- Az informatika hagyományosan az egyik erőssége a Szegedi Tudományegyetemnek. Mi lesz a specialitása ennek a szaknak más felsőoktatási intézmények hasonló alapszakjaihoz képest?

- Ma már szinte minden eszközünk szoftvert is futtat, a jövőben ez még inkább így lesz. Gondoljunk csak a „negyedik ipari forradalom” világ-szerte elterjedt hívó szavaira, de akár a saját háztartásunkban is körülnézhetünk. A szokásosnál több villamosmérnöki tárgyat tartalmaz évtizedes múltú mérnök-informatikus képzésünk is. Ráadásul a képzéseinket folyamatosan fejlesztjük, így ez jó alapot adott a villamosmérnök képzés indításához. A természettudományok fontos kiindulópontot jelentenek, és ebben nagy segítséget kapunk a fizikusoktól,

kémikusoktól, matematikusoktól. A mérnöki karnak is vannak tantárgyai a képzésben, egy specializációt teljes egészében ők gondolhatnak majd.

- Ez a két szak gyakorlatorientált, de nem duális képzési forma, tervezik ennek bevezetését?

- Természetesen dolgozunk rajta, leg hamarabb 2020 tavaszától indulhat az új, villamosmérnök szakokon a duális képzés. Ebben, reményeink szerint, bekapcsolódhatnak már a 2019 őszi tanulmányaikat elkezdő villamosmérnök szakos hallgatók is. Angol nyelvű képzést is tervezünk – úgy tűnik, igény van arra, hogy az alapszakokon, vagyis a BSc-szakokon is legyen meg az angol nyelvű képzés kínálat. A képzések infrastrukturális hátterét már megteremtettük, a további háttér-infrastruktúrát a Science Parkban alakítjuk ki.

- Jó kapcsolatot ápolnak a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamarával. Mekkora az igény a diplomás villamosmérnökökre és szoftverfejlesztőkre?

- Természetesen óriási. Folyamatosan egyeztetünk a kamarával, hogy mik azok a képzések – nemcsak a klasszikus alap- és mesterképzések, hanem egyéb képzési formák – amelyekre a környékbeli vállalkozóknak szükségük lenne. Mérnökökre mindenütt nagy igény van a cégek részéről, de ezt az igényt a jelentkezők száma egyelőre nem tükrözi vissza, ez országos probléma. Már nem titok, Gyulára fog települni a helikopter-alkatrészeket gyártó Airbus is; arra merült fel igény, hogy ott helyben kihelyezett képzést indítsunk. Szeptembertől már elindult a mérnökképzésünk Orosházán. Nekünk az a célunk, hogy minél vonzóbbá tegyük képzéseinket, és aki ebben a régióban él és mérnöknek szeretne tanulni, az válassza a Szegedi Tudományegyetemet.

- Mit tesznek meg ennek érdekében?

- Erős marketingtevékenységet folytatunk, nyílt napokkal, roadshow-kkal. Az infrastruktúrát, eszközparkot is folyamatosan fejlesztjük, ösztöndíjakat is kínálunk. Vonzerő az is, hogy a régióinkban a megélhetési költségek alacsonyabbak a fővárosinál, ugyanakkor Szeged egy csodálatos kultúrájú, biztonságos és élhető város. Az a célunk, hogy olyan képzéseket nyújtsunk,

amiért érdemes maradni. Nagy büszkeségünk, hogy a világ egyetemének top 2 százalékába tartozó Szegedi Tudományegyetem a Paris-Saclay Egyetemmel, a Lundi Egyetemmel, a Portói Egyetemmel és a müncheni Ludwig Maximilian Egyetemmel alkotott konzorciumba bekerült, és hároméves támogatást nyert az Európai Egyetemek Szövetsége nevű Erasmus plus programban. Ez óriási lehetőség, amelynek az eredménye az lehet, hogy az egyetemek akár közös diplomát adnak majd ki, vagyis a szegedi egyetemista végezhet képzéseket a társegyetemeken is. Ez a szövetség is hozzájárulhat ahhoz, hogy az SZTE öt éven belül a tudományegyetemi rangsorban a világ legjobb 300 egyeteme közé kerüljön.

- Nagyon sokat változott a felsőoktatás: már nem arról szól, mint 10 éve, hogy megveszem a jegyzetet, beülök az órára, jegyzetelem, amit az oktató előad, és levisz gázom. A digitalizáció, a mai kor követelményei hogyan nyilvánulnak meg az SZTE képzéseiben?

- Keressük az utat, hogyan lehet a rendelkezésre álló technológiákkal piacképesebb tudást kínálni. A jelenlegi oktatási rendszerek nem ezt szolgálják egyelőre, mindenütt keresik az egyetemek a legrugalmasabb megoldásokat, hiszen túl kell lépniük a megszokott módszereken, formákon. A jövő egyetemeinek egyik legnagyobb kihívása az e-learning módszerek optimális alkalmazása lesz. Vannak olyan képzések, ahol ezek térnyerése megállíthatatlan, mint például a

Világszínvonal az egyetemen. Október elején idegsebészeti hibridműtőt adtak át az SZTE Klinikai Központjában. A műtőkomplexumot a legmodernebb képalkotó diagnosztikával és az ezekre épülő robotkarokkal szerelték fel.

Az egykori szovjet laktanya területén épül a régió gazdaságfejlesztésének motorja, a Science Park

közgazdászképzésben. Míg másutt, ahol a gyakorlat jelentősége nagyobb, ott a jelenlegi képzési formák inkább a skill-laborok fejlesztésével egészülnek ki, például az orvos- vagy akár a mérnökképzésben. Az eddigieknél rugalmasabbnak kell lennünk, újabb és újabb képzési formákat kell ajánlanunk a piac igényeinek megfelelően. Újra kell értelmeznünk a lemorzsolódást is: egyrészt segítenünk kell a hallgatóinknak bennmaradni az egyetemen, de tudnunk kell akár alternatív képzési formákat is kínálni számukra. Társadalmi felelősségünk, hogy olyan képzéseket nyújtsunk, amelyek megfelelnek a jövő elvárásainak.

- Számos fejlesztésük van, ami vonzó lehet a fiatalok számára, mik ezek?

- Két olyan nagy projektünk is van jelenleg, amely akár világhírűvé teheti a Szegedi Tudományegyetemet. November elején szinte egyszerre járt itt Gérard Mourou, tavalyi Nobel-díjas fizikus, valamint a szintén világhírű tudós, a magyar származású Krausz Ferenc professzor. Mourou az ELI-ALPS Lézerkutató Központ transzmutációs projektjében vesz részt. Ennek célja olyan lézeres technológia kifejlesztése, amely könnyebbé tenné a nukleáris erőművek hulladékának lebontását. Krausz Ferenc lézerfizikus egy olyan korai rákdiagnosztikai módszerrel dolgozik majd egyetemünkkel közösen, amely áttörést hozhat a korai rákdiagnosztikában. A nagy nevű tudósok is jelentős vonzerőt jelentenek a diákok, fiatal kutatók számára.

- Több vállalkozással működik együtt a Szegedi Tudományegyetem, említene néhányat?

- Maximálisan igyekszünk az ipari partnerek igényeit kielégíteni. Most adtunk be egy pályázatot közösen a MOL-lal, és ennek keretében már ki-fejezetten olyan képzéseket indítunk, amire a cégnek szüksége van. Együtt-

Keressük az utat, hogyan lehet a rendelkezésre álló technológiákkal piacképe-sebb tudást kínálni. A jelenlegi oktatási rendszerek nem ezt szolgálják egyelőre, mindenütt keresik az egyetemek a legrugalmasabb megoldásokat, hiszen túl kell lépniük a megszokott módszereken, formákon.

működünk többi között az Audival, a Pick Zrt.-vel, emellett több gyógyszeripari és elektronikai céggel, és sok hazai közép vállalkozással is kapcsolatban állunk.

- Két igen jelentős beruházást is terveznek, amelyek hatással lehetnek Szeged és a régió gazdasági fejlődésére. Melyek ezek?

- Elsődleges célunk most a Science Park kialakítása. Ez lehetővé teszi számunkra, hogy fokozhassuk azt az innovációs tevékenységet, amelynek

révén az ipari park a régió gazdaságfejlesztésének motorja lehet. Az egykori szovjet laktanya területén, az ELI-ALPS lézeres kutatóközpont szomszédságában inkubátorházat, járműipari kompetenciaközpontot, innovációs központot, látogatóközpontot alakítunk ki, és folytatódik az egyetem kollégiumfejlesztési programja. A volt laktanya egyes jobb állapotban lévő épületeit felújítjuk, másokat már lebontottunk. A tiszti épület rekonstrukciójával létrehozzuk az inkubátorházat, ebben elsősorban laboratóriumok kapnak helyet, mivel ezeket a Molekuláris Medicina Kiválósági Központ kutatócsoportjai használják majd. Az SZTE műszaki képzéseinek egy része a Science Park területén kap majd helyet. Mindezekre igen jelentős kormányzati támogatást kaptunk.

- A terület egynegyedét hasznosítja az egyetem oktatási-kutatási célokra, a többi hasznosítására befektetőket várnak? Mit kínálnak a gazdasági partnereknek?

- A fennmaradó területet a potenciális befektetők számára készítjük elő. Terv szerint haladnak a munkálatok: a régészeti feltárások, a lőszermentesítés és a bozótirtás, tereprendezés az év végére befejeződik. Valóban 65 hektárnyi területre várjuk a befektetőket többféle konstrukcióban.

- A Science Park mellett van egy másik nagyszabású tervük is.

- Igen, a tervezett harmadik szegedi híd lábánál, a klinikai park mögött van egy régóta használaton kívüli MÁV-terület. A MÁV, illetve az állam ezt átadná az egyetem részére – amennyiben ez megvalósulna, ide elsősorban egészségügyi high-tech és gyógyszeripari befektetőket várunk. Van olyan gyógyszercég, amely már korábban is szeretett volna Szegedre jönni, most itt lesz a lehetőség. Emellett sok más fejlesztésünk van: felújítjuk a jogi kar épületét, a Mars téren a volt élelmiszeripari kar épülete is más funkciót kap, oda költözik az egyre bővülő Konfuciusz Intézet. A gyógyítás, egészségügyi képzések területén épül a fül-orr-gége-klinika új szárnya, lassan elindul a gyerekklinika és a volt sebészeti klinika felújítása, bővítése, üzembe állítjuk az új képalkotó eszközparkot – hogy csak a nagyobb beruházásokat említsen.

Csongrád megye legnagyobb vállalatai humán erőforrás-igényének felmérése

A Szegedi Tudományegyetem (SZTE) egyik kiemelt célja a magas színvonalú és minőségű oktatás megteremtése és annak biztosítása, valamint az, hogy megfelelő kompetenciákkal rendelkező humán erőforrást biztosítson a munkaadók számára. A folyamatosan változó, és a digitalizáció által minden területet befolyásolt és felforgatott világunkban különösen fontos az, hogy az oktatás is felismerje a kor kihívásait és alkalmazkodni is tudjon a piaci igényekhez, és a munkaadói oldal elvárásaihoz. Éppen ezért az SZTE is fontosnak tartja azt, hogy minél mélyebben megismerje a szűkebb és tágabb környezetében működő vállalatok humán erőforrásra vonatkozó igényeit. Ezen igények feltárása érdekében, empirikus adatfelvétel adta lehetőséggel megvizsgáltuk Csongrád megye legnagyobb vállalkozásait. Az adatfelvétel kapcsán olyan releváns információkhoz jutottunk, amelyek segítséget nyújthatnak az egyetem képzési struktúrájának, tematikájának tervezésében, továbbfejlesztésében, valamint az oktatásfejlesztési stratégiájának a piaci igényekhez való kialakításában.

Elsődlegesen arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen szakmai és emberi kompetenciákkal rendelkező fiatal munkaerőre van szüksége a vállalkozásoknak, illetve a foglalkoztatottjai között milyen arányt képviselnek a felsőfokú végzettséggel rendelkezők. Továbbá kérdéseket tettünk fel a jövővel szemben lévő várakozásaik és elvárásaik tekintetében is.

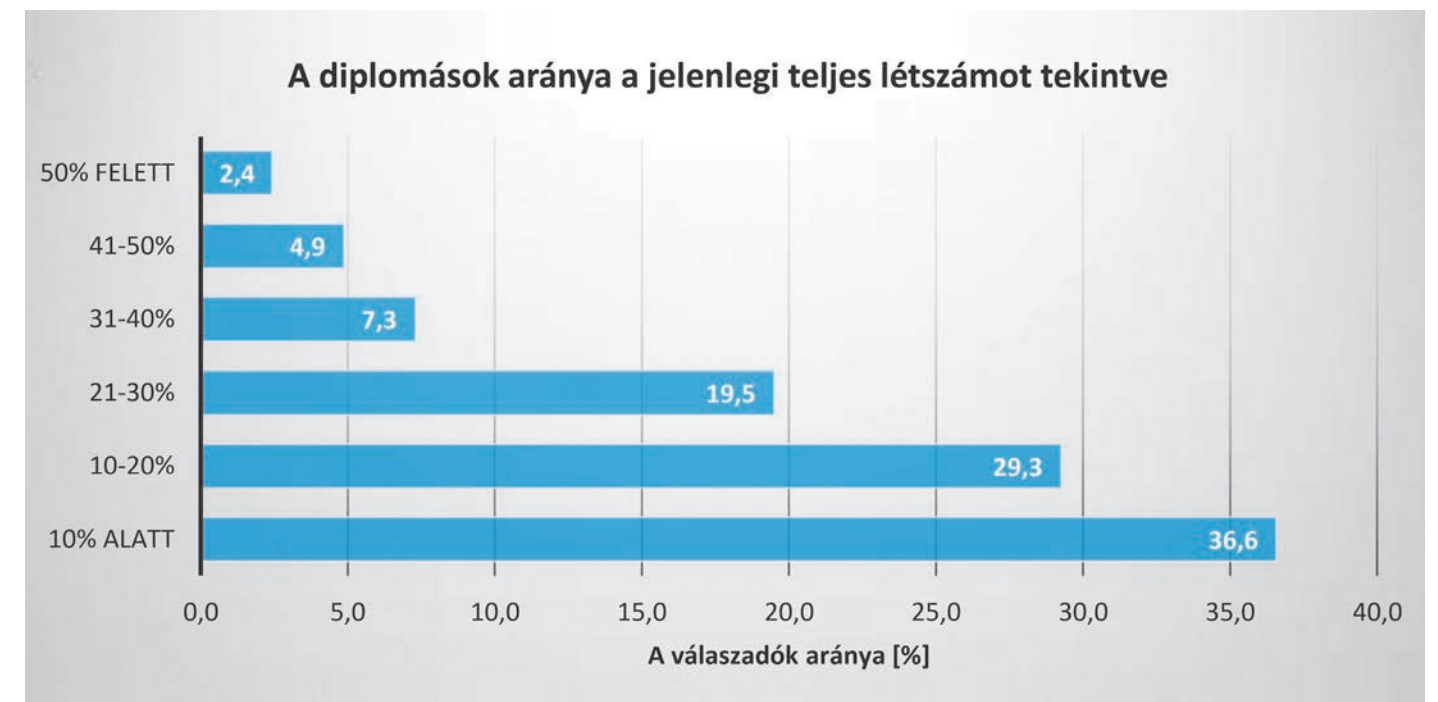
Csongrád megye Top 100 vállalatából 80-an járultak hozzá a nevük megjelentetéséhez, és ezeket a vállalkozásokat vettük a kutatásunk alapjául. A kiküldött online kérdőívünkre a vállalkozások 51%-a válaszolt. Ágazati besorolást tekintve (fő tevékenység) a feldolgozóiparban, a kereskedelemben és az építőiparban lévő cégek válaszoltak a legnagyobb arányban. A létszám kategóriát figyelembe véve a kérdőívet kitöltők között a 11-50 fős és a 250 fő fölötti foglalkoztatotti létszámmal rendelkezők voltak a legaktívabbak. A vállalkozások nettó árbevételét tekintve ugyan a 3 milliárd vagy az az alatti bevétellel rendelkezők töltötték ki legnagyobb arányban a kérdőívet, létszámukat tekintve a 10 milliárdot meghaladó árbevétel

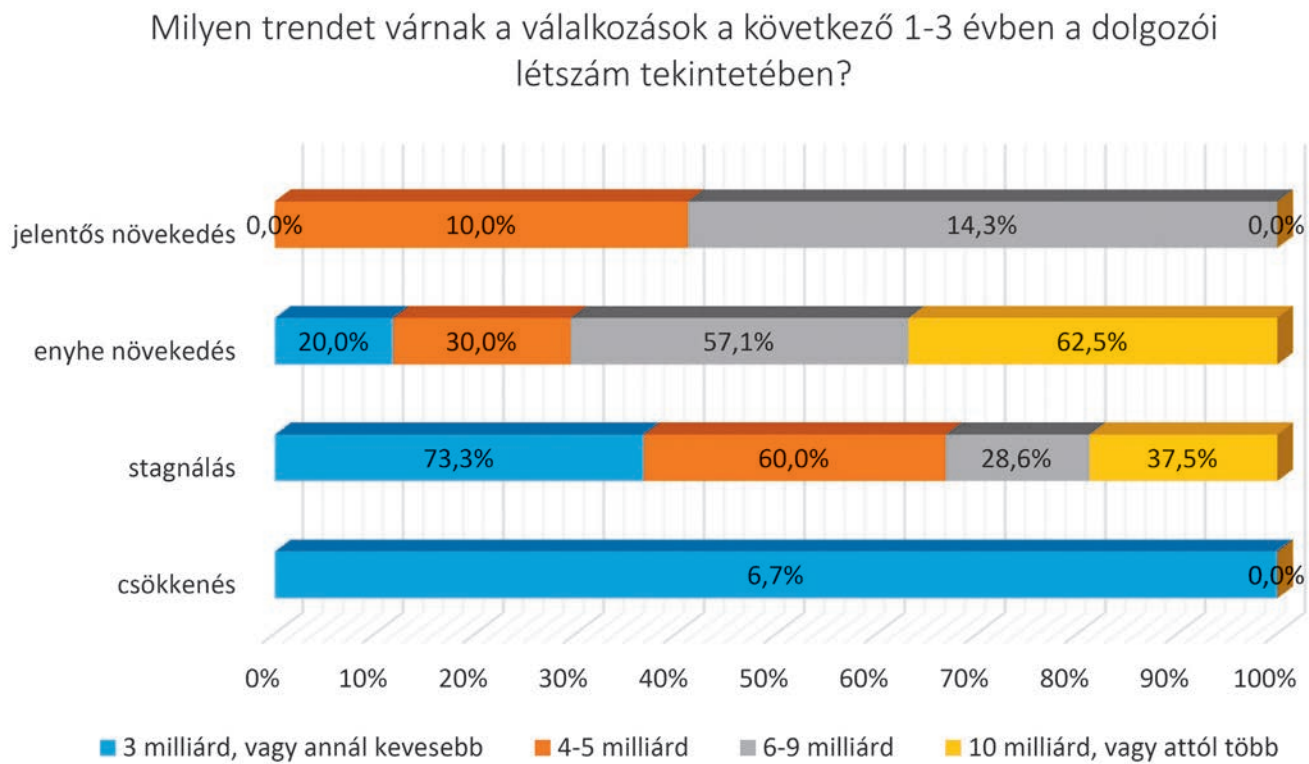
kategóriájába esők töltötték ki azt a legnagyobb arányban.

A kérdéseinkre válaszoló cégek csaknem kétharmada 21%-nál kevesebb diplomást foglalkoztat, és csupán egy cég jelezte azt, hogy a munkavállalóinak több mint fele diplomás. Módszertani szempontból fontos megjegyezni, hogy a vizsgálatba bevont egységek között nem szerepeltek azok a szervezetek, akik általában a legnagyobb arányban foglalkoztatnak felsőfokú végzettséggel rendelkezőket, mint pl. költségvetési szervek, oktatási intézmények stb.

A kutatás egyik fontos kérdése az volt, hogy a munkaadók milyen kompetenciákkal rendelkező munkavállalókat keresnek az esetleges új munkavállaló kiválasztásakor. Ezeket a kompetenciákat két csoportba soroltuk. Egyrészt a szakmai-kulcskompetenciákat vettük górcső alá, másrészt néhány általános kompetencia vonatkozásában tettünk fel kérdéseket arra vonatkozóan, hogy azok mennyire fontosak a munkaadói oldalnak az új kollégák kiválasztásakor.

A szakmai-kulcskompetenciák vonatkozásában azt láthatjuk, hogy

a csapatmunkát, a problémamegoldó képességet, a szervezet iránti lojalitást és az együttműködési képességeket tartják a legfontosabbnak, míg az idegennyelv-tudás, az elemzőkészség, a stratégiai gondolkodás és az írásbeli kommunikáció volt a legkevésbé fontos a vállalatok számára.

Természetesen nem meglepő, hogy minél nagyobb arányban foglalkoztat egy szervezet diplomásokat, annál inkább jellemző rájuk az, hogy nagyon fontos számukra a rendszerszemlélet, a stratégiai gondolkodás és az elemzőkészség egy esetleges munkavállaló kiválasztásakor.

Az általános kompetenciákkal kapcsolatos méréssel kapcsolatban elmondható, hogy nem tapasztaltunk akkora szórást a különböző kompetenciák között, mint a szakmaikulcskompetenciák tekintetében.

Az általános kompetenciákra vonatkozóan a munkaadók számára a megbízhatóság, a felelősségtudat, a motiváció és az igényesség voltak a legfontosabb emberi tényezők, ugyanakkor nem olyan nagy eltéréssel az alkalmazkodóképesség, a pszichés terhelhetőség és a lényeglátás végzett a skála másik végén.

A Szegedi Tudományegyetem számára az is rendkívül fontos információ a jövőbeni oktatási stratégiájának kialakításához, hogy megismerje a

munkaadók jövőre vonatkozó humán-erőforrással kapcsolatos igényeit az iskolai végzettség tekintetében.

A vállalkozások visszajelzése alapján legnagyobb arányban középfokú szakképzettséggel, emelt szintű szakképesítéssel és a szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkezőkre lesz leginkább szükségük, és legkevésbé a középiskolai végzettségűekre. A kérdéseinkre válaszolók általában egyharmada jelezte azt, hogy főiskolai vagy egyetemi végzettségű munkatársakat is szeretne foglalkoztatni a jövőben.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy az összes foglalkoztatottat figyelembe véve milyen arányban van szükségük a különböző szintű iskolai végzettséggel rendelkezőkre. Ez alapján azt mondhatjuk, hogy 8 vállalkozásnak 50%-ban; 6-nak 60%-ban és 7-nek 80-90%-ban van szüksége középfokú szakképzettséggel, emelt szintű szakképesítéssel és szakmunkás-bizonyítvánnyal rendelkezőkre.

A munkaadók többsége jelezte azt, hogy 10-20%-nál nagyobb arányban nincs szükségük felsőfokú végzettséggel rendelkező munkavállalókra.

Arra a kérdésre, hogy amennyiben felsőfokú végzettségű munkavállalót alkalmazna, milyen szakembert látna szívesen, a válaszolók leginkább a mérnököt, és azon belül is gépészt,

villamosmérnököt és informatikust jelölték meg. Az informatikusok tekintetében a legtöbben rendszer- és hálózati üzemeltetőt vagy szoftverfejlesztőt keresnek.

Az utolsó kérdéskörben arra voltunk kíváncsiak, hogy Csongrád megye legnagyobb vállalatai hogyan látják a jövőt mind a foglalkoztatotti, mind az árbevételük tekintetében.

A vállalkozások valamivel több mint fele a következő 1-3 évben azt prognosztizálja, hogy a dolgozói létszáma stagnálni fog, 39%-uk szerint enyhe növekedés és közel 5% szerint jelentős növekedés várható, míg csupán egy cég jelezte, hogy csökkentenie kell a munkavállalói létszámát.

A válaszok értelmében, minél nagyobb árbevétellel rendelkezett egy vállalat, annál inkább volt optimista a jövőt tekintve, vagyis annál inkább jelezte azt, hogy növekedést vár a dolgozói létszámra vonatkozóan a következő időszakban.

A vállalkozások árbevételének következő 1-3 évben várható alakulását vizsgálva megállapítható, hogy 56%-uk enyhe növekedésre számít, és valamivel több mint harmaduk stagnálást vetít előre.

Erdei Henrietta
elégedettségi felmérések referense,
Fábián Zoltán MIR vezető
Kocsis-Nagy Zsolt stratégiai referens

A tradíció és az innováció kreatív ötvözése viszi előre a Legrandot

Károlyi László: A cég mindig képes volt a megújulásra.

A folyamatosan változó világban és üzleti környezetben is képes volt talpon maradni a Magyarországon száz éve működő elektronikai cég. A titkuk egyszerű: a hagyományaikra építenek, ugyanakkor mindig nyitottak az újításokra is.

Idén jelentős évfordulóhoz ért a francia központú Legrand Csoport magyarországi tagja, a Legrand Zrt. A cég története – a jogelődeit is figyelembe véve – éppen száz évre nyúlik vissza.

A vállalat múltja a Szalay Rt. megalakulásával kezdődött 1918/19-ben. Szentesen csaknem hatvan éve, 1960 óta van jelen; először Kontakta, majd Kontavill néven működött, 1992 óta pedig a sikeres privatizációt követően a Legrand cégcsoport tagjaként folytatja a tevékenységét.

Az, hogy a vállalat ilyen hosszú időn keresztül megállta és megállja a helyét a hazai és nemzetközi piacon, azt mutatja, hogy sikeresen válaszoltak az előttük álló kihívásokra, vallja a cég vezérigazgatója, Károlyi László.

– Az évek során szélsőséges gazdasági és politikai helyzetekben kellett teljesíteni és túlélni, de a cég mindig képes volt a megújulásra, kihasználva az adott korokban rejlő innovációs lehetőségeket – emelte ki a vezérigazgató.

A JÓT MEGTARTVA KERESNI AZ ÚJAT

A Legrand Szentesen hatszáz, Csongrád megyében pedig indirekt módon még további ezeröttszáz embernek ad munkát. A filozófiájukat leginkább két kifejezés, a tradíció és innováció határozza meg legjobban. – Vagy benchmarking jellegű megoldásokat keresünk, azaz megpróbáljuk lemásolni az iparágban tevékenykedő legjobb cégeket, vagy az innovációban rejlő lehetőségek vannak, amikor valami teljesen újat akarunk kitalálni – foglalta össze Károlyi László. – Mi ezek kombinációját használjuk – tette hozzá.

Abból a tapasztalatból, amit felhalmoztunk száz év alatt, megőrizzük, ami hasznosítható, majd ezeket kreatív módon ötvözzük az újításokkal, új megközelítésekkel. Ez a tradíció és az innováció ötvö-zete, a kreatív benchmarking, azaz a „krenchmarking”. Azt gondolom, ez a siker titka. Nyitott szemmel kell

járnunk a világban és figyelni mindenre, ami történik – mondta el a vezérigazgató, aki egy 2012-es példát is felhozott. Elmondta, hogy az akkori nehéz gazdasági helyzetben például egy olyan piacra léptek be az IT-megoldásokkal, ahol korábban nem voltak jelen. A váratlan hűzés bejött, 2013 óta két számjegyű növekedést produkálnak a magyar piacon, ebben pedig elsődleges szerepe volt az új piaci szegmensnek, az energiaelosztásnak, az IT-megoldásoknak.

SZÜKSÉG VAN ÚJ MÉRNÖKÖKRE

A folyamatos növekedéshez jó szakemberek is szükségesek. A Legrand számos módon odafigyel az utánpótlásképzésre. Ezen belül például a szakképzési centrumokkal már több mint húsz éve szoros kapcsolatot ápolnak, a mérnökképzés bővítéséről is tárgyaltak korábban a kamarával. – Tudunk a Szegedi Tudományegyetem új villamosmérnök-képzéséről, amely megoldás lehet a délkeleti régió mérnökhányára is, de ebben egyelőre még szorosabban nem veszünk részt. Látványos és gyors fejlődés

Abból a tapasztalatból, amit felhalmoztunk száz év alatt, megőrizzük, ami hasznosítható, majd ezeket kreatív módon ötvözzük az újításokkal, új megközelítésekkel.

zajlik a technológiában, ezt nehéz lekövetni az oktatásban. Az elméleti tudás megszerzése mellett szükség van a konkrét műszaki megoldások megismerésére is, mi ebben tudunk segíteni. Az ország délkeleti részében hiány volt ebből a képzésből, az új szakok indulása a régiónak és nekünk is hasznos és fontos. Bízunk benne, hogy sikerül egy jó együttműködést kialakítani az egyetemmel – mondta el Károlyi László.

A SolvElectric Technologies Kft. öt éve kapcsolódott be a Szegedi Tudományegyetem duális képzésébe

Kaszás Anikó villamosmérnökként örül az új lehetőségnek

Erősáramú villamosmérnökként végzett a belgrádi egyetemen Kaszás Anikó, aki ma is szakmájához közel dolgozik Szegeden, csak már kevesebb a villanymotor-tekercselés és több az okostelefon. Munkájuk során a magyar fiatalok szakképzését is segítik – öt éve vesznek részt az SZTE duális mérnökképzésében. Ha valaki örül az egyetemen induló villamosmérnöki képzésnek, ő köztük van, hiszen nagy a hiány ezen a szakterületen.

– Mindent megjavítunk, amiből madzag jön ki; műszaki kárszakértője vagyunk hat biztosítótársaságnak, nekik a tűz-, víz- és villámkárok kapcsán dolgozunk. Skálánk széles, az okostelefontól a hűtőládáig terjed – mondja Kaszás Anikó, aki idén Iparért tagozati díjat kapott a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamarától. A SolvElectric Technologies Kft. alapítótulajdonosa a szabadkai gimnázium fizikaszakáról a belgrádi egyetem erősáramú villamosmérnöki karára ment. Friss diplomásként a Sever villanymotorgyárban, Szabadkán megkapta a speciális és a prototípusvonalat, vagyis a mély vízbe dobták. Gyakorlatilag fejlesztőként, technológusként dolgozott a tervezők és a sorozatgyártók között. Családja és cége már régóta Szegedhez köti.

– 2018 tavaszán értesültem arról, hogy Szegeden is indul villamosmérnök-képzés; a hírnek nagyon megörültem, mert az egyik legnagyobb szakemberhiány ezen a területen van. Jellemzően jelentkező sincs elég a már működő képzéseken, és a lemorzsolódás igen nagy – mondja Kaszás Anikó. Hozzáteszi, a modern iparnak a robotizáció egyre gyorsabb terjedésével legalább kétszer annyi villamosmérnökre van szüksége, mint amennyien évente végeznek

Kaszás Anikó meg akarja mutatni a fiataloknak, hogy itthon is lehet csodát csinálni.

az országban. Hangsúlyozza, hogy a szegedi villamosmérnök-képzés hiánypótló, mert erős szoftveralapú oktatásra épül, amire a robotikának és az automatizálásnak igen nagy szüksége van már ma is, és még inkább lesz a jövőben.

Szeretem azt a csillogást a hallgatók szemében, amikor az elsajátított elméleti tudásukból megmutatjuk gyakorlati oktatóhelyként, hogyan születik meg egy-egy kézzelfogható termék.

– 1996 óta vagyunk a kamarával kapcsolatban, azóta képezünk szakmunkástanulókat és vagyunk gyakorlati oktatóhely – mondja Kaszás Anikó. Öt éve beléptek a Szegedi Tudományegyetem duális képzésébe – több karral is kötöttek együttműködési megállapodást –, első hallgatójuk már végzett is. Gépészmérnököket, mechatronikusokat és műszaki infor-

matikusokat képeznek, ezzel segítik az utánpótlást is, több volt tanulójuk van már alkalmazottként hosszabb ideje a cégnél.

– Nagyon szeretek a fiatalokkal foglalkozni, ezért biztosan megtalálom a helyem ebben az új képzésben is, de igazából mindig is jobban érdekelt a gyakorlat, mint az elmélet. Szeretem azt a csillogást a hallgatók szemében, amikor az elsajátított elméleti tudásukból megmutatjuk gyakorlati oktatóhelyként, hogyan születik meg egy-egy kézzelfogható termék – mondja.

A SolvElectric Technologies Kft. szünetmentes tápegységeket tervez és gyárt, 100 százalékból a német piacra, valamint startup cégeknek is dolgoznak. – A vállalkozásunkat úgy szoktam hívni, hogy álomgyár; nekik, a fektőrekről készítettünk az ötletből piacképes terméket – mondja Kaszás Anikó, hozzátéve: meg akarja mutatni a fiataloknak, hogy itthon is lehet csodát csinálni, nem kell feltétlenül a nagyobb kereset reményében külföldre menni mosogatni.

FOTÓ: TÖRÖK JÁNOS

A SZAKKÉPZÉS JÖVŐJE

Az élethosszig tartó tanulás egyre inkább előtérbe kerül

A cégek jövője a szakképzéstől is függ

Dr. Kókuti Attila: Jó szakemberek nélkül nincs jövője egyetlen vállalkozásnak sem.

Dr. Kókuti Attila szerint a jövőben a szakképzést gyökeresen át kell alakítani. Az iskolarendszerű oktatásban az alaptudományokat, alapkészségeket kell megtanítani, a speciális területeket viszont már a munkahelyeken tanulják meg a szakképzésből kikerülő fiatalok.

– Ma már nem munkanélküliségről, hanem munkaerőhiányról beszélünk. Ezt a vállalkozások a saját bőrükön érzik. Lépní kellett a megoldás felé. Így merült fel a duális képzés gondolata, hogy ebbe az irányba kell elmozdítani a hazai szakképzést. A közelmúltban ez meg is történt – mondta Dr. Kókuti Attila, a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke, a Tornádó International Jármű és Gépgyártó Kft. ügyvezető igazgatója.

DUALIS KÉPZÉS

– A duális képzés ma már lehetőséget biztosít a vállalkozások részére mind a középfokú képzésben részt vevő tanulók, mind pedig a felsőfokú képzésben részt vevő hallgatók gyakorlati oktatására is. A tanulók, illetve a hallgatók így magas szintű gyakorlati ismeretekkel bővíthetik a tudásukat, a cégek pedig lehetőséget kapnak jövőbeni munkavállalóik kinevelésére és kiválasztására. A technológia napjainkban rendkívül gyorsan fejlődik. Ez azt eredményezte, hogy hatalmas mértékben nyílt meg az olló az iskolarendszerű képzés feltételrendszere és a cégek lehetőségei között. Vagyis nagyon sok szakma esetében a legmodernebb berendezéseket, illetve azok működését nem az iskolai tanműhelyekben, hanem külső

helyszíneken, vállalkozóknál ismerhetik meg a diákok, hallgatók – részletezte az alelnök.

ÓRIÁSI TECHNOLÓGIAI KÜLÖNBSÉGEK A CÉGEK KÖZÖTT

Kókuti Attila elmondta, bonyolítja a helyzetet, hogy nem minden cég rendelkezik fejlett technológiával. Óriási különbség a TOP technológiát alkalmazó vállalkozások és az évtizedekkel ezelőtről megmaradt módszerekkel, berendezésekkel dolgozók között.

– A duális szakképzés kialakításában a megyei kereskedelmi és iparkamarák jelentős feladatot kaptak. Gyakorlatilag a kamarák jelölték ki, hogy mely cégek alkalmasak arra, hogy gyakorlati szakképző helyekké váljanak. Kidolgoztuk a feltétel-

rendszert, ez alapján minősítettük a cégeket. Tanulószerződéssel pedig odadelegáltuk a diákokat. Hogy miért is fontos ez? Egyrészt az előbb említett technológia miatt. Másrészt azért, mert így a tanulók már idejekorán olyan környezetbe kerülnek, ahol később dolgozni fognak. Megismerik, hogyan működik egy cég, mit jelent a minőség, a határidő, egyáltalán mit jelent egy meghatározott rend szerint vinni a folyamatot. Ha ezeket az ismereteket a tanuló már a munkába lépés előtt megszerzi, akkor nem éri meglepetés. A duális képzés a cégek számára is előnyös, hiszen megismerhetik, hogyan is gondolkodik egy mai fiatal. A cégeknek is meg kell tanulniuk, hogyan kell egyáltalán ezt a korosztályt megszólítani – magyarázta.

MA MÁR SZINTE MINDEN SZAKMA HIÁNYSZAKMA

Kókuti Attila beszélt arról is, hogy hiányszakmák alakultak ki, illetve új szakmák is megjelentek az iparban, amikhez nem állt rendelkezésre szakképzett munkaerő.

– Megyei szinten fejlesztési és képzési bizottságok alakultak, amelyek tevékenységét a kamara fogta össze. A bizottságban helyet kaptak a szakképzési centrumok vezetői, a munkaügyi központok delegáltjai, sőt, a szakszervezetek is. Vagyis mindenki, aki a képzésben közvetlenül vagy közvetve érintett volt. Csongrád megyében én vezettem ezt a bizottságot. Az volt a feladatunk, hogy állapítsuk meg, megyei szinten melyek a hiányszakmák. Sajnos már néhány éve is beszélhettünk „sztár” hiányszakmákról, mint például a hegesztő, esztergályos, lakatos, kőműves – hogy néhányat említsek. Ma már szinte minden szakma hiányszakmává vált. Bizottságunk a vállalkozásokkal is sokat beszélgetett a kérdésről. Azt mondtuk, ne csak a hiányszakmákat vegyük lajstromba, hanem vizsgáljuk meg a megye gazdaságát, hogy a jövőben mire lenne szükség – tette hozzá.

AZ EREDMÉNYEK 5-10 ÉV MÚLVA VÁRHAÓK

Úgy számoltak, bármilyen intézkedésük hatása minimum 5, de inkább 10 éves időintervallumban jelentkezik. Ezért nem csak a jelent, a közeljövőt

is figyelembe vették. Így megjelöltek olyan szakmákat is hiányszakmaként, amelyeket akkor még nem is nagyon ismertek. Néhány éve még eretnek gondolatnak tűnt például a mechatronikus szakmát hiányszakmának tekinteni, hiszen újdonság volt. Ma már szinte alapszakma és megkerülhetetlen a maga területén.

A kamara alelnöke elmondta: vizsgálták azt is, hogy mi a jövője egy vállalkozásnak. Mitől lesz egy szakma jó szakma? Mitől lesznek motiváltak a fiatalok, hogy a szakmatanulás mellett döntsenek?

– Akárhogy kerülgetjük a témát, a válasz a kérdésekre az, hogy jó szakemberek nélkül nincs jövője egyetlen vállalkozásnak sem. A fiatalok pályaválasztásában pedig motivációt jelentenek a jó munkahelyi körülmények, és természetesen a megfelelő fizetés is. Amikor ez a folyamat elindult itt a megyében, de máshol is az országban, a vállalkozások valahol a minimál-

A duális szakképzés kialakításában a megyei kereskedelmi és iparkamarák jelentős feladatot kaptak. Gyakorlatilag a kamarák jelölték ki, hogy mely cégek alkalmasak arra, hogy gyakorlati szakképző helyekké váljanak.

bér környékén húzták meg a maguk bérplafonját, azzal az indokkal, hogy nem tudnak többet kitermelni. Ez nem igaz, csak a szemléleten kell változtatni – hívta fel a figyelmet Kókuti Attila.

A HOZZÁADOTT ÉRTÉK FELÉRTÉKELŐDÖTT

Számos cég még ma is úgy képzei el a jövőjét, hogy valakitől kap valamilyen feladatot, megrendelést, amit megold, vagyis legyárt. Ha a gépészeti szakmát nézzük, akkor kap egy rajzot, ami alapján elkészíti a terméket. Ha megvizsgáljuk a hozzáadott értéket, az csupán a végrehajtás. A versenypiacon ez a kis mértékű hozzáadott érték nem lesz ahhoz elegendő, hogy versenyképes jövedelmet termeljen a cég. Ennél több kell. A megye gazdaságát érintően nekünk, a kamarának és a cégeknek is

látniuk kell, hogy mi várható a jövőben. Elemzésünk alapján azokon a területeken, ahol a megye adottságai jók, olyan cégek letelepédésére kell számítani, amelyek munkájában rendkívül magas arányt képvisel majd a hozzáadott érték. Ha ez így van, akkor oda megfelelő szakemberek szükségesek, hogy mire a folyamat lezajlik, addigra az új szakmákban már legyenek képzett szakembereink. A hiányszakmákat tanulókat az állam kiemelten dotálja, ami a beiskolázásra is hatással volt. Az eredmények ezután jönnek majd – emelte ki.

ELŐTÉRBE KERÜL A MUNKAHELYI KÉPZÉS

A szakképzés megújítása érdekében 2020 szeptemberétől a mostani szakgimnáziumok ötéves technikum-má, a szakközépiskolák pedig hároméves szakképző iskolákká alakulnak.

– Ha a távolabbi jövőt nézzük, a képzések gyökeres átalakítására lesz szükség. El kell jutni oda, hogy az iskolarendszerű oktatásban az alaptudományokat, alapkészségeket kell elsajátítani, a speciális területeket viszont már a munkahelyeken. A folyamat jó irányba indult el. Nagyon komolyan kell venni a felnőttképzés kérdését is. Az élethosszig tanulás ma már nemcsak frázis, hanem tény. Ha valaki elkezd a középiskolai vagy a felsőfokú tanulmányait, mire végez, addigra a tudása egy része már elavulttá válik. Vagyis a jövő útja az, hogy az adott szakmán belül is át kell képeznie magát a munkavállalónak; lehet, hogy nem is egyszer, mert olyan hihetetlenül gyors a technikai, technológiai fejlődés, amivel lépést kell tartani. Éppen ezért a munkahelyi képzés is kiemelt fontossággal bír. Nem lesz ördögtől való gondolat az, hogy a pedagógusok nemcsak az iskolákban dolgoznak majd, hanem különböző cégeknél is. Olyan fontos lesz a munkahelyi képzés, hogy több munkahely is alkalmazni fog pedagógust – vélekedett a kamarai alelnök.

Dr. Kókuti Attila azt is hangsúlyozta: szakítani kell azzal a bevett gyakorlattal is, hogy az általános iskolát elvégző diákok közül azok a tanulók tanulnak csak szakmát, akik eredménye nem megfelelő ahhoz, hogy felvegyék a gimnáziumba. Nem szabad, hogy a maradékelv érvényesüljön.

Gábor Zoltán ügyvezető szerint jó irányt vett a szakképzés

A makói Duocor bővíti tanműhelyét

3 évfolyamon 30 diák vesz részt gyakorlati képzésen a bútort gyártó Duocor Bt.-nél Makón. Az ügyvezető, Gábor Zoltán szerint az utóbbi években a szakképzés stabilizálta, ami számukra hasznos: költségeiket fedezi az adókedvezmény, és a náluk oktatott fiatalok döntő többsége náluk kamatoztatja tudását.

– Nálunk maguk a szakképzett dolgozók vetették fel már a kilencvenes években, hogy szükség lenne az utánpótlás kinevelésére. Nem látták, kinek adhatják majd át a stafétabotot – emlékezik Gábor Zoltán, a makói Duocor Bt. ügyvezetője. – Akkoriban éppen 20 százalék körüli volt a munkanélküliség, és nem látszott annak a létjogosultsága, hogy komolyan befektessünk a szakképzésbe. Ennek ellenére beleváltunk, és változó intenzitással folytattuk is – attól függően, hogy miként változott az iskolarendszer szabályozása. Olykor kis létszámmal ugyan, de mindig voltak nálunk diákok. Jelenleg is van olyan művezetőnk, aki ebben az időszakban tanult nálunk, aztán kiement Nyugat-Európába dolgozni, majd visszatért hozzánk – idézi fel.

A cég egy német családi vállalkozás égisze alatt működik 1993 óta; bútort gyárt, főként nyugat-európai megrendelésre, nyolc üzemszár-

Évente 10 szakképzős diák érkezik hozzájuk, akik kivétel nélkül forgácsolást tanulnak. Ennek a szakmának szinte minden területen hasznát lehet venni az üzemben. Nagy részük marad is, miután felszabadul – tavaly 90 százalékos volt az arány.

nokában jelenleg 370-en dolgoznak. Gábor Zoltán azt mondja, az utóbbi években a munkaerőhiányra reagálva a kormányzat pozitív hozzáállásának

A szakképzés a Duocornál jó szakoktatók vezetésével folyik.

köszönhetően jó irányba változott a szakképző iskolák érdekeltsége. A makói Návay-tagintézménnyel működnek együtt, ahonnan 30 gyerek jár hozzájuk 3 évfolyamon – az iskolában kapják az elméleti, a gyárban pedig a gyakorlati képzést. – Az az örömteli gondunk van, hogy már kicsi számukra a helyünk. Jövő tavaszra fejleszteni, bővíteni fogjuk a tanműhelyt – mondja az igazgató.

A gyerekekkel külön felvett szakoktatók foglalkoznak, de a munkatársak közül is sokan, szám szerint 12-en jelentkeztek ilyen irányú képzésre. Éppen ezért a megyei gyakorlati szakoktatóképzést is itt végezték, huszonvalahány résztvevővel. Évente 10 szakképzős diák érkezik hozzájuk, akik kivétel nélkül forgácsolást tanulnak. Ennek a szakmának szinte

minden területen hasznát lehet venni az üzemben. Nagy részük marad is, miután felszabadul – tavaly 90 százalékos volt az arány. Gábor Zoltán szerint így mindenképp megéri, hogy részt vesznek a duális szakképzésben, hiszen a költségeik az adókedvezménnyel megtérülnek, és végül jó szakembereket nyernek.

A cégvezető szerint azért különösen hasznos, hogy a gyakorlati képzés most nagyrészt üzemekben folyik, mert így a nebulók valóban azt tanulják meg, amire alkalmazottként szükségük lesz majd, ráadásul a fegyelmet is megszokják.

– Van egy szerves átmenet a tanulás és a munka között: látják, hol fognak dolgozni, mit fognak csinálni, és hogy mi az értelme annak, amit elsajátítottak – hangsúlyozza.

LEGYEN ÖNNEK IS SAJÁT NAPELEMRENDSZERE, ÁLLAMILAG TÁMOGATOTT HITELLEL!

ÉPÜLETGÉPÉSZET

VILLANYSZERELÉS

INFRAFÜTÉS

NAPELEM

AKÁR 100% TÁMOGATÁSSAL

NAPELEMES RENDSZER TÁMOGATÁSA MIKRO-, KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOKNAK, TELJES ÜGYINTÉZÉSSSEL. KÉRJE AJÁNLATUNKAT!

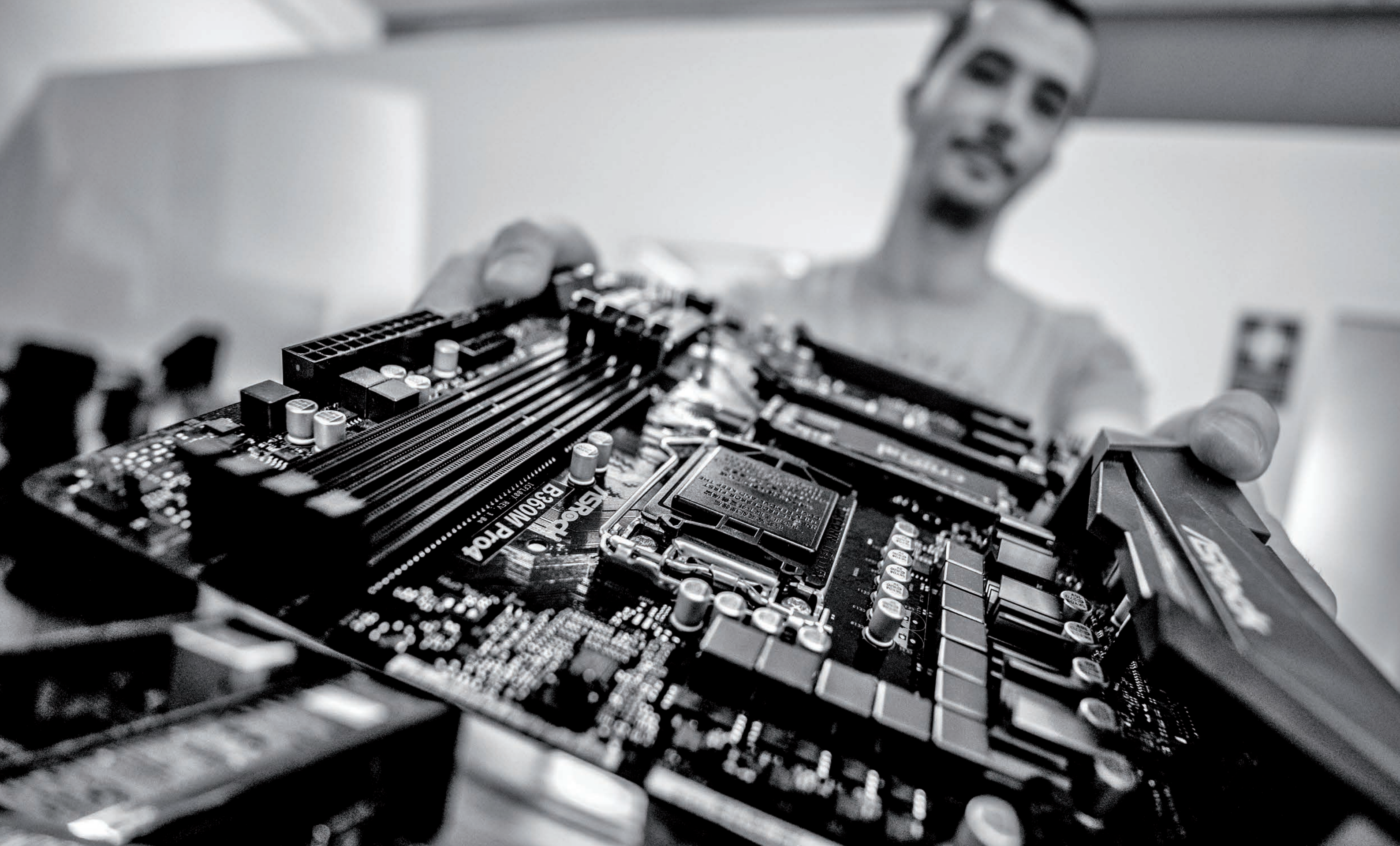
bit.do/solarmania www.solarmania.hu +36-20/432-2626
info@solarmania.hu 6722 Szeged, Kossuth Lajos sgt. 85.

AKTÍV SZAKÁRUHÁZ

Épületgépészeti termékek, szerszám, vas- és acélkereskedelem

ÉPÜLETGÉPÉSZET	SZERSZÁM	ACÉLKERESKEDELEM
29 ÉV TAPASZTALAT	PIACVEZETŐ MÁRKÁK KÉPVISELETE	SZÉLES MÉRETVÁLASZTÉK
KÖZEL 3000 FÉLE TERMÉK	PROFESSZIONÁLIS ÉS BARKÁCS TERMÉKEK	MÉRETPRÓBÁZÁS, KISZÁLLÍTÁS
6725 SZEGED, KÁLVÁRIA SGT. 96/B. NYITVA TARTÁS: H – P: 7:30 – 17:00 SZ: 8:00 – 12:00 AKTÍV ÉPÜLETGÉPÉSZET: +36-30/162-2147 szerelvenyszeged@aktivkft.co.hu SZERSZÁM: +36-30/162-2148 szerszamszeged@aktivkft.co.hu ACÉLKERESKEDELEM: +36-30/162-2149 vastelepszeged@aktivkft.co.hu		

FOTÓ: FRANK YVETTE

ROBOTIKA

A gazdaság sikerességének elengedhetetlen feltétele az oktatás versenyképességének növelése

Lexikális tudás helyett digitális kultúrát!

Egy vállalkozás működjön bármilyen szektorban, csak akkor maradhat versenyképes 2030-ra, ha a digitálizáció, az automatizáció, a robotizáció területén fejlesztéseket hajt végre. Hogy ez milyen változásokkal jár az oktatásban és a gazdaságban, ennek kapcsán Molnár Szilárd, a Digitális Pedagógiai Módszertani Központ tudásmenedzsmet-szakértőjével beszélgettünk.

– Gazdasági sikerünk egyik kulcsa a robotizáció. A nagy kérdés az, hogyan tudnak ehhez alkalmazkodni a gazdasági társaságok?

– A magyar nemzeti össztermék egynegyedét ma a digitális gazdaság állítja elő. A szektor körülbelül 400 ezer embert foglalkoztat, ami a harmadik legmagasabb arány az Európai Unióban. A 2018-ban már 560 milliárd forintot meghaladó szoftver- és szolgáltatásexportnak köszönhetően az IKT-ágazat növekedése töretlen, amit jelez az is, hogy számos sikeres, hazánkból indult cég – például NNG, Prezi, Ustream, LogMeIn – az adott informatikai alszektorban a világpiacra is vezető vállalatnak számít.

– Mi szükséges ahhoz, hogy ezeknek a magyar informatikai vállalatoknak a nemzetközi jelenléte és versenyképessége tovább nőjön?

– Ehhez elengedhetetlenül szükséges az oktatásunk versenyképességének növelése. A magas hozzáadott értékű gazdasághoz, a termelékenységre növekedéséhez képzett szakemberekre van szükség. Ez egyértelműen az oktatási rendszer feladata, ugyanakkor azt látjuk, hogy a világ jelentős része tanácstalan abban, hogyan, milyen irányba kellene az oktatást átalakítani. A felgyorsult innováció és technológiai fejlődés miatt már önmagában az oktatás naprakészségének biztosítása is nagy kihívás, hiszen egyre nehezebb pontosan meghatározni, hogy milyen

készségekre lesz szükség 5 év múlva. Azok a gyerekek, akik most kezdik el az általános iskolát, leghamarabb 2030-ban fejezik be középfokú és 2033-ban felsőfokú tanulmányaikat. Olyan készségeket kell elsajátítaniuk az iskolákban, amelyeknek vélhetően lesz munkaerőpiaci relevanciája 2030-ban is. A fiatalokat olyan munkakörök betöltésére kell oktatni, amelyeknek 65 százaléka ma még nem is létezik.

– Milyen képességeket, készségeket kell elsajátítaniuk a jövő munkavállalóinak? Hogy kell elképzelni a versenyképes munkaerőt?

– 2017 márciusában az Európai Bizottság kérdőíves felmérést végzett, amely a digitalizálás és az automatizálás hatását vizsgálta a mindennapi életre vonatkozóan. Az unióban élő válaszadók több mint kétharmada úgy gondolja, hogy kellő szintű készségekkel rendelkezik ahhoz, hogy a digitális technológiákat a mindennapi életében használni tudja. Sajnos ebben a mutatóban Magyarország az utolsó, mindössze a megkérdezettek 52 százaléka jelezte, hogy kellő szintű készséggel rendelkezik. A digitális készségek alacsony szintje miatt a munkavállalók nagy része ellenségesen viszonyul az újdonságokhoz, és ha rá is kényszerül az új rendsze-

rek használatára, a tanulás sokszor lassú. Ugyanakkor a jövő sikerének záloga pontosan itt keresendő: milyen készségkészlettel rendelkezik a magyar munkaerő, és hogy ez mennyire találkozik a piaci elvárásokkal, igényekkel? Ha ezt nem tudjuk rövid időn belül hatékonyan összehangolni, akkor a vállalatok nem tudják teljesíteni megrendeléseiket, erőforrásaik jelentős részét belső képzésekre, kompetenciafejlesztésekre kell fordítaniuk. Talán mára mondhatjuk el azt, hogy nagyjából megvannak azok a kulcskompetenciák, készségkészletek, amelyeket oktatni, fejleszteni kell. Ehhez most kell megtalálni a megfelelő pedagógiai módszereket, tantárgypedagógiát, alkalmazható technológiákat, eszközöket, környezeti elemeket, partnerségeket.

– Ehhez milyen változásokra van szükség a hazai oktatásban?

– A piaci, munkaerőpiaci változás olyan gyors mértékű és radikális, hogy a jelenlegi oktatási rendszer toldozása, foltozása, digitális eszközökkel való felturbóztatása nem megoldás. Ugyanis, ha ugyanazt a lexikális tudást adod át, ha ugyanazt a tesztet használod, mint 10 évvel ezelőtt, csak most digitális könyvek és digitális eszközök segítségével, de még mindig úgy, hogy az óra 80

százalékában a pedagógus magyaráz, a diák pedig passzívan befogad, hallgat, akkor az nem 21. századi oktatás. Erre nem a jelenlegi iskolarendszer modernizálása, még több informatikai eszközzel való felszerelése a megoldás. Az oktatási rendszernek azt kell világosan közvetítenie, hogy egy robotizált, automatizált környezetben az ember miben jobb, mint a gépek, a szoftverek, mely területeken teljesen felesleges versenyre kelniük ezekkel a technológiákkal, hogyan tudunk együttműködni, együtt dolgozni egy mesterséges intelligenciával, egy robottal.

– A robotizáció hatására újjajta munkakörök jelenhetnek meg, mikre kell gondolnunk?

– Talán még többségben vannak azok, akik az automatizáció hatásaira úgy tekintenek, mint egy vesztes-vesztes játszma, ahol az emberek munkáját elveszik a robotok. Ezért hárul óriási nyomás és felelősség az oktatási rendszerekre, illetve azok alkalmazkodóképességére. Pedig a negyedik ipari forradalomra, a munkaerőpiac átalakulására lehet úgy is tekinteni, mint egy lehetőségre, hogy az emberek még képzetebbek, okosabbak legyenek. Számos ilyen technológiaváltás lejátszódott már. Például az ATM-ek elterjedésével valóban

csökkent a bankárok száma, ám mára szinte ugyanannyi banki tisztviselő dolgozik, mint az ATM-ek előtt. Ez csak úgy válhatott lehetővé, hogy az oktatás révén egy magasabb minőségű feladatot ellátva a bankárokra változatlanul szükség van. Hasonlóan

Talán még többségben vannak azok, akik az automatizáció hatásaira úgy tekintenek, mint egy vesztes-vesztes játszma, ahol az emberek munkáját elveszik a robotok.

látni kellene a mobilitási csatornákat például a kamionsofőrök esetében, akiknek a munkakörét valóban átalakítják az önvezető járművek. A piacon ez a folyamat szükségszerűen le fog játszódni, ugyanakkor a szakképzésnek, oktatásnak erre már ma reflektálnia kellene.

– A cégeknél milyen változásokat hozhat ez? Esetleg csökken a munkavállalók száma?

– Közgazdászok sora becsülte meg, hogy a jelenleg foglalkoztatottak közel 15-40 százalékának munkahelyét el fogja venni egy robot, egy algorit-

mus a következő években. Jelenlegi becslések szerint a magyar munkások munkaóráinak 49 százaléka automatizálható. További probléma, hogy 90 százalékkal tud csökkenteni a robotokkal az élő munkaköltségre fordított összeg, azaz az alacsony munkabért kínáló országok viszonylag gyorsan el fogják veszíteni versenyképességüket. Ez a tendencia sajnos csak erősödni látszik: az iparban most a munkamennyiség körülbelül 10 százalékát végzik robotok, de ez az arány 2025-re el fogja érni a 45 százalékot.

– Magyarország fel van erre készülve?

– A három éve elfogadott Magyarországi Digitális Oktatási Stratégiájának fő célkitűzése, hogy senki ne hagyja el az oktatás és a képzés rendszerét a megfelelő szintű digitális kompetencia nélkül. Meggyőződésünk, hogy az oktatási rendszer digitális átalakítása a negyedik ipari forradalomra való sikeres felkészülés legfontosabb eleme. A köznevelés feladata, hogy ne csak az részesülhessen a digitalizáció előnyeiből, akinek a családi háttérre ezt lehetővé teszi, hanem minden tanulónak lehetősége legyen arra, hogy komfortosan érezze magát a jövő technológiái között; ne csak informatikát tanuljanak a fiatalok, hanem digitális kultúrát is.

Molnár Szilárd: Ne csak informatikát tanuljanak a fiatalok, hanem digitális kultúrát is.

Az üzemcsarnok egyik felén bemegy a lemez, a másik felén pedig kijön a kész tűztér

Folyamatosan fejlesztenek a Váll-Ker Kft.-nél

Két új üzemcsarnokot is építettek, amiket a legkorszerűbb berendezésekkel szerelnek fel a makói Váll-Ker Kft.-nél, ahol évek óta stabil gárdával dolgoznak, és gyártják többi között a modern kandallókat. A cégvezető szerint néha itt is adódnak nehézségek, de megbirkóznak velük. Tóth Istvánnal beszélgettünk.

– Izgalmas évük volt idén és tavaly, hiszen komoly fejlesztésekre fogtak. Hogy állnak most ezekkel?

– A „Komplex kapacitásbővítő beruházás megvalósítása a Váll-Ker Kft.-nél” című projektben a vállalkozás főtevékenységét fejlesztettük. Ez azt jelenti, hogy felhúztunk két új, egyenként 600 négyzetméteres csarnokot, amiket a legmodernebb eszközökkel szerelünk fel. Ezek között vannak lézervágó és élhajlító gépek, présgépek, két darab hegesztőrobot-rendszer, egy oktató-szimulátor, tíz targonca és egy önjáró homlokrakodó is.

– Említette a robottechnológiát. Miért fontos ez a cégnek, lesz-e profilbővítés?

– Az úgynevezett ipar 4.0-s technológia szinte a legmodernebb, ami létezik. Profilbővítés nem lesz, gya-

korlatilag ugyanazokat gyártjuk, csak egy kicsit másképpen. Úgy képzelje ezt el, hogy az üzemcsarnok egyik felén bemegy a lemez, a másik felén pedig kijön a kész tűztér.

– Hogy áll most a piac, itthonra vagy külföldre gyártanak több terméket?

– Évente csaknem 32 ezer kandallót gyártunk, a fő felvevőpiacunk Németország és Dánia, valamint Anglia, tehát elsősorban külföldre termelünk. Az exportarány 99 százalékos.

– Milyen évük volt, látja már?

– Nem akarok panaszkodni, mindig próbálunk a piaci kihívásokhoz alkalmazkodni. Egyre magasabb az energiaköltség, egyre magasabb a bérköltség, ezért is gondoltunk a többi között a már említett pályázatra. Januártól már teljes üzemben működik majd a két új csarnok is.

– Munkaerővel és beszállítókkal hogy állnak? Van, aki dolgozzon?

– Szerencsére igen. A létszámunk stabil 250 emberből áll már évek óta. A középvállalati kategóriában szeretnénk maradni. Persze sok beszállítónk van; ami különösen pozitív, hogy Makó térségéből is. Vannak köztük

Tóth István: Felhúztunk két új üzemcsarnokot, amiket a legmodernebb eszközökkel szereltünk fel.

százfős cégek, de csupán néhány embert foglalkoztató vállalkozások is.

– A fejlesztés után ezek megmaradnak?

– Természetesen megtartjuk őket, csak átszervezzük a gyártást. Mostantól a kisebb alkatrészek gyártását adjuk nekik. Visszatérve a korábbi kérdéséhez, ez az év nem volt egyszerű. Most is van egy kis anyagproblémánk. Az öntvényajtók például külföldről jönnek, és most több ezret kellett visszaküldeni, mert nem megfelelő minőségben gyártották le. De majd ezt is megoldjuk, mint ahogy minden problémát tudunk kezelni.

– Reméljük, tényleg megoldódik. Így a végén azért mutassa be kicsit a vállalatot is!

– A Vállalkozói és Kereskedelmi Kft. 1992. augusztus 1-jén alakult 18 taggal; ahogy mondtam, jelenleg 250 főt foglalkoztatunk. A vállalkozás tevékenysége: fémkandallók, díszajtók és fém szerkezetek gyártása. Tevékenységünket két telephelyen folytatjuk. A központi telephely Makón, a városközpont közelében található. Ezen a telephelyen található az irodánk, a bemutatótermünk, valamint itt történik az új termékek tervezése és gyártása is.

A makói Continentalnál 20 fős csapat dolgozik az újításokon

Saját fejlesztésű robotcellákkal is dolgoznak

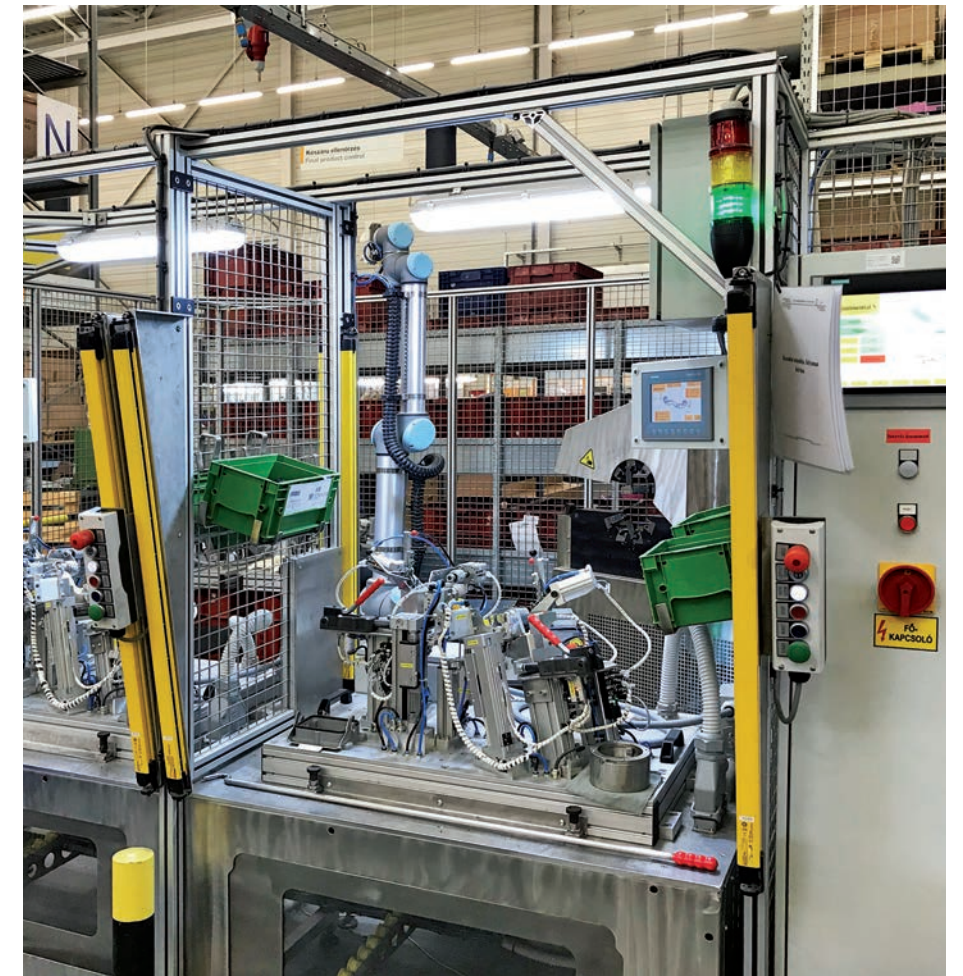
Az autóiipari hűtő- és fűtőcsöveket gyártó makói Continental-üzem élen jár az automatizálásban és az ipari robotok alkalmazásában. Nemcsak vásárolt, hanem saját fejlesztésű berendezéseket is használnak, és külön fejlesztőcsapatuk van.

A Rákosi úti, nagyjából 2 ezer főt foglalkoztató üzemben, amely a legnagyobb foglalkoztató a városban, sokéves hagyománya van az automatizálásnak és a robotizációnak. Ma több mint húszfős csapat dolgozik itt ilyen jellegű feladatokkal. Szűcs Zoltán technológiafejlesztési osztályvezető elmondta: a kezdetekkor Németországból kapott robotok dolgoztak a csarnokokban, később ezeket fejlesztették, most pedig már – két éve – kollaboratív robotokkal önálló robotcellákat építenek, illetve építtetnek külső beszállítók közreműködésével. Ez már saját fejlesztés, saját ötletek felhasználásával. A dolgozóknak itt már csak az alanyaggal való feltöltés, illetve az ellenőrzés a feladata.

Mit csinál egy ilyen saját fejlesztésű robotcella? Vincze Tamás automatizálási csoportvezető bemutatott nekünk egy ragasztócellát, ami két robotból, két bilincsadagolóból és két szállítópályából áll. A robotok feladata

Hasznosak tudnak lenni a robotok például a munkaerőhiány enyhítésében, de meg is könnyíthetik az alkalmazottak dolgát például a nehéz, fárasztó vagy egészséget kevésbé kímélő feladatoknál, s adott esetben jobb minőségben is tudnak termelni.

a ragasztás: a kis méretű gumicsőre két bilincsnek kell kerülnie, megadott helyre. Azt, hogy a robot hol találja meg az alkatrészeket, kamera figyeli, így nincs szükség palettára vagy

fix feladóhelyre. Ugyancsak kamera figyeli a ragasztás helyét és a ragasztó mennyiségét; ha például kifogy a ragasztó vagy beszárad az adagoló, a rendszer jelez. A cella megépítése – úgy, hogy az ezzel foglalkozó szakembereknek közben más dolguk is volt – nagyjából egy évig tartott, ezt követően még be kellett üzemelni, tesztelni. Fontos, hogy a Makón készülő robotcellák nem termékspecifikusak, hanem univerzálisak, tehát ha az adott termék gyártására már nem lesz szükség, át lehet állítani más feladatok végzésére.

Milyen jövője lehet a makói üzemben az automatizációnak és a robotizációnak? Szoboszlai Károly gyártáselőkészítési főosztályvezető azt mondja: a nagy, külföldi autógyárakban, beszállítócégeknél már a hetve-

nes-nyolcvanas években is dolgoztak például festőrobotok, hegesztőrobotok. Magyarországon ezek később jelentek meg és még a makói gyárban is nagy jövő előtt áll az automatizáltság. Hasznosak tudnak lenni a robotok például a munkaerőhiány enyhítésében, de meg is könnyíthetik az alkalmazottak dolgát például a nehéz, fárasztó vagy egészséget kevésbé kímélő feladatoknál, s adott esetben jobb minőségben is tudnak termelni. Most az automatizálási csoport azon dolgozik, hogy a meglévő automata, illetve félautomata robotcellákat egy olyan rendszerbe integrálja, ami alkalmas a termelés minden paraméterének szondázására. Így hatékonyabbá tehető a munka, észszerűbbé a karbantartás, egyszerűbbé a további fejlesztés – ez a rendszer az ipar4.0.

FOTÓ: FRANK YVETTE

HÉT JÁRÁS, HÉT SIKERTÖRTÉNET

Hét járás, hét sikeres vállalkozás

A megye hét járásából mutatunk be egy-egy vállalkozást a következő oldalakon, nagyon különböző területekről. A méretükben és erejükben is eltérő cégekben közös, hogy szakmájukban profik és mintaként szolgálhatnak.

Berobbant a darts világába a szegedi központú Scolia Technologies Kft., a pubokat, a klubokat és a szoftverfejlesztő cégek babzsákfoteles pihenőhelyiségeit célozzák meg. A fémnyilas dartsjátékhoz automatikus pontszámító rendszert készítő és gyártó vállalkozás kapta az idei Dél-Alföldi Innovációs Díjat. A Creative Accelerator kockázati tőkebefektető társaság is látott fantáziát az ötletben, és két részletben több mint 100 millió forint tőkét emelt. A megoldással három kamera és egy képfeldolgozó egység segítségével valós időben képesek érzékelni és megmutatni a dobások pontértékét.

Új vezető került tavaly a Marosmenti Vállalkozók Szövetsége élére, a szervezetet 1999-ben alapította néhány helyi vállalkozó és a város önkormányzata. Kozák Erika egyrészt a Váll-Ker Kft. képviselőtét látja el, mert főállásban ennek a cégnek a gazdasági vezetője, de van saját vállalkozása is. A stafétabotot is „főnökétől”, a kandallóíróról szerte Európában ismert társaság igazgatójától vette át. Havi rendszerességgel tartanak szakmai klubesteket, ahol a jogszabályváltozásokról, az aktuális határidőkről, pályázatokról tájékoztatják tagjaikat.

Dinamikusan fejlődik a hódmezővásárhelyi székhelyű Jan-Ker 2001 Kft., két logisztikai telephellyel rendelkezik, a napokban megnyitották 11. üzletüket is. Idén, reményeik szerint, már eléri az ötmilliárd forintos árbevételt. Fő profiljuk ital kis- és nagykereskedés, azonban a szortiment az elmúlt években óriásira duzzadt. Cash & Carry üzleteket és

Mindig magasabbra. 60 éves a Dél-Alföld legmagasabb építménye. A szentesi tévétorony a jelenlegi antennarendszerrel együtt 236,5 méter.

diszkontáruházzakat működtetnek három megyében, közel kétszáz dolgozót foglalkoztatnak. 150 beszállítóval állnak kapcsolatban, az éves árbevétel az elmúlt években már megközelítette az ötmilliárd forintot.

A Csongrád megyei Top 100-ban a szentesi Global Glasshouse Kft. rögtön az 56. helyen startolt – árbevétele 75 százalékkal nőtt, és megközelítette a 4,5 milliárd forintot. Az 1997-ben egyszemélyes magánvállalkozásként indult, főként fóliasátrak automatizálásával és öntözőrendszerekkel foglalkozó cég mára 35-45 fős, és a hazai kertészeti üvegházakban és az ahhoz kapcsolódó belső technológiában piacvezető. Fő partnerük itthon az Árpád-Agrár Zrt. és a Szentesi Paradicsom Kft. Hollandiában és Finnországban alvállalkozóként, Bulgáriában, Szerbiában és Szlovákiában kivitelezőként dolgoznak.

Több mint húsz éve kezdte az Ecorgan Kft. Csongrádon, azóta Budapesten kihelyezett raktárt és bemutatótermet, Romániában egy testvércéget alapítottak. Fő profiljuk a konyhai mosogatók, csaptelepek, szelektív hulladéktároló rendszerek, készülékek és tartozékaik importja és nagykereskedelme. A cég idén is jó évet zár, két számjegyű forgalomnövekedésre számítanak. Ezzel együtt nem tett jót az ötszázalékos lakásáfa kivezetése, ugyanakkor a Brexitől vagy a kínai-amerikai kereskedelmi konfliktustól nem tartanak.

A hullámkarton csomagolóanyagok gyártásában piacvezető, akkor 80 éves, 150 millió eurós forgalmú belga Pacapime-csoport Mórahalmot választotta 2007-ben. A főként zöltségek, gyümölcsök csomagolóanyagát előállító társaság az első ütemben egy 8000 négyzetméteres feldolgozó- és raktárépületet húzott fel, a termelés 2009 februárjában kezdődött. 2010-ben volt egy bővítés, majd 2015 végén átadták a cég egymilliárd forintos logisztikai központját is. Kilenc évvel ezelőtt nyolc alkalmazottal egymillió eurós forgalmat produkáltak, ezek a számok mára 60-ra és 30 millió euróra emelkedtek.

Huszonkét éve szervezték ki a kisteleki kábelgyár TMK-ját, azóta a gépek szervizelését egy családi vállalkozás végzi, a Molnár László és Társai Bt. Övék a lakatos, villanyszerelő és forgácsoló szakmunka, de a több száz húzó-, sodró- és köpenyözőgép karbantartása is. A vállalkozás a karbantartás mellett egy uniós pályázati bővítésnek köszönhetően szerszámalkatrészeket is gyárt a gépekhez, 2000 óta pedig hulladékot is újrahasznosít. A céget jelenleg a Molnár házaspár vezeti, de már megvan az utánpótlás: családon belül adják tovább vállalkozásaikat, amikor befejezik az aktív munkát.

Innovációs díjat kaptak – A pubokat és a szoftverfejlesztő cégek babzsákfoteles pihenőhelyiségeit célozzák meg a fejlesztéssel

Berobbant a darts világába a Scolia

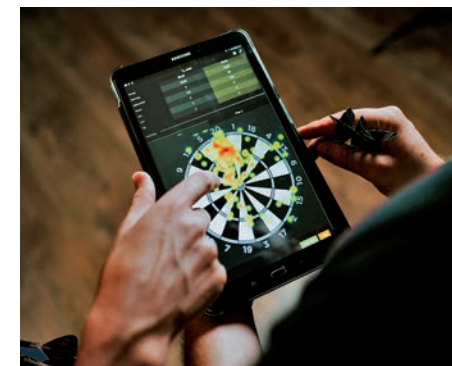
A fémnyilas dartsjátékhoz automatikus pontszámító rendszert kifejlesztő szegedi Scolia Technologies Kft. kapta az idei Dél-Alföldi Innovációs Díjat. Az elismerést tíz éve alapította a Szegedi Akadémiai Bizottság a régió három kereskedelmi és iparkamarájával közösen.

Dékány Imre akadémikus, az elismerést odaítélő kuratórium elnöke a Dél-Alföldi Innovációs Díj novemberi ünnepélyes átadásakor elmondta: a szegedi székhelyű Scolia Technologies Kft. automatikus pontszámító rendszert fejlesztett ki fémnyilas dartsjátékhoz. Gyimóthi László alapító ügyvezető azt hangsúlyozta, hogy az évtizedek óta változatlan formában játszott, világszerte népszerű darts fémnyilas változatánál korábban nem létezett automatikus pontszámítás, ellentétben az elektronikus táblán játszott műanyag nyilas, úgynevezett soft változattal.

A cég által kidolgozott megoldással három kamera és egy képfeldolgozó egység segítségével valós időben képesek érzékelni és megmutatni a dobások pontértékét. Az új, nyár óta már kereskedelmi forgalomban is kapható rendszer – szakítva az eddigi módszertannal – nem az elért pontszámokat, hanem a dobott koordináták elemzését helyezi fókuszba. Ez sokkal mélyebb analízist, objektív teljesítményértékelést tesz lehetővé nemcsak a játékosok, hanem az edzők számára is, és számos kiegészítő szolgáltatás is kapcsolható hozzá. Így

például – egyebek között – a tábla közelébe történő benyúlást, a nyíl kivételét és a kipattanó nyilat is képes nagy megbízhatósággal felismerni. A Scolia rendszerét használja sok más profi mellett az ötszörös dartsvilágbajnok, Raymond van Barneveld is.

– Villamosmérnökként végeztem, de csak hobbinak indult a képfeldolgozás és a hozzá kapcsolódó szoftverfejlesztés; magam is dartsjátékos vagyok, persze nem profi szinten – mesélt a kezdetekről szegedi, Kálvária sugárúti, kicsi, de családias irodájukban Gyimóthi László. Az ügyvezető hozzátette: csak ez után jött a termék ötlete, illetve a 2017. év végi cégalapítás. Ők keresték meg elképzeléseikkel a Creative Accelerator. A kockázati tőkebefektető társaság látott fantáziát az ötletben, és két részletben több mint 100 millió forintos tőkeemelészt hajtott végre.

A júliusban piacra került termék kifejlesztéséhez 28 millió forintot

uniós pályázati támogatást is elnyertek. Megtudtuk: első körben az európai piacra szállítanak, az angolok és a hollandok vásárolják a legtöbbet, de feljövőben vannak a németek is. Nyolc országban már használják az 1450 euróba kerülő, persze itthon is forgalmazott „játékot”.

A kocsmákat – elegánsabban a pubokat –, a dartsklubokat és a szoftverfejlesztő cégek babzsákfoteles pihenőhelyiségeit célozzák meg a fejlesztéssel. Az árból kiindulva ez prémiumtermék, de egy bizonyos jövedelmi szint mellett a magánemberek számára is elérhető. – Sok kezdőt elriaszt a játéktól a számolás, nem véletlen, hogy száznál több mobilalkalmazás siet az amatőrök segítségére. Jó a fogadtatás, amiben az is segít, hogy csomagunk felbontása után egy órával már lehet játszani, semmilyen speciális tudás nem szükséges a telepítéshez – mondja Gyimóthi László.

A játék

A dartsjáték során a résztvevők minden körben – 2,37 méter távolságból – három nyilat dobhatnak a különböző pontértékre felosztott táblára. A leggyakoribb változat esetén a versenyzőknek 501 pontot kell lecsökkenteni nullára úgy, hogy az utolsó nyíl egy dupla szektorba essen.

Már 11 üzletet működtet a hódmezővásárhelyi Jan-Ker 2001 Kft.

Miklós Anita: Próbálunk olyan munkakörülményeket és olyan légkört teremteni, hogy érezzék, jó nálunk dolgozni.

Dinamikusan fejlődik a hódmezővásárhelyi székhelyű Jan-Ker 2001 Kft. Két logisztikai telephellyel rendelkeznek, a napokban megnyitották 11. üzletüket is. Idén, reményeik szerint, már elérik az ötmilliárd forintos bevételt.

– A Jan-Ker 2001 Kft., ahogy a nevünk is jelzi, 2001-ben alakult, nagyon kicsi céggként. A hódmezővásárhelyi Vöröskereszt utcából, tulajdonképpen egy átalakított italboltból indult a vállalkozás – utalt a kezdetekre Miklós Anita, a Jan-Ker 2001 Kft. ügyvezető igazgatója.

– Cégünk hódmezővásárhelyi székhelyű. A fő profilunk ital kis- és nagykereskedés, azonban a szortimentünk az elmúlt években óriásira duzzadt. Palettánkon minden megtalálható a kutyaeledeltől a vegyi áruig. Több mint 5000-féle terméket forgalmazunk – tette hozzá.

A kft.-nek Hódmezővásárhelyen és Békéscsabán, több mint 10 ezer négyzetméter területen, két logisztikai telephelye van. Huszonöt saját tehergépjárművel rendelkeznek. A Jan-Ker üzlethálózata Csongrád és Békés megyében jelenleg 11 boltból áll. Cash & Carry üzleteket üze-

meltetnek Szegeden, Békéscsabán és Orosházán, illetve diszkont-áruházakat Hódmezővásárhelyen, Csongrádon, Békésen, Gyomaendrődön, Kiskunhalason és Makón. 2019

Saját márkás termékeink köre is folyamatosan bővül. Értékesítési képviselőink és áruházi dolgozóink szakmai felkészültsége segíti partnereinket és vásárlóinkat folyamatosan bővülő termékválasztékunk és szolgáltatásunk megismerésében.

júniusában nyílt meg a 10. Jan-Ker diszkontjuk Dévaványán. A tizenegyedik üzletet pedig a napokban adták át az ugyancsak Békés megyei Szeghalmon.

Miklós Anita elmondta: a cégcsoporton belül közel kétszáz dolgozót foglalkoztatnak, nagyjából fele-fele arányban nőket és férfiakat. Üzleteikben naponta 2000-nél is több vásárlót szolgálnak ki. A cég közel 150 beszállítóval áll kapcsolatban.

– Saját márkás termékeink köre is folyamatosan bővül. Értékesítési képviselőink és áruházi dolgozóink szakmai felkészültsége segíti partnereinket és vásárlóinkat folyamatosan bővülő termékválasztékunk és szolgáltatásunk megismerésében. Viszonteladó partnereinknek szánt kiadványunk havonta 1600 példányban jelenik meg. Akciós újságunkat pedig több mint 100 000 lakossági postaládába juttatjuk el – részletezte.

A Jan-Ker Kft. éves árbevétele az elmúlt években már megközelítette az ötmilliárd forintot. Miklós Anita reméli, idén át is lépik ezt a határt.

– Hogy mi a cég sikerének titka? Egyrészt próbálunk az árainkkal versenyképesek maradni. Úgy gondolom, ez nem minden. A folyamatos fejlődésben látjuk a lehetőségeket. Tíz üzletkötővel dolgozunk. Kollégáink személyesen keresik fel partnereinket. Megpróbálunk üzletfeleink érdekeinek mindenben megfelelni. Áruházi vezetőink és munkatársaink tevékenységére is a vevőközpontúság a jellemző. Webáruházzal is rendelkezünk. Ezen szolgáltatásunk egyelőre a partnereink számára elérhető. A terveink között szerepel, hogy a lakosság felé is megnyitjuk ezt a lehetőséget – jelentette ki.

2020-ban újabb üzletek nyitása szerepel a terveik között. Ami nehézséget jelent náluk is, mint szinte minden hazai vállalkozás esetében, a munkaerőhiány.

– Ha valami gátat szabhat esetleg a fejlődésünknek, az ez a terület. Nem csak ezért, de úgy érzem, mindent megteszünk dolgozóink elégedettségéért. Próbálunk olyan munkakörülményeket és olyan légkört teremteni, hogy érezzék, jó nálunk dolgozni – hangsúlyozta.

Új vezető a makói vállalkozói szövetség élén

Kozák Erika együttműködik és modernizál

Bő egy éve új vezetője van a Marosmenti Vállalkozók Szövetségének Kozák Erika személyében. Egyrészt a Váll-Ker Kft. képviselőjét látja el a szövetségben, mert főállásban ennek a cégnek a gazdasági vezetője, de van saját vállalkozása is – a szövetséget igyekszik megújítani, modernizálni.

Új vezető került tavaly a kamarával is szorosan együttműködő Marosmenti Vállalkozók Szövetsége élére. A szervezetet egyébként 1999-ben alapította néhány helyi vállalkozó és a város önkormányzata azzal a céllal, hogy összefogja a város és a kistérség vállalkozásait, segítse a helyi vállalkozásokat, igyekezzen támogatni őket abban, hogy versenyképesebbé váljanak, és új piacokat tudjanak szerezni. Később az uniós csatlakozásra is segített őket felkészíteni, majd az érdekképviselőket is célul tűzte ki. Jelenleg kilencven tagja van, főként kis- és középvállalkozások, magyar, családi tulajdonú cégek. Érdekességként említette, hogy idén egy olyan nagyvállalat is csatlakozott hozzájuk, mint a Duocor; mi több, szegedi, hódmezővásárhelyi vállalkozók is látogattak a rendezvényeiket.

A szövetség élére tavaly került új elnök Kozák Erika, aki egyrészt a Váll-Ker Kft. képviselőjét látja el a szövetségben, mert főállásban ennek a cégnek a gazdasági vezetője, de van saját vállalkozása is. Azt mondja, miközben igyekszik megújítani az egyesületet, az eredeti szellemiséget is igyekeznek megőrizni, hiszen büszkéek lehetnek rá. A stafétabotot annak a cégnek a vezetőjétől vette át, ahol maga is dolgozik. A kandallóiról szerte Európában ismert Váll-Ker Kft. igazgatójáról, Tóth Istvánról van szó, akinek munkásságát, eredményeit elismerik nemcsak Makón, de az egész megyében. Az átmenet könnyen, gyorsan lezajlott, az egyesület életében nem okozott törést. Ráadásul a kapcsolatok megerősítését is hozta, az új vezetés ugyanis egyeztetett a városvezetéssel, a kamarával, a kormányhivatallal és

Kozák Erika: A szövetséget szeretnénk a mai kor igényeihez igazítani.

a civil szervezetekkel is. Egyébként a vállalkozói szövetséget a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara helyi irodájában is meg lehet találni.

Kozák Erika azt mondja: a szövetséget szeretnék a mai kor igényeihez igazítani. Partnereikkel együtt, egyszerre több csatornán igyekeznek a vállalkozókat informálni, segíteni. Havi rendszerességgel tartanak

A szakképzést folytató iskolával együtt ugyanis felmérték, milyen szakmákra van igény, és a cégek, amelyeknek szüksége van utánpótlásra, a gyakorlati képzést is magukra vállalják.

szakmai klubesteket, ahol nemcsak a jogszabályváltozásokról, az aktuális határidőkről, pályázatokról tájékoztatják tagjaikat, de az üzleti hatékonysággal kapcsolatos előadások is megtalálhatók a programjukban. 20-30 ember mindig ott van a rendezvényeiken – ezeket egyébként a Korzó Kaszinó épületében tartják, amit az önkormányzat biztosított számukra. Az elnök hangsúlyozza: a makói városvezetés sok mindenben segíti a

szövetséget és a vállalkozókat is. Ennek a jó együttműködésnek köszönhető például, hogy a Hagy mafesztiválon a makói vállalkozók külön lehetőséget kaptak a Vállalkozói Szigeten, de az is, hogy a turisztikai jellegű Best of Makó díj után immár az Év Vállalkozója díjat, illetve egy életműdíjat is át tudnak adni a vállalkozók bálján. Évről évre egyre több makói vállalkozás kap megbízást az önkormányzattól helyi munkák elvégzésére.

Ami a jövőt, és általában a makói vállalkozók helyzetét illeti: itt is ugyanazok a gondok, mint szerte az országban. Ilyen például a generációváltás nehézsége, vagy az, hogy hiányzik a jó munkaerő. Ez utóbbira azonban, mondja az elnök, úgy tűnik, sikerül valamilyen megoldást találni – és ez is az együttműködés gyümölcse. A szakképzést folytató iskolákkal együtt ugyanis felmérték, milyen szakmákra van igény, és a cégek, amelyeknek szüksége van utánpótlásra, a gyakorlati képzést is magukra vállalják. De ugyanilyen kihívás a digitalizáció, az okosgyárak terjedése, amihez a kisvállalkozóknak is alkalmazkodniuk kell. A vállalkozói szövetség a partnerekkel együtt ebben is segítségükre lehet. Együtt sikeresebben!

75 százalékkal növelte árbevételét a szentesi vállalkozás Global – üvegházak globálisan

Szabó Sándor: A kertészeti beruházások kivitelezésében a piac meghatározó szereplőjévé váltunk.

Az üvegháztelepek építésével foglalkozó szentesi Global Glasshouse Kft. először került be a kamarai megyei Top 100-ba, és rögtön az 56. helyre, amit annak köszönhet, hogy az árbevétele 75 százalékkal nőtt. A cég Magyarországon piacvezető, de külföldön is elismert.

– Öntől hallom először, és örülök a hírnek, mert először kerültünk be a megyei kereskedelmi és iparkamara Top 100 cége közé – mondta Szabó Sándor, a szentesi Global Glasshouse Kft. ügyvezetője, egyik tulajdonosa. A GGH rögtön az 56. helyre került, mert 2017-ről 2018-ra 75 százalékkal, 2,51 milliárdról 4,45-re nőtt az árbevétele, az üzemi eredménye pedig 67-ről 148 millió forintra. 2015-ben megroggyant kicsit, veszteséggel zárta az évet a cég, amit a következő évre sikerült ledolgozni. 2016-ra „átbillent”, 1,23 milliárdos árbevétel mellett már 36 milliós nyereséggel zárta a gazdasági évet.

Nézzük a kft. rövid történetét. 1997-ben egyszemélyes magánvállalkozásként indult – Szabó Sándor alapította, az első években főként fóliasátrak automatizálásával és öntözőrendszerekkel foglalkozott –, majd nőtte ki magát 35-45 fős céggé. Az elmúlt időszakban elérte, hogy a hazai kertészeti üvegházakban és az ahhoz kapcsolódó belső technológiában piacvezető lett Magyarországon. Ennek érdekében 2007-ben

a korábbiakban együttműködő Kosdi & Szabó Kft. beolvadással egyesült, majd Global Glasshouse Kft. néven folytatta tevékenységét. 2008-ban megerősítette külföldi jelenlétét az üvegházépítő piacon: Hollandiában és Finnországban folyamatosan ott voltak alvállalkozóként, Bulgáriában, Szerbiában és Szlovákiában kivitelezőként.

A következő években a hazai piacvezető szerep megtartása mellett a környező országokat célozzák meg, új piacot keresve. Fokozni kívánják külföldi jelenlétüket főként Romániában, Bul-

2008-ban megerősítette külföldi jelenlétét az üvegházépítő piacon: Hollandiában és Finnországban folyamatosan ott voltak alvállalkozóként, Bulgáriában, Szerbiában és Szlovákiában kivitelezőként.

gáriában és Szlovákiában. Elsősorban a szentesi telephelytől 8-900 kilométeres körön belül vállalnak munkát, azért, mert ez a távolság az, ahol még hatékonyan ellátható a folyamatos és megbízható szervizelés, karbantartás.

A cégnek nem a mostani az első elismerése: 2013-ban Business Superbrands, idén, az év elején „A” Bisnode megbízhatósági tanúsítványt kapott. – A kertészeti igények növekedésével

fejlődöttünk, nőttünk, a kertészeti beruházások kivitelezésében a piac meghatározó szereplőjévé váltunk – jelentette ki az ügyvezető.

A Global Glasshouse Kft. fő partnere itthon az Árpád-Agrár Zrt. és a Szentesi Paradicsom Kft., amelyeknek az utóbbi években Szentesen 4,50, Szegváron 9,10, Nagytőkén 4,50 hektár korszerű üvegházat építettek fel. Egyedülálló a szakmában, hogy a tervezéstől az építésen át a karbantartásig mindent ők csinálnak, az építést alvállalkozókkal, illetve a belső munkákat és a karbantartást, ügyeletet a GGH saját alkalmazottaival végzi, látja el. Jelenleg Balástyán, a Fonyódhöz közeli Táskán, Csanyteleken és Kaposzszekcsőn zajlanak projektjeik.

Szabó Sándor elárulta: tudatosan készülnek a jövőre, mert a kertészeti nagyberuházások 2020-ig adnak munkát a cégnek, utána – aminek már most igyekeznek megteremteni a piacot – a szolgáltatási (szakmai tanácsadás, háttértervezés, építési tervek elkészítése, karbantartás, szervizelés) vonalat erősítik majd. Berekháti telephelyüket is átalakítják, korszerűsítik. – A jövőben nyitunk külföld felé: igyekszünk megoldozni a román és szerb piacot, de Szlovákia felé is tekingetünk, ezek esetében kertészeti nagyberuházásokról lenne szó, míg itthon a szolgáltatási vonal erősödne – közölte a tervekről Szabó Sándor.

– A tagokat a társaság létrehozásában az a cél vezérelte, hogy vagyoni hozzájárulással olyan vállalkozást hozzanak létre, amely alkalmas a korszerű kertészeti berendezések építőipari kivitelezésének szakszerű elvégzésére. A tulajdonosok hosszú távú célja egy stabil, megbízható cég működtetése, amely bizalmat kelt mind a megrendelőkben, mind a munkatársakban. Elsődleges cél, hogy tevékenységi köreinkben a minőség és a megbízhatóság szempontjából Magyarországon piacvezető, külföldön meghatározó szereplő legyen, maradjon a GGH. Az elégedettséget pontos és precíz munkavégzéssel, a megrendelések maradéktalan, reklamációmentes teljesítésével érjük el – fogalmazta meg zárásként a cég filozófiáját Szabó Sándor.

A változó piacot is ki tudja szolgálni a csongrádi Ecorgan Kft.

Bár érzékelhető némi megtorpanás a piacon, szép növekedést realizált idén is az Ecorgan Kft. A régió egyik legjelentősebb gazdasági szereplőjénél jövőre is jó évet várnak, a trendek azt mutatják, az emberek egyre inkább az igényesebb termékeket keresik.

Több mint húsz éve, 1998-ban alapították az Ecorgan Kft.-t Csongrádon. A vállalat székhelye és legnagyobb telephelye azóta is ott van, Budapesten kihelyezett raktárt és bemutatótermet, Romániában pedig egy testvércéget alapítottak. Fő tevékenységük konyhai mosogatók, csaptelepek, szelektív hulladéktároló rendszerek, konyhai készülékek és tartozékaik importja és nagykereskedelme. A termékek zömmel Németországból, Olaszországból, Törökországból, Lengyelországból és a Távol-Keletről, illetve magyarországi gyártóktól származnak. A cég főbb partnerei a barkácsáruházláncok, a konyhastúdiók, valamint a különféle szakkereskedők. Saját országos képviseleti hálózattal és több mint ötszáz aktív partnerrel bírnak.

A cég idén is jó évet zárt, az Ecorgan az előző évi erős teljesítményéhez képest is tudott fejlődni.

– Egyelőre úgy néz ki, hogy az idei év is a dinamikus növekedés kategóriájába sorolható, a tavalyi évhez képest két számjegyű forgalomnövekedésre számítnak. Azt látjuk magunk körül a piacon is, hogy alapvetően növekszik a fogyasztás Magyarországon, több az elköltethető pénz az embereknek részben a jelentős bérnövekedésnek, részben pedig a gazdasági helyzet fejlődésének köszönhetően – emelte ki Galli Miklós. A cég ügyvezetője azonban arra is rámutatott, hogy fejlődésüknek nem tett jót az ötszázalékos lakásáfa kivezetése, nyártól egyfajta lassulás érezhető a növekedés dinamikájában.

– Van egy érezhető lassulás a tavalyi évhez képest, az év első hónapjai még nagyon dinamikusak voltak, de a nyár elejétől érezhető egy megtorpanás. Mi elsősorban konyhatechnikai termékekkel kereskedünk, a mi

Galli Miklós: Elkezdett a magyar piac is a nagyobb értékű, jobb minőségű termékek irányába mozogni.

piacunk konjunkturális viszonyait a lakásépítés és a lakásmobilitás jelentősen befolyásolja. Az adatok alapján látszik, hogy van egy jelentős megtorpanás a lakásépítés dinamikájában, érezhetően hatása van az ötszázalékos lakásáfa-kivezetésnek erre a szektorra, ez a jövőbeli kilátásainkat is jelentősen befolyásolja. Az új építések

A termékek zömmel Németországból, Olaszországból, Törökországból, Lengyelországból és a Távol-Keletről, illetve magyarországi gyártóktól származnak. A cég főbb partnerei a barkácsáruházláncok, a konyhastúdiók, valamint a különféle szakkereskedők.

helyett inkább a lakáscsere, a lakásfelújítás lesz a meghatározó. Összességében az egész piacunkat nézve ez korábban is így volt. Nagyon örültünk az új lakások építésének, mert az pluszt adott a piachoz, nagyjából ez

a pluszdinamika esik most ki, erre számítnak jövőre is – mondta el Galli Miklós.

A cég vezetője kiemelte, nem érzékelnek egyéb okok miatt visszaesést, nem tűnik úgy, hogy például a Brexittől vagy a kínai-amerikai kereskedelmi konfliktustól tartana a magyar piac.

– Úgy látjuk, hogy azt az elkölthető jövedelmet, ami a magyar emberek kezében van, el is költik. A jövő évre azt várjuk, hogy meg fog maradni a növekedés, továbbra is azt reméljük, hogy két számjegyű növekedést tudunk produkálni saját piacainkon. Valószínűleg nem olyan mértékűt, mint az elmúlt három-négy évben, inkább a tíz, mint a húsz százalékhoz lesz közelebb. Egy másik tendencia, amit látunk Magyarországon, hogy elkezdett a magyar piac is a nagyobb értékű, jobb minőségű termékek irányába mozogni, nyilván ahogy nő az elkölthető jövedelem az emberek kezében, az igényesebb, értékesebb termékek kereslete nagyobb mértékben nő, mint az olcsóbb tömegtermékeké. Ez összességében jó a magyar gazdaságnak, segíti a növekedést – összegzett Galli Miklós.

Ludo Pissens: Jól döntöttünk, amikor Mórahalmon fektettünk be Folyamatosan bővít a Pacapime Kft.

Négymilliárd forintból épített hullámkartongyártó üzemet a Homokháti Térségi Agrár-Ipari Parkban a belga Pacapime-csoport 2007-ben. A cég azóta folyamatosan fejlődik, dolgozóinak száma tízről hatvanra nőtt, hamarosan 15 millió eurós befektetésből újabb gyártósort telepítenek.

Ludo Pissens: Tovább növeljük a termelést.

– Terjeszkedni szerettünk volna, de gyökereink Belgiumban vannak. Több lehetőséget is megvizsgáltunk, köztük a szomszédos országokat, például Németországot, de végül Kelet-Európa mellett döntöttünk, ezért választottuk Mórahalmot – mondta Ludo Pissens, a belga Pacapime Kft. egyik tulajdonosa, aki hozzátette: a mórahalmi vendég-szeretet is szerepet játszott abban, hogy a hullámkarton csomagolóanyagok gyártásában piacvezető, 80 éves, 150 millió eurós forgalmú vállalkozás a homokháti várost választotta beruházása helyszínéül 2007-ben. A döntését azzal is indokolta az igazgató, hogy mivel mezőgazdasági csomagolóanyagokat gyártanak, és Mórahalmon jelentős iparág a mezőgazdaság, logikus volt ide befektetni.

A főként mezőgazdasági termékek, zöldségek, gyümölcsök csomagolásához használatos hullámkarton dobozokat előállító cég projektje több részletben valósul meg: az első ütem 2007 második felében kezdődött, egy 8000 négyzetméteres feldolgozó- és raktár-

épületet hoztak létre. 2010 májusában kezdődött a bővítés: újabb 14 ezer négyzetméteres raktárt és csarnokot húztak fel. A termelés 2009 februárjában kezdődött el, az első esztendőben 10 ezer tonna csomagolóanyagot állítottak elő. 2015 novemberében adták át a Pacapime logisztikai központját, a csaknem egymilliárd forintos beruházásból 321,61 millió forintot uniós és hazai támogatás fedezett.

Amikor az elmúlt 12 év tapasztalatairól kérdeztünk, Ludo Pissens jó döntésnek nevezte a mórahalmi gyáralapítást. – Teljes mértékben meg vagyok győződve arról, hogy jól döntöttünk, amikor ide fektettünk be. 2007 óta háromszorosára nőtt a gyár területe, az első évben tíz alkalmazottal kezdtünk, most hatvanan vagyunk, de ezt a számot a következő két évben 100 főre szeretnénk növelni. Cégünk árbevétele 30 millió euró, amit a közeljövőben szeretnénk 50 millió euróra növelni – hangsúlyozta a tulajdonos.

Ludo Pissens elmondta, fontos számára a társadalmi felelősségvállalás is, ezért igyekszik minél több helyi munkaeőt alkalmazni, bár a munka-

Segít a munkásszálló

2017. december 20-án tették le a 94 férőhelyes Szent Benedek Munkásszálló alapkövét, Varga Mihály pénzügyminiszter jelenlétében adták át július elején. A kétszintes, 20 lakóegységes, 94 férőhelyes Szent Benedek Munkásszálló építésének 4,41 millió forintos költségéből 263 milliót kormányzati támogatás fedezett, a fennmaradó rész az önkormányzat önjereje volt.

erőhiány náluk is probléma. – Hiába vagyunk közel Szerbiához, a határ még mindig akadályt jelent a szabad munkaerő-áramlásban, de szerencsére Mórahalmon a közelmúltban adták át a munkásszállót, ami nekünk is nagy segítség – tette hozzá.

– A közelmúltban döntöttünk arról, hogy 15 millió euró értékben tovább növeljük a termelést, bővítjük a termékeink körét. A csomagolóanyagok mellett úgynevezett polcrakész dobozokat is gyártunk majd. Ebből is látszik, hogy továbbra is bízunk Mórahalomban, a városvezetésben, annak lakóiban és az alkalmazottainkban – fogalmazott Ludo Pissens.

A kisteleki kábelgyárnak dolgozik be Molnárék családi vállalkozása

Nyolc fővel indult, mostanra 22 alkalmazottja van a kisteleki Molnár házaspár vállalkozásának. A cég több mint 20 éve végzi a kisteleki kábelgyár karbantartását.

Huszonkét éve szervezték ki a kisteleki kábelgyár tmk-ját, azóta a gépek szervizelését egy családi vállalkozás végzi. A Molnár László és Társai Bt. a karbantartás mellett szerszámalkatrészeket is gyárt, 2000 óta pedig hulladékot is újrahasznosít.

Nyolc fővel indult, mostanra 22 alkalmazottja van a kisteleki Molnár László és Társai Bt.-nek. A cég több mint 20 éve végzi a kisteleki kábelgyár karbantartását.

– A privatizálások miatt 1997-ben kaptuk meg a lehetőséget, hogy kiszervezzük vállalkozásba a gyár tmk-ját, ez volt akkor a trend – mesélt a kezdetekről Molnár László munkavezető. Felesége, Molnár Lászlóné Hell Rozália, aki ekkor már 18 éve a kenyérgyárban dolgozott, ugyanezen a napon kapta meg bérbe a kisteleki kenyérboltot, erre a két profilra alapított

ták meg a betéti társaságot, amelynek jelenleg ő az ügyvezető igazgatója.

– Külső vállalkozásként végezzük azóta is a lakatos, villanszerelő és forgácsoló szakmunkákat, a kábelgyár vezetésének irányítása alatt – beszélt a gépkarbantartói munkákról Molnár László. – Kezdetben 8 főt foglalkoz-

A vállalkozás a karbantartás mellett egy uniós pályázatból történt bővítésnek köszönhetően szerszámalkatrészeket is gyárt a gépekhez, 2000 óta pedig hulladékot is újrahasznosít.

tattunk, mostanra közel megháromszorozódott a létszám. A legnagyobb büszkeségünk, hogy többségük a kezdetek óta velünk van. A nyugdíjasok helyett pedig fiatalok jöttek, akik

szintén elégedettek a csapattal – tette hozzá.

A kisteleki kábelgyárban havonta kétezer tonna készáru állítanak elő, az ezt végző több száz húzó-, sodró- és köpenyezőgép karbantartása a Molnár László és Társai Bt. feladata. Nem változott ez akkor sem, amikor a Magyar Kábelművekből Siemens, majd Pirelli, végül Prysmian lett. A vállalkozás a karbantartás mellett egy uniós pályázatból történt bővítésnek köszönhetően szerszámalkatrészeket is gyárt a gépekhez, 2000 óta pedig hulladékot is újrahasznosít.

– A kábelekről leválasztjuk a PVC-borítást, ledaráljuk, és új PVC-t készítünk belőle – mesélte Molnár László.

A céget jelenleg a házaspár vezeti, de már megvan az utánpótlás: családon belül adják tovább vállalkozásukat, amikor úgy döntenek, befejezik az aktív munkát.

Michelisz Norbert **MIRA** csapatának technológiai partnere:

A **FICK SZEGED** kézilabdacsapat technológiai partnere:

PC Trade systems
A jövő technológiái

europroof
by PC Trade Systems

KIADÓ IRODÁK SZEGEDEN

CENTER POINT SZEGED IRODAHÁZ

ÚJ A+ kategóriás, 6 szintes irodaház

MÉG 2 SZINT KIADÓ

Bérelhető terület: 550 m²-től

Belvárosi és belvároshoz közeli IRODAHÁZAKBAN

300 m²-től 1500 m²-ig kizárólagos területek
(szoftverfejlesztő cégeknek, bankoknak,
biztosítótársaságoknak stb.)

KIADÓK!

ELÉRHETŐSÉGEINK: Tel.: 06-30/938-0141 • E-mail: info@bbingatlanberuhazo.hu • Web: www.bbingatlanberuhazo.hu

AZ ÖN SIKERE A MI REFERENCIÁNK!

- Tanácsadói hálózat - szakértői közvetítés • Szakmai előadások
- Enterprise Europe Network - külföldi üzleti partnerkövetítés • Széchenyi Kártya Program
- Kamarai Pénzügyi Alapok • Okmányhitelesítés • Békéltető Testület - fogyasztói jogviták intézése
- Teljesítésigazolási Szakértői Szerv - építőipari teljesítések • Kamarai Futár című havilap

Vállalkozását érintő kérdéseivel forduljon az idén 25 éves kamarához!

Szeged	Hódmezővásárhely	Makó	Szentes
Párizsi krt. 8-12. +36-62/554-250	Lánc u. 7. +36-62/653-742	Széchenyi tér 10. +36-30/534-0821	Budai Nagy A. u. 6. +36-30/388-7429

www.facebook.com/csmkik
www.csmkik.hu
info@csmkik.hu

MAKON ÚJ HELYEN,
MODERN KÖRNYEZETBEN!

TOP 100

CSONGRÁD MEGYE GAZDASÁGA

2019

NAV Csongrád Megyei Adó- és Vámigazgatósága Tervezési és Elemzési Osztály

Czékusné Augusz Márta *osztályvezető, Bognár Éva tervező-elemző főreferens,*
Cseh Ildikó *tervező-elemző kiemelt főreferens, Gombkötő Szilvia tervező-elemző kiemelt referens,*
Kelemen Gyöngyi *tervező-elemző kiemelt referens, Miklós György tervező-elemző kiemelt referens,*
Nagy Mária *tervező-elemző kiemelt referens, Nyilas Balázs tervezési és elemzési főelőadó,*
Zánthóné Bajnóczi Enikő *tervező-elemző kiemelt referens*

NAV Csongrád Megyei Adó- és Vámigazgatósága Jövedéki Főosztály

Dr. Molnár Sándor *pénzügyőr alezredes, főosztályvezető*

NAV Csongrád Megyei Adó- és Vámigazgatósága Vám Osztály 1.

Mikházi Tibor *pénzügyőr alezredes, osztályvezető*

KSH Komplex szolgáltatások osztálya

Nemzeti Adó-
és Vámhivatal

ISSN 2498-888X

Megjelenteti:

Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

6721 Szeged, Párizsi krt. 8-12.

Dr. Tráserné Oláh Zsuzsanna *kamarai titkár*

Martonosi János *kommunikációs vezető*

Piti Enikő *vállalkozásfejlesztési koordinátor*

Mediaworks Hungary Zrt. Délmagyarország Kiadó

6729 Szeged, Szabadkai út 20.

Projektmenedzser: Gombár Gabriella

Projektasszisztens: Tárnok Henrietta

Főszerkesztő: Pósa Árpád

Szerkesztő: Örfi Ferenc

Újságírók: Arany T. János, Hajó Edina, Imre Péter, Jeszenszky Zoltán,
Kovács András, Kovács Erika, Majzik Attila, Suki Zoltán, Szabó Imre, Timár Kriszta

Borítóterv: Papdi-Pécskői Iringó

Kiadványszerkesztő: Donáth B. Attila

Fotók: Frank Yvette, Karnok Csaba, Kuklis István, Török János

Fotóillusztrációk: PuzzlePix Fotóügynökség, Dreamstime

Nyomdai munkák: E-Press Nyomdaipari Kft., Szeged

Készült: 1000 példányban